

Зміст

Звернення Зої Литвин, голови ГС «Освіторія».....	3
Вчительський конструктор: створіть суперурок	5
Література як тренажер життя: підсумковий урок за рік.....	6
Станьте улюбленим учителем: фішки, щоб захопити увагу дітей.....	12
Як оцінювати без оцінок: покрокова інструкція сучасного вчителя	19
Скільки вчитель має мовчати на уроці — гарвардське дослідження.....	22
Освітня карта можливостей	24
Global Teacher Prize Ukraine: цифри та досягнення	27
Звернення Ольги Нагорнюк, керівниці Global Teacher Prize Ukraine	29
Вчителі Незалежності: ювілейний Global Teacher Prize Ukraine 2021 у фото.....	30
Зарплату витрачала на іммігрантів: Секрети найкращої вчительки світу Кейші Торп ...	32
Вирішує вчитель: як і де підвищувати кваліфікацію?.....	35
Як залучити кошти на освітні проекти: покрокова інструкція	40
Прокачай школу: покращуємотехнологічний рівень шкіл.....	45
Бути вчителем - це	46
Як не збожеволіти від дистанційки: покрокова інструкція.....	51
Дистанційка: перезавантаження. 10 інструментів, які зекономлять час учителя.....	52
«Припиніть читати лекції під час онлайн-уроків — це не працює»: 5 антикризових принципів навчання	58
Як пандемія змінює життя дітей.....	62
Без паніки: все про емоційний інтелект та мозок.....	67
8 ключів до світу підлітків від найкращої вчительки України.....	68
Як працює мозок на уроках: зосереджуємо увагу і тренуємо пам'ять учнів	72
Дайте дітям понудьгувати	77
Пропустіть і відпустіть: психологічне айкідо.....	81
Навчай, відпочивай, права не віддавай!.....	85
Атестація та сертифікація: що і як впливає на зарплату вчителя?	86
Чому вчителі потребують найдовшої відпустки?	90
Future Perfect: якою буде освіта майбутнього?	95
Якою буде освіта через 20 років? 4 можливі сценарії.....	96
Демограф Елла Лібанова: «Дистанційна освіта в Україні поглиблює нерівність».....	101
Де і як працюватиме вчитель майбутнього: освітні тренди для педагогів	108
Як розгорнути STEAM-лабораторію в школі	114
Освітні тренди та як їх втілити за допомогою цифрового підручника «Stories».....	121
Новий світ - нова школа. Як підібрати правильні комп'ютерні рішення	126
Велика перерва.....	131
Шкідливі поради: Як правильно писати у батьківський Viber-чат.....	132
Що таке капсульний гардероб для вчителя і як його зібрати: поради стиліста.....	136
Ненудно про освіту: де читати та що слухати.....	146

Вітаю! Мене звати Зоя Литвин, і я очолюю «Освіторію». Ви тримаєте в руках наш перший спеціальний випуск, де ми зібрали найкорисніші та найцікавіші матеріали, над якими разом з командою працювали цього року.

«Освіторія» — неприбуткова громадська спілка, яка допомагає змінювати й розвивати освіту в Україні. Ми створюємо інноваційні школи та програми, допомагаємо вчителям навчатися та надаємо доступ до якісної освіти малозабезпеченим дітям.

«Освіта — це найпотужніша зброя, аби змінити світ!» — казав Нельсон Мандела. А ми додаємо, що ключ до всіх змін в освіті — учитель. Тільки від рівня освіченості українських учителів, їхньої забезпеченості всім необхідним для роботи та розвитку, поваги до їхньої праці, престижу вчительської професії залежить те, якою буде освіта нашої країни, а отже — її майбутнє.

Тому ми працюємо для вас: створюємо програми для розвитку, безкоштовні онлайн-платформи та курси. Наша вчительська «Нобелівка» — премія для вчителів-новаторів Global Teacher Prize Ukraine — щороку відзначає найкращих педагогів. На сторінках Osvitoria.Media ми збираємо найкращий педагогічний досвід від практиків, перекладаємо найважливіші світові дослідження, ділимося методичними та психологічними новинками, книжками і подкастами, останніми новинами та можливостями для професійного зростання.

Про все це і більше ви можете дізнатися із цього видання. А також, дуже сподіваюся, отримати заряд натхнення та вкотре захопитися вашою найважливішою, найпотрібнішою, найкращою у світі роботою. А я та команда «Освіторії» працюватимемо для вас далі! Бо **#ВчителіВажливі**.

ВЧИТЕЛЬСЬКИЙ
КОНСТРУКТОР:

СТВОРІТЬ
СУПЕРУРОК

Література як тренажер життя: підсумковий урок за рік

Вчительський конструктор — наш новий формат матеріалів та креативна допомога педагогам. Чому конструктор? Тому що кожен урок вибудовується із «цеглинок» — обов'язкових частин. Експерти «Освіторії», інновативні й творчі вчителі пропонують свої ідеї для кожної складової заняття. У цьому матеріалі пропонуємо вам сконструювати крутий підсумковий урок, що поєднає літературу, медіаграмотність та розвиток емоційного інтелекту.

Діана Мельникова

Цілі уроку

- пригадати основні твори, вивчені за рік;
- проаналізувати труднощі роботи з програмними текстами, виділити серед них учнівський топперелік творів: чим вони «найкорисніші», найцікавіші, найбільш прикладні до життя;
- розвивати критичне мислення та емоційний інтелект учнів, навички встановлення причинно-наслідкових зв'язків, пошуку психологічних рішень для життєвих ситуацій, вміння робити висновки.

Енерджайзер: налаштовуємося на урок

Наприкінці навчального року, ясна річ, учні вже подумки на канікулах. Тож включити їх у роботу на останньому уроці важко. Помічником стане гра «Крокодил» на початку уроку.

Учнім потрібно пригадати вивчені твори за рік. Можна запропонувати дітям ланцюжком загадувати одне одному назви текстів. А можна написати на кольорових папірцях назви творів та імена їхніх авторів: учні по черзі витягують «лоти» і показують написане.

Варіант 1:

дитина жестами показує сюжет, інші учасники мають відгадати художній твір і назвати ім'я письменника.

Варіант 2:

можна спробувати словесний описовий спосіб: учні використовують або ключові слова-помічники, але без імен героїв, топонімів, і розказують про основні події чи характер головного героя.

Варіант 3:

для просунутих читачів — описати твір та його події, використовуючи слова, що починаються з однієї літери.

ВАРІАНТИ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

1

Що формує героя?

Тепер діти налаштувалися на роботу, тож варто дати їм аналітичне завдання. Запропонуйте учням переглянути відео «Що формує героя».

Після цього поставте питання:

Як ви розумієте вислів «статус-кво»?

Які сюжетні етапи проходить герой? Назвіть їх.

У чому сенс подорожі героя?

Оберімо три тексти із цього річного курсу для аналізу. Які елементи «подорожі» ми побачили у творах, що вивчили?

Спонукайте дітей подумати і висловитись про таке:

- Що є відправною точкою для нашого героя або героїні?
- Які виклики постають перед ним/нею?
- Чи є в героя/героїні помічники/наставники? Свою думку обґрунтуйте.
- Що є найбільшою загрозою для персонажа і як він (вона) її долає (або навпаки — зазнає поразки)?
- Яку винагороду за випробування отримує чи не отримує герой/героїня? Чому?

Чи повертається персонаж після випробувань у «свій світ», умовно кажучи? Чому тепер все не таке, як раніше? Джозеф Кемпбелл подає міфологічний шаблон, якому найбільше пасують казки. Але в багатьох літературних текстах шлях героя не завжди закінчується перемогою. У яких творах ми можемо спостерігати це? Чому герой або героїня не пройшли випробування? Поясніть на прикладі обраного твору.

Чи всі літературні твори мають наведені у відеоролику компоненти? Чому? Наведіть свій приклад з української або зарубіжної літератури, що відповідає формулі Дж. Кемпбелла.

2

Мінідискусія: «Який літературний твір найбільше допоміг мені цього року?»

Поміркуйте разом з дітьми над якістю, цікавістю, корисністю та доцільністю читання вивчених за рік творів. Нагадайте, що обов'язковою умовою оцінювання того чи того тексту є прочитання його: підставою для компетентного відгуку не можуть бути відповіді інших учнів або короткий переказ змісту. Адже ми оцінюємо текст цілісно як мистецький твір, а не лише його проблематику чи закрученість сюжету.

Запропонуйте дітям подискутувати про таке:

- Які з вивчених творів ви залишили б у програмі, а які вилучили б? Чому ви вважаєте їх нецікавими та некорисними? Свою думку обґрунтуйте.
- Який твір став найбільш прикладним, практично корисним для вашого власного життя протягом цього непростого року? Яку проблему допоміг вирішити чи принаймні дає певні роз'яснення і поради? Чому?
- Твори яких українських авторів, яких стильових течій та жанрів ви б хотіли вивчати в курсі шкільної програми? Свій вибір аргументуйте.

3

Влаштовуємо літній буккросинг

Варіант 1. Уявний буккросинг

Сьогодні маємо вільний простір для обміну книжками. Щоправда, на нашій полиці є лише твори, вивчені цього року. (Цей перелік буде відрізнятися відповідно до класу, у якому ви викладаєте). Яку книжку ви б хотіли віддати, а яку отримати? Поясніть свій вибір.

Варіант 2. Реальний буккросинг

У цьому випадку можна не обмежуватися творами шкільного курсу. Про таку активність варто попередити дітей заздалегідь. Якщо їм сподобається ця ідея, то учні мають прийти на підсумковий урок із книжкою, якою хочуть поділитися перед літніми канікулами.

4

Уявіть себе психологом (вправа на критичне мислення та емоційний інтелект)

Для цього завдання обираємо твір (або один для всього класу, або кожен учень може взяти той текст, який його найбільше цікавить). Завдання: учні мають дати поради, що допомогли б героям твору уникнути помилок, не схибити з правильного життєвого шляху.

Приклади:

9-й клас

Дідона, коханка Енея, цариця Карфагена («Енеїда» І. Котляревського). Яких психологічних помилок припускається героїня, що врешті-решт потрапляє у пастку свого кохання та закінчує життя самогубством?

10-й клас

Мотря Жуківна, мати Чіпки Варениченка (роман Панаса Мирного «Хіба ревуть воли як ясла повні?»). Які помилки у вихованні Нечипора стали фатальними, аж настільки, що призвели до трагічних подій не лише в родині її сина, а й у життях інших людей?

План аналізу дій персонажа:

- назвати обраного героя або героїню, його/її роль у творі;
- порушена психологічна проблема;
- наслідки діяльності та виборів;
- помилки персонажа, які призвели до цієї ситуації;
- практичні поради: як уникнути такої проблеми або проблем, як має поводитися герой, щоб не стати, наприклад, токсичним маніпулятором або нещасною жертвою (визначення підбираємо залежно від персонажа);
- короткий підсумок.

5

Організовуємо флешмоб

Уявімо, що до річниці з дня народження одного з вивчених авторів маємо підготувати цікавий флешмоб. Якого письменника ви б обрали? Чому саме його/її? Чим цікава ця особистість та її творчість? Які хештеги ви би використали, якщо це інтернет-флешмоб (або оголошення в соцмережах для привернення уваги)?

Оберіть, як відбуватиметься захід: онлайн (наприклад, це будуть відео в TikTok) чи офлайн. Відповідно до цього складіть план, сценарій такого флешмобу, визначте мету та ідею вашого заходу.

6

Вчимося розпізнавати фейки

Ви бачите оголошення у стрічці соцмережі: знайшли невідомий до сьогодні твір Івана Франка:

Для підсумків року можна запропонувати учням скласти літературний рейтинг:

- найкращий вивчений твір або твори;
- найменш доречний і цікавий твір цього року;
- найбільші навчальні труднощі на заняттях літератури;
- найцікавіші активності, завдання, проєкти;
- самооцінювання: оцініть за шкалою від 1 до 10 свою успішність з літератури цього року;
- напишіть невеликий коментар: що вдалося, а над якими аспектами ви плануєте ще працювати.

Варіанти підбиття підсумків:

Google-форма «Труднощі навчального року» (там учні залишають свої відповіді);

вправа «Мікрофон» (учні по черзі дають відповіді на питання; будь-який предмет (маркер, пенал тощо) можна умовно назвати мікрофоном і передавати одне одному);

«Спільна дошка» — свої відповіді учні можуть записати на стікерах, що клеяться, і потім розмістити їх на робочій дошці або на великому аркуші. Можна також замінити реальну дошку онлайн-інструментами, наприклад jamboard або padlet.

Ця новина приголомшила й захопила вас, тому хочете поділитися нею на своїй сторінці. Опишіть подальші дії.

Це завдання на критичне мислення та медіаграмотність. Якщо учні не зможуть самі конкретно сформулювати відповідь на це питання, можна їм допомогти:

- Чи насторожує вас щось у цьому дописі?
- На що/кого посилається автор посту, на які джерела? Наскільки ці джерела є перевіреними, надійними та авторитетними?
- Поміркуйте, чому люди часто вірять неперевіреним фактам? (для більш глибокого аналізу можна навести приклади з інших сфер: коли ми читаємо пости про жорстоке ставлення батьків до дітей, наприклад; коли телефонують або пишуть шахраї про біду, що сталася з родичами й друзями, і люди миттєво кидаються перераховувати гроші);
- підбийте підсумки своїх міркувань.

Станьте улюбленим учителем: фішки, щоб захопити увагу дітей

Робота вчителя — це відчайдушна боротьба за увагу учнів. Деякі дослідники вважають, що в середньому підліток тримає фокус уваги протягом 28 секунд! Що робити педагогам? Вдаватися до креативних рішень! І саме такі незвичні інновативні фішки для вчителів ми зібрали в цьому матеріалі. Користуйтеся і станьте улюбленим педагогом дітей.

Гейміфікація

Така практика XXI століття більш поширена в закордонних школах, коледжах та університетах, однак ігрові вкраплення в українській освіті теж можливі й потенційно ефективні.

Гейміфікація — це інтеграція ігор та їхніх принципів у систему навчання. Згідно з іноземними дослідженнями, вона покликана додатково мотивувати учнів, стимулювати інтерес та, відповідно, підвищувати рівень освіченості.

Від реальності не втекти: сучасні діти — це покоління великого пальця. То чому б не зробити так, аби цей палець гортав на екрані якусь корисну інформацію або розв'язував задачки на логіку, а не бездумно скролив стрічку соцмереж?

Гейміфікація зазвичай передбачає такі ігрові елементи: **таблиці лідерів, рівні та значки (як символи досягнень), онлайн-тести, квести, задачі.** Часто вони підкріплені сюжетними лініями, мають привабливе дизайнерське оформлення, допомагають учням відчувати більше залучення у процес навчання. Інтеграція диджиталу в шкільну освіту вказує на небайдужість учителя до інтересів молодого покоління. Діти цінують це, а ще вони об'єктивніше сприймають онлайн-оцінювання й залюбки конкурують за лідерство в рейтингах на екрані.

Кілька безкоштовних інструментів для впровадження гейміфікації під час занять:

- Kahoot! — можна створювати тематичні квести й перевіряти рівень знань, створюючи ключі на основі вивченого матеріалу. Наприклад, пароль від сейфа — відповідь із задачі, кодове слово — прізвище автора теореми чи роману.

- Credly — платформа, що дозволяє вчителям видавати своїм учням віртуальні значки-нагороди.
- Classcraft — для використання педагогами сценаріїв рольових ігор на уроках.

ТРІШКИ ВПРАВ

Можна суворо наказати учням: «Не бавтеся!» А можна залучити їх до «правильних» розваг просто на уроці. «Правильні» у цьому разі — ті, що відповідають навчальним цілям, сприяють усебічному розвитку школярів, ефективно захоплюють увагу учнів та, як бонус, є цікавими!

Починайте заняття не нудно. Робіть кількахвилинні перерви з цікавими вправами, щоб діти відновили ресурс, і закінчуйте урок небанально. Ось кілька ідей.

1

Кольори

До речі, можете спершу випробувати власні сили: ця вправа — справжній виклик для мозку.

Потрібно якомога швидше називати колір слова, а не текст, який читаєте:

Відновити в пам'яті

Пишете на дошці/зачитуєте/показуєте на картках 10–20 різних слів — даєте учням хвилину на запам'ятовування — просите назвати всі слова. Цікава деталь: кожен буде вибудовувати індивідуальні логічні ланцюжки, по-своєму групувати слова.

Бінго

Займе трішки більше часу, тому можна використати як один із форматів для перевірки вивченого матеріалу.

Суть активності: в учнів є таблиця, комірки якої містять відповіді на запитання вчителя. Хто швидше заповнить клітинки правильними цифрами (номерами запитань), той вигукує «Бінго!» і перемагає.

Наповнення таблиці залежить від предмета та креативності педагога. Наприклад, учитель математики може запропонувати в клітинках розв'язки рівнянь/прикладів/задач, учитель літератури — прізвища авторів творів, учитель географії — прапори за поданими державами, учитель хімії — назви елементів за їхніми властивостями.

До речі, таблиця може бути як надрукована чи написана вручну, так і в електронному форматі (знову привіт гейміфікації).

Мім

За бажання можна інтегрувати в будь-який предмет і використати як для відпочинку, розваги й перезавантаження, так і з метою кращого засвоєння матеріалу. Більшість дітей обожають гру «Крокодил». Так-от, суть аналогічна: без слів показати слово так, щоб інші учні його вгадали.

Можна пограти наприкінці уроку, загадуючи слова, які стосуються вивченої за час заняття теми. Як варіант — об'єднати школярів у команди й додати дух суперництва.

Поясни слово

Схожа вправа, але цього разу замість активної жестикуляції та авторської майстерності діти прокачують свої скіли риторики. Можливість поєднати гру із засвоєнням матеріалу залишається!

Учитель або однокласник загадує школяру тематичний термін/поняття/твір/прізвище вченого чи автора. Завдання: не використовуючи спільнокореневих слів пояснити це іншим учням.

УЧИТЕЛЬСЬКІ ЛАЙФХАКИ

Носіть на урок пісочний годинник.

Звичайно, завжди можна використати таймер, але це не так ефектно! Дати завдання школярам — річ звичайна. А як щодо того, аби перед цим драматично сказати: «У вас є 7 хвилин. Час пішов!» і перевернути годинник? За неофіційними даними, фокус уваги 99% учнів не здатен блукати деінде, поки сиплеться пісок.

Прибирайте зайве.

І не лише ви, а й школярів до цього заохочуйте. Нехай учительський стіл та парти будуть вільними від речей, що здатні відволікати. Якщо у фазі невикористання навіть згаданий вище годинник може бути потенційним крадієм уваги, сховайте його.

Міксуйте активності.

Ви чули, що інформація здатна краще засвоюватися під час руху? Звідси аудіокнижки на прогулянках і подкасти на пробіжках. Попросіть учнів виконувати дві справи одночасно — фізичну та інтелектуальну. Наприклад, відбивати м'яча і множити числа, учити вірш дорогою додому.

Грайтеся голосом.

Ця практика несе подвійну користь: розвиває власну ораторську майстерність і водночас утримує увагу школярів. Спробуйте варіювати темп розмови, висоту та гучність голосу. Сповільнене тихеньке підведення до головної думки змусить учнів прислухатися й не дозволить пропустити важливу інформацію.

Пробуйте себе в ролі діджея.

Науково доведено, що окремі жанри музики, зокрема класика, позитивно впливають на концентрацію уваги. Можете запровадити традицію (читай «взяти собі як круту вчительську фішку») робити коротенькі музичні перерви під час уроків. Якихось 2–3 хвилини — і школярі знову в ресурсі. До слова, класика — не єдино правильний варіант, адже цілком імовірно, що серед дітей не так багато істинних фанатів симфоній. Радьтеся з ними, тестуйте різні варіанти, зрештою, креативте!

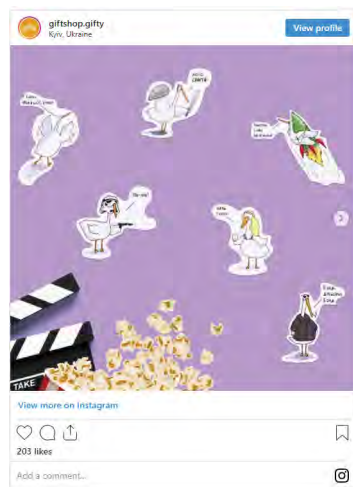
Будьте непередбачуваними.

Так і хочеться додати: «по життю», бо це корисно в багатьох сферах. Але можете почати зі школи. Насправді саме ви — головний модератор, креатор і Big Boss на уроці. І саме вам задавати настрій кожному заняттю. Вигадайте експромтом хоку, вивчаючи культуру Японії. Перед прочитанням віршів Шевченка дістаньте з кишені й наклейте собі вуса. Закінчіть важку тему піснею «We Are The Champions». Зробіть те, чого не очікують школярі, — і увага, захоплені погляди та симпатія класу вам гарантовані!

ДОДАЙТЕ ЦІКАВИХ ФІШОК

Стікери та наліпки

Ви точно помітили, як діти люблять прикрашати різноманітними наліпками свої зошити, блокноти, папки, чохли для телефонів. Окрім цього, зараз є непроголошений, але дуже помітний тренд серед людей будь-якого віку: декорувати ноутбуки стікерами. Тому учням точно сподобається така ідея. Можна роздавати наклейки за активність, старанність чи маленькі досягнення на кшталт досконалої домашньої роботи — вибір за вами.

Найкрутіше те, що варіантів наліпок і стікерів, схоже, нескінченна кількість. Вони давно перестали бути лише прикрасами — тепер це ще й про вираження своїх поглядів та позицій («Vegan», «Я люблю Україну»), про гумор («Файна дівка», «BIG BOSS»), про вірність бренду, приналежність до спільноти. Для школи можна обрати загальні тематичні наліпки: смішна картинка з написом «Так, дістаємо подвійні листочки!» здатна підняти учням настрій. Або вужчі предметні — із Шевченком, Ньютоном, Зевсом, неандертальцем.

Борди

Борд — це та сама дошка оголошень. Але, погодьтеся, звучить значно крутіше. Дітям має сподобатися. Десять тихенько в учительській можете, звичайно, не шифруватися та сміливо називати дошку дошкою. Зрештою, більшу вагу має саме її наповнення. Мета — пробудити в учнях інтерес і втримати його.

Як багато різновидів бордів існує? Рівно стільки, скільки породить ваша фантазія й підкаже дядько Гугл. Це може бути борд із коркового дерева, картону, магнітний чи просто ватман, на якому можна писати. Борд можете створити разом з учнями або придбати готові макети.

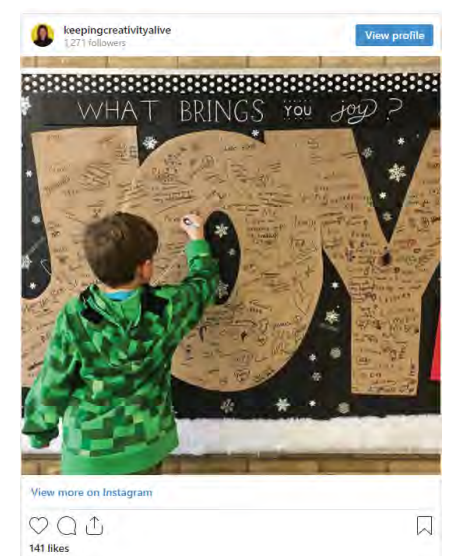
Кілька тематичних ідей для бордів:

- Дошка Google: зазвичай в учнів дуже багато запитань. Іноді вони не стосуються поточної теми, іноді вимагають пошуків додаткової інформації, іноді виникають уже після уроку, а деколи діти просто соромляться висловитися. То чому б не організувати такий собі «Окей, Гугл» просто в класній кімнаті, а потім допомогти учням з відповідями?
- Дошка рекомендацій: а хто сказав, що роздавати поради — це неучнівська компетенція? Діти можуть ділитися з однокласниками та вчителями назвами улюблених книг, фільмів чи навіть місць для відпочинку. До речі, конкурс на найкращий відгук — теж варіант.
- Дошка привітань: мабуть, кожному було б приємно в день народження побачити на

борді своє фото та кілька теплих слів від однокласників.

- Дошка успіху: на ній учні можуть ділитися своїми досягненнями поза школою. Перемога на хореографічному фестивалі, успішне закінчення курсу, виграв спортивного кубка — будь-що! Водночас хорошою традицією будуть публічні привітання.
- Дошка Instagram: чому б і ні? Діти можуть домовитися й по черзі «постити» свої світлини.

Портфоліо учнів

До речі, це ще й хороший стратегічний хід: зможете доповнювати протягом навчальних років, а потім використати під час складання характеристики випускника. Чудово, якщо паралельно з користю для вчителя портфоліо буде цікавим для учнів також. Можна навіть дозволити їм долучитися до створення «документа», знявши з нього клеймо офіційності й таємності. «Нічого про вас без вас» — таке вчительське кредо допоможе встановити довірливі стосунки з учнями.

Найзручнішим форматом для оформлення буде папка. Тому запасіться макетами, схемами, прикладами, листочками.

Один з варіантів структури портфоліо:

- ПІБ.
- Фото учня/учениці (дозвольте їм обрати самотійно).
- Автобіографія (можна завести традицію писати її щороку, аби прослідкувати зміну учнівських пріоритетів і поглядів на власне життя).
- Навчання (не обов'язково обмежуватися досягненнями — можна навіть додати розділи на кшталт «Мої труднощі», «Хочу знати/вміти», «Це мене цікавить»).
- Хобі (від аматорського малювання в блокноті до олімпіад всеукраїнського рівня).
- Досягнення (аби фіксувати результати й мотивувати. Нехай у цьому розділі будуть не лише записані сухі факти, а й додані фото дипломів, медалей, тематичних поїздок).
- Натхнення (знов-таки буде цікаво спостерігати за змінами впродовж років).
- Плани та мрії (якщо, звичайно, учні захочуть ділитися). Для мотивації можна використати фразу: «Фіксація на папері — перший крок до здійснення».
- Рекомендації (від педагогів).

Мотиваційні фішки

Роздаткові матеріали, обладнання, речі — точно не найкращі слова для узагальнення в цьому випадку. Фішки — ось достойний варіант! Річ у тім, що кожен із предметів категорії може насправді стати фішкою будь-якого педагога, дрібничкою, яка матиме колосально-позитивний вплив на вашу репутацію в очах учнів. Мінімум часових і матеріальних витрат на підготовку — максимальний фідбек від дітей. Адже нам усім так потрібна підтримка, а одна вчасно прочитана фраза іноді змінює життя.

Ідеї мотиваційних фішок:

- картки із сильними цитатами: «Іноді помилка — це лише можливість почати спочатку, але вже більш розумно», «Діяти — найкращі ліки проти страху»;
- папірці з передбаченнями. І нехай діти дістають їх навмання з кошика перед початком навчального дня/тижня;
- персональні таємні записки для учнів: помітили, що хтось засмучений, — підкиньте папірець з кількома приємними реченнями. Таке не забувається;
- також можна взяти за традицію починати кожен урок з мотиваційної цитати: написати, прочитати, наклеїти на дошці.

Медалі

А хто сказав, що їх вручають лише в кінці змагань чи під час офіційних урочистостей? Маленькі щоденні перемоги (12 балів за контрольну чи артистично продекламований вірш) також варті похвали й символічних презентів. Медальки можна виготовити самостійно. Картон, ножиці, клей, стрічка/ниточка — і вуаля! Головне — вигадати круту номінацію на кшталт «Мегамозок», «Містер оратор», «Ліна Костенко 2.0».

Авторка тексту: Юлія Андряник

Як оцінювати без оцінок: покрокова інструкція сучасного вчителя

Юрій Гайдученко

— «Якщо спосіб оцінювання наших учнів не зміниться, культура навчання не зміниться також» — повністю підтримую міркування авторки посібників із формуального оцінювання та нашої колеги Маріки Толволи з Гельсінського університету, — розповідає експерт Юрій Гайдученко. — Формувальне оцінювання, або ж оцінювання для навчання — це система з величезною кількістю методів і прийомів. Їх слід використовувати комплексно, адже сегментарний підхід успіху не принесе. Формувальне оцінювання має за мету підкоригувати діяльність як учня, так і педагога, щоб результати навчання дітей покращились.

Три базові компоненти оцінювання

- Оцінювання для навчання (формувальне оцінювання)

Оцінювання, яке мотивує дітей вчитися. Вчитель може підкоригувати учня, надати зворотний зв'язок у процесі навчання.

- Оцінювання навчання (підсумкове оцінювання)

Assessment of learning — оцінювання самого навчання, підсумкового його «продукту». Вчитель констатує факти, але виправити вже нічого не можна. Оцінювання за підсумком не підвищує успішність учнів так само, як і зважування не допомагає скинути вагу за один день.

- Оцінювання як навчання (самооцінювання)

Як оцінювати учнів ефективно? Які стратегії формуального оцінювання підвищують самостійність учнів? Як забезпечити ефективний зворотний зв'язок? Юрій Гайдученко, експерт ГС «Освіторія» та вчитель Новопечерської школи, розповідає про інструменти та вправи, щоб ви почали впроваджувати формувальне оцінювання вже сьогодні.

Зображення: Irina Molchanova from Ouch!

Той вчитель гуру, який зміг навчити дітей сприймати оцінювання як навчання. Тобто, використовувати самооцінювання, щоб розуміти свої реальні показники й не потребувати консультації педагога, щоб оцінити свою роботу.

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ДО ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Процес формувального оцінювання має свій дизайн. На першому місці — мета.

Ми маємо розуміти, навіщо використовуємо формувальне оцінювання, що воно нам дасть і чим відрізнятиметься від традиційного процесу оцінювання. Це допоможе змінити культуру оцінювання в класі. Запитайте себе:

- Який очікуваний результат навчання?
- Що я хочу знати про навчання моїх учнів?

Формат

Як я буду оцінювати учнів — письмово, усно, візуально, кінестетично?

Вчитель може домовитися з учнями про невербальні засоби, за допомогою яких він може оцінити роботу: підморгнути, доторкнутися легенько до плеча, наклеїти певний стікер. Це означатиме, що в роботі є певні неточності, які потрібно виправити тут і зараз.

Час

Коли я буду оцінювати — у процесі пояснення матеріалу чи після?

Підготовка

Що мені знадобиться для формувального оцінювання учнів? Цифрові технології, приміщення як інструмент оцінювання, час, запрошений учитель чи гості як експерти.

Оцінювач

Хто проводитиме оцінювання?

Це буде взаємооцінювання чи оцінюватиме вчитель?

Результат оцінювання

Хто буде оцінений — окремі учні, група чи весь клас?

7 ознак, що у вашому класі реалізується «оцінювання для навчання»:

- У класі більше цінуються ідеї, висловлені учнями, а не готові відповіді.
- Учні знають очікувані результати навчання та критерії успіху.
- Учні готові ризикувати, їх не лякають і не зупиняють помилки.
- Учні вміють критикувати екологічно, надавати й отримувати відгуки.
- Учні відповідають за своє навчання.
- Учитель — не єдине джерело знань. Учні вміють користуватися принципом «Запитай у трьох, перш ніж запитати в мене». Так підвищуються комунікативні навички дітей.
- Учитель є фасилітатором у класі: він розуміє, як допомогти дітям працювати в групі, досягати результатів за допомогою настанов чи зворотного зв'язку.

СТРАТЕІЇ ФОРМУВАЛЬНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Вчителям потрібно чітко визначити цілі та критерії, за якими вони оцінюватимуть учнів. А учні мають отримати чекліст, за допомогою якого можуть перевірити, чи зробили вони всі кроки для виконання завдання на найвищому рівні.

Далі вчителі мають навчитися визначати особисті потреби учнів за допомогою мозкових штурмів, таблиць, цифрових інструментів Kahoot, Classtime чи звичайної Google-форми. Це допоможе зрозуміти, на якому рівні перебувають зараз ваші учні в опануванні теми чи формуванні навички.

Наступний етап — спостереження. Педагог спостерігає за процесом навчання та «маркує» попередній результат — наприклад, ставить плюсики певного кольору, що сигналізують учню: «Ти досяг цього етапу і йдеш далі».

Потім — перевірка розуміння, сприйняття та відтворення учнями інформації. Для цього вчитель може використати опитувальник, який покаже, чи зрозуміла дитина, над чим працювала.

І насамкінець: потрібно отримати докази розуміння та формування навичок учнями. Допоможуть контрольні таблиці, портфоліо, оцінювання кінцевих продуктів роботи.

ЯК ШВИДКО ВІДСЛІДКУВАТИ ПРОГРЕС УЧНІВ?

Онлайн-інструменти допоможуть швидко перевірити, чи добре опанували учні конкретну тему.

ЯК СТВОРЮВАТИ ЦІКАВІ ІНТЕРАКТИВНІ ВІДЕО?

Коли учні переглядають відео довше ніж 5 хвилин, то починають втрачати увагу й концентрацію. Тож учителю варто подбати про те, щоб у навчальному відео з'являлися запитання, коментарі самих учнів та їхні думки. Діти мають взаємодіяти з контентом.

Поділіть відеоінтерактив на смислові блоки та зробіть доступною опцію коригування відповіді під час перегляду. Найпростіший інструмент — LearningApps, призначений саме для формувального оцінювання. Там є чимало шаблонів від ваших колег, які ви можете відкорегувати під потреби свого класу. Великий плюс цього інструменту — коли учень робить помилки, може повернутися до виправлення. Обов'язково зареєструйтеся, щоб користуватись усіма можливостями LearningApps. Для кожного класу вам потрібно буде створити окрему папку.

Ще один інструмент, який я ціную, — Edpuzzle. Тут ви створите тестові завдання з однією чи двома правильними відповідями. Також є опція коментування учнями почутого під час паузи у відтворенні відео, створення нотаток учнями та багато інших цікавинок.

ПРИЙОМ «ЕКСПЕРТНА ОЦІНКА» ДЛЯ ВІДСЛІДКУВАННЯ ПРОГРЕСУ

Експертна оцінка — цікавий спосіб відслідкувати учнівський прогрес. Експертами можуть бути учні, якщо попередньо опрацювали новий матеріал. Звісно ж, це можуть бути реальні експерти — вчителі, батьки, запрошені спікери (у класі чи онлайн). Під час «експертної оцінки» можемо використовувати онлайн-дошку Padlet.

Отже, одні учні виставлятимуть на дошці виконані завдання, інші коментуватимуть роботи з точки зору експерта. Для цього використайте прийом «3,2,1». Маєте попросити експерта занотувати три позитивні моменти, які сподобались у роботі. Потім — два уточнювальні запитання автору роботи, а в кінці — одну рекомендацію від себе. Саме такий процес конструктивної критики навчить дітей оцінювати одне одного правильно, а не просто симпатизувати чи критикувати. Зауважте, інструкція до завдання «Експертна

оцінка» має бути чітка. Обирайте критерій — дизайн, мовне оформлення. І вже на основі цих критеріїв експерти коментуватимуть роботи.

ІНТЕРАКТИВНІ ВПРАВИ ТА КВЕСТИ

Дієві та цікаві для самих учнів інструменти, що допомагають перевірити, наскільки швидко вони рухаються на шляху до опанування тієї чи іншої теми. Спробуйте створити квестову кімнату раз, і учні проситимуть ще і ще.

ФОРМУЄМО ЯКІСНИЙ ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК З УЧНЯМИ

Якісний зворотний зв'язок, на відміну від виставлення оцінки (кількісний зворотний зв'язок), передбачає висловлення спостережень за навчальною діяльністю, встановлення емоційного зв'язку з дитиною та опис складних процесів. Тобто, вчитель допомагає учню зрозуміти, що він робив правильно, а де припустився помилок і як їх можна виправити.

ВЧИМОСЯ РОБИТИ ПОМИЛКИ

Вчителю варто дати учням алгоритм, як помилятись. Дитина має знати, як виправити похибку, як удосконалити роботу та за допомогою власних помилок створити схему, яка допоможе рухатися далі. До слова, наведений нижче постер є чи не в кожному класі американської школи. Меседж простий: «Помилки — це не страшно. Ми всі навчаємось».

Також запропонуйте учням вправу «Найбрудніший момент». Дитина має подумати й записати у формі рефлексії, що було найважчим моментом під час опрацювання завдання. Із чим було важко впоратись, чого не вистачало та яка допомога потрібна.

Авторка тексту: Олена Юрченко

Скільки вчитель має мовчати на уроці — гарвардське дослідження

Вчитель має розповідати, вважають зазвичай. А коли зробити паузу? Як довго її тримати? Які при цьому нюанси під час лекції, опитування та розмови з учнями. Особливо це важливо під час дистанційного та змішаного навчання. Як з'ясували американські дослідники, мовчання часом навчає краще за монолог. «Освіторія» проаналізувала останні висновки вчених з різних країн на цю тему.

ЗАВЕРШУВАТИ РОЗПОВІДЬ ВАРТО, КОЛИ ХОЧЕТЬСЯ

Коли варто припинити розмову? Здавалося б, питання елементарне: коли вичерпана тема, співрозмовники нудьгують і відчують потребу помовчати. Але люди переважно не здатні навіть на це, як довело дослідження фахівців Гарвардського університету, а також їхніх колег із Пенсильванського університету та Університету Вірджинії. Розмови між людьми зазвичай не закінчуються, коли один чи навіть обидва співрозмовники цього хочуть. У роботі, опублікованій у Proceedings of the National Academy of Sciences, описано результати цих експериментів. Такі ж закономірності діють під час бесід учителя з одним учнем чи класом, а також під час викладання нового матеріалу.

На думку дослідників, розмови, які займають у нас стільки часу і є частиною низки професій, дуже мало вивчені. Тож спочатку через Amazon Mechanical Turk вони опитали понад 800 людей щодо їхньої останньої розмови. Приблизно 67% опитаних хотіли, щоб бесіда завершилася раніше, але не могли поставити крапку. Половина респондентів скаржилися саме на тривалість: вважали її надто довгою чи надто короткою.

Далі психологи влаштували лабораторний експеримент. Вони запросили понад 250 добровольців, яких розбили на випадкові пари та запропонували наодинці поспілкуватися про все, що завгодно. Їх обмежили у часі: мінімум хвилина і максимум 45 хвилин. Далі кожну зі сторін опитували щодо бажання зробити паузу, намірів припинити розмову, втомленості та загальної задоволеності спілкуванням.

Дослідники виявили, що вчасно завершена розмова — це майже виняток: таке сталося лише у 2% випадків. Типова ситуація: людям треба помовчати, причому цього хочуть обидві сторони, але бесіда триває. Приблизно 60% добровольців почувалися саме так.

Додаткове вивчення показало, чому це відбувається. Люди вважають, що передчасно завершити розмову не ввічливо, їм здається, що співрозмовник все ще хоче їх слухати, навіть коли вони втомилися говорити. А ті, хто про щось послідовно розповідає, бояться, що короткий монолог не буде достатньо цікавим і не покаже їхню обізнаність у темі.

ШВИДКО ТА БЕЗ ПАУЗ — ЦЕ НЕРВУЄ

Те, що можна винести педагогам та людям будь-яких професій, яким доводиться виступати з доповідями, лекціями: паузи та короткі виступи роблять спілкування кращим, а не навпаки. Люди говорять довго, але хочуть, щоб їм усе розповідали стисло й лаконічно, давали «переварити» інформацію.

Якщо до тривалої розмови додається ще й швидкий темп мовлення, слухачі зчитують це як тривожність і самі стають більш знервованими, не так послідовно викладають думки під час відповіді, поводяться не так ввічливо та позитивно. У цьому переконує дослідження фахівців з Корнелльського університету, які вивчали спілкування на прикладі роботи спеціалістів кризових служб.

Там навіть створили програму обчислення «Кількісна оцінка причин та наслідків розмов», яка дає змогу проаналізувати спілкування за допомогою комп'ютерів. Робота була представлена на конференції Асоціації обчислювальних машин із питань комп'ютерної підтримки кооперативної роботи та соціальних обчислень. Ішлося про те, що розуміння ефективного використання мови також допоможе у сфері освіти, під час навчання.

Цікава деталь: професіонали, яких навчали спілкуватися з людьми у кризовій ситуації, несвідомо поводитися по-різному. Якщо клієнт швидко та без пауз говорив, людина ставала дуже схвильованою. Ввічливі («дякую», «будь ласка», «дуже приємно» тощо) та позитивно забарвлені слова консультанти гарячих телефонних ліній значно частіше вживали не з тими, хто найбільше потребував допомоги, а з тими, хто говорив повільніше, з паузами, спокійно.

Вчителі, особливо не дуже досвідчені, часто нервуються, що часу замало, а матеріалу уроку — забагато. Тож вони несвідомо пришвидшують темп та економлять на паузах. Це може спонукати учнів говорити так само, побоюватися пауз під час відповіді, а під час диспутів забувати про культуру бесіди з однокласниками на уроці (про ті ж «будь ласка»).

Фахівці радять вчителям під час викладання матеріалу робити паузи на 5–15 секунд щоразу, коли ви відчуваєте в цьому потребу. У більшості випадків у ці моменти слухачі теж хочуть перепочити. Досвідчені педагоги добре знають, що теорію краще подавати

невеличкими блоками. Інколи за такого поділу важливо не затягувати останні фрази. Для цього, наприклад, можна заздалегідь продумати яскраве висловлювання, фразеологізм, жарт, яким завершити розповідь. Або ж завершувати, щойно відчули, що втомилися розповідати та втратили цікавість слухачів. Якщо навіть ви забули децицію матеріалу, краще перейти до відпрацювання, а вже після такої зміни форми роботи додати: «А ось чого ви ще не знаєте...» або «Є ще один цікавий факт».

Бесіду з учнем також варто припинити, щойно відчули, що сказали все важливе, але обов'язково перепитайте: «Ти хотів би ще щось додати/розповісти мені щодо цього?» та почекайте, якщо дитина замислилася.

ПОРАХУЙТЕ ПОДУМКИ ДО 15

А які паузи потрібні під час опитування? Це питання вивчали вже італійські дослідники з Римського університету Ла Сап'єнца.

Фахівці дослідили всі епізоди мовчання під час уроків у 12 різних початкових школах. Загалом 15 годин записів було переписано та проаналізовано за допомогою сучасних технологій. Вони переконалися, що вчителі під час опитування після поставленого питання роблять паузи не більш ніж на секунду, а потім запитують іншу дитину або починають підказувати. Так само буває, коли йдеться про опитування всього класу: якщо підіймають руки, за секунду вчитель реагує саме на них. Але якщо цей час трохи збільшити, правильних відповідей буде значно більше. А ще вони стануть глибшими та повнішими, аніж ті, які дають діти через секунду після запитання.

Дослідники дають просту пораду: порахувати подумки до 15, перш ніж реагувати на підняті руки чи якимось підштовхувати учня, який має відповісти. Діти мислять та реагують з різною швидкістю. Але навіть тим, хто звик одразу тягнути руку чи має завчену відповідь у голові, варто подумати довше, щоб відповісти якісніше. Але це порада лише для перевірки вивченого матеріалу.

Якщо ж йдеться про питання щодо нового матеріалу, треба давати дітям аж одну-дві хвилини для роздумів. Учитель має так і сказати після того, як озвучив питання: «Поміркуйте, відповісте через хвилину». Швидкі відповіді свідчать якраз про те, що учні погано зрозуміли нову теорію.

Учені вважають, що педагогу варто звертати увагу на «партитуру уроку»: вона складається, як музика, не лише з нот, а й з пауз різної тривалості. Після монологу вчителя, навіть короткого, обов'язково слід давати невеличкі завдання, які мають проходити в тиші. І вже після цього робота в парі, групі (діти не можуть спільно виконувати її та не обговорювати хоча б пошепки). Такі ковтки тиші дослідники охрестили пробілами.

Грамотні паузи в мовленні, час очікування відповіді учнів та пробіли в роботі — це те, що покращує розуміння теми уроку, запам'ятовування інформації та глибину відповідей. Тож загалом можна сказати: вчені рекомендують вчителям трохи більше мовчати на уроках. І не боятися цього.

Авторка тексту: Аліна Мірошникова

ОСВІТНЯ КАРТА МОЖЛИВОСТЕЙ

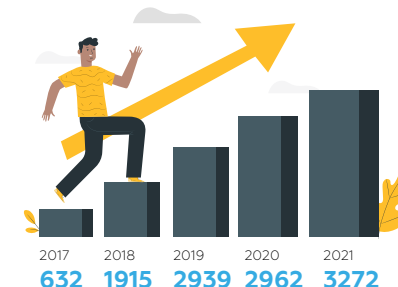
Учительська «Нобелівка» Global Teacher Prize Ukraine: цифри та досягнення

Global Teacher Prize Ukraine — це щорічна національна премія для вчителів — агентів освітніх змін. Премія покликана відзначити досягнення вчителя не лише щодо своїх учнів, а й щодо суспільства, та підкреслити важливість педагогів в Україні. Це частина світового руху, яку громадська спілка «Освіторія» привезла до України у 2017 році. Гасло премії — #ВчителіВажливі.

Наші фіналісти та переможці не лише отримують грошові винагороди та призи від партнерів, а й стають справжніми лідерами думок та популяризаторами учительської професії: виголошують промови у Верховній Раді та потрапляють до найпрестижніших рейтингів суспільного впливу у ЗМІ, на їх честь називають небесні тіла, вони працюють над реформуванням освіти та будують культурні мости для дітей на Сході країни. А спільнота Global Teacher Prize Ukraine щороку зростає!

Global Teacher Prize Ukraine

11 721 анкет
від проактивних
вчителів ми
отримали за **5**
років існування
Премії в Україні.

1870 Українців
подякували
вчителям

Карта номінацій
GTPU 2021

Медійне охоплення

110 мільйонів
контактів

Лише **5,5 %**
українців
вважають
професію
вчителя
бажаною
для своєї
дитини

На **46%**
більше
українців
вважають
професію
учителя
важливою з
моменту
запуску премії
Global Teacher
Prize Ukraine

Безмежно ціную Global Teacher Prize Ukraine за всі сенси, які ми маємо можливість створювати й комунікувати. А ще — за чудових педагогів, з якими ми маємо честь співпрацювати, та історіями яких ділитися.

Українська освітня система має багато професіоналів, які щодня — у класах чи Zoom-кімнатах — формують майбутнє нашого суспільства. І в той час, коли важливо відзначати та підтримувати найкращих, бо це стимулює не опускати руки та рухатись уперед, ще важливішим є формувати спільноту найкращих, тоді позитивні зміни відбуватимуться з експоненційним ефектом.

Прекрасна особливість Global Teacher Prize Ukraine, про яку варто говорити більше: «Премія — це не змагання, а обмін досвідом; не конкуренція, а партнерство; синергія вчителів, які мають одну спільну мету — якісно змінювати освіту». Запрошуємо приєднатися до спільноти у 2022!

Ольга Нагорнюк,
керівниця Global Teacher Prize Ukraine

▲ Виступ ONUKA

▼ Фіналісти минулих років підтримують нових членів спільноти

▲ Зоя Литвин, засновниця ГС "Освіторія" та Премії

◀ Павло Віктор, фіналіст GTRU 2021, на червоній доріжці

▼ Оголошення переможця на бібліотеці Вернадського

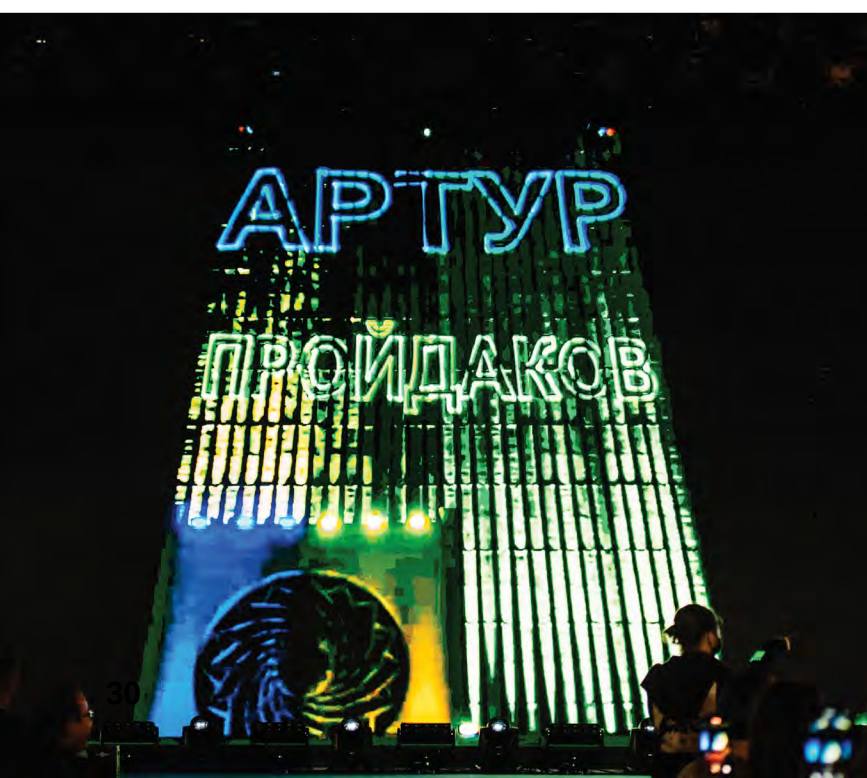

▲ Фіналісти Global Teacher Prize Ukraine 2021

▼ Пісня "1944" у виконанні Джамали

▲ Переможець Global Teacher Prize Ukraine 2021 Артур Пройдаков з родиною

▲ Руслана із запальним хітом "Дикі танці" на церемонії GTRU 2021

Зарплату витратила на іммігрантів: секрети найкращої вчительки світу Кейші Торп

10 листопада найкращою вчителькою планети за версією Global Teacher Prize назвали Кейшу Торп (Keishia Thorpe) із США. Вона отримала достойну винагороду — 1 мільйон доларів, а до цього витратила власні заробітки на освітню підтримку іммігрантів. Колись Кейша і сама була «безперспективною» дівчинкою з Ямайки без документів і навичок виживання у світі надвисоких вимог і конкуренції. «Освіторія» розповідає, як наполеглива вчителька та громадська діячка схопила за обидва крила американську мрію — не завдяки удачі, а наполегливою та самовідданою працею.

«Те, що мені вдалося, має на меті заохотити кожного маленького чорношкірого хлопчика та дівчинку, які схожі на мене. І кожную дитину у світі, яка відчуває себе маргіналізованою та має історію, схожу на мою, та вважає, що ні для кого не має значення», — ці слова пролунали з вуст Кейші Торп під час онлайн-церемонії нагородження Global Teacher Prize 2021. Давайте дізнаємося трохи більше про цю неймовірну вчительку, яка підкорила світ!

МРІЄ ГЛОБАЛЬНО

Кейша іммігрувала в США з Ямайки, де більшість населення живе за межею бідності. Найкраща вчителька світу зізнається, що приїхала до Америки не просто «відпити з молочної річки з медовими берегами», а впіймати американську мрію. Для цього працювала на межі власних можливостей та активно займалася легкою атлетикою. Саме заняття спортом стало її єдиним шансом вступити до коледжу. «А коли отримала стипендію з легкої атлетики в коледжі США, де на той час вже стала і найкращою студенткою — зрозуміла: так, я все роблю правильно».

ПІДТРИМУЄ І МЕНТОРИТЬ

Працюючи 14 років вчителькою, Кейша Торп допомагала іншим втілювати мрію про вступ до коледжу. Вона стала матір'ю-одиначкою, але часто залишалася ввечері на робочому місці в школі, щоб працювати з «молодими людьми без перспектив». Підлітки, яких вона готує до дорослого життя, мають між собою дещо спільне: вихідці з бідних країн без необхідних документів та з поганою англійською. Щороку понад 90% студентів пані Торп покращують свої навички англійської мови. Про це красномовно свідчать тести та успіхи вихованців. Деяких вона менторить і після їхнього вступу до коледжу.

НЕ ШКОДУЄ ВЛАСНИХ КОШТІВ НА ОСВІТНІ МРІЇ ДІТЕЙ

Під час роботи в школі Кейша Торп витратила свою зарплату на освітні потреби підопічних іммігрантів — оплачувала учням проходження Центру відповідності, сплачувала вступні внески до коледжу для дітей з невідомими фінансовими труднощами. Протягом останніх 9 років Кейша зверталася до громадських підприємств та організацій, щоб спонсорувати щорічну стипендію для учнів і спортивні конференції.

ЗНАХОДИТЬ ПІДТРИМКУ ПОЗА МЕЖАМИ ШКОЛИ

Однією лише позакласною допомогою для учнів справа не обмежилась. Кейша Торп заручилася підтримкою свого випускника, який отримав посаду директора з питань культури й різноманіття в мерії, та створила організацію Hope Beyond Distance Foundation. Цей фонд підтримував студентів-іммігрантів, особливо тих, у кого не було документів. Вчителька запрошувала спікерів-іммігрантів ділитися своїми історіями та створила безпечний простір, де студенти відчували підтримку.

СТВОРЮЄ ПЛАТФОРМУ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІММІГРАНТІВ

Найкраща вчителька планети не боїться стукати в різні двері, у тому числі до високопосадовців і чиновників. Вона започаткувала два форуми та запросила на зустріч канцлера й очільників міста, членів ради та імміграційних юристів. Їй дали підтримку, завдяки якій з'явилася платформа для студентів-іммігрантів. Молоді люди ділилися там своїм іммігрантським досвідом в Америці з керівниками міст.

ПИШЕ ЛИСТИ ДО ЧИНОВНИКІВ І ЛИСТІВКИ ДО ШКІЛ І ЛІКАРЕНЬ

Разом зі своїми учнями Кейша написала багато листів конгресвумен Елеонорі Нортон Холмс, щоб та підтримала іммігрантську програму DACA. Ця програма дозволила студентам відновити зв'язок зі своїми рідними країнами. Уявіть собі, пані Торп витрачала десятки годин на те, аби писати сотні й сотні листівок, які потрапляли до шкіл і лікарень у рідних країнах учнів-іммігрантів.

СТАЄ ПОСЛОМ ОСВІТНІХ ПОДОРОЖЕЙ

Спраглу до змін і проактивну вчительку запросили виконувати місію «посла подорожей». Кейша Торп разом зі своїми учнями відвідала Багамські острови, де викладала в одній із середніх шкіл на невеличкому острові Кет. Саме завдяки зусиллям пані Торп ця установа стала першою зареєстрованою державою школою на Багамах, що затвердила предмети для підготовки студентів до змагань за стипендії та вступ до американських коледжів. Після повернення до США Кейша продовжила викладати та навчати учнів-острів'ян через Skype.

ПОДАЄТЬСЯ НА ГРАНТИ, ПРОСИТЬ ДОПОМОГИ В БІЗНЕСУ

Пані Торп витрачала особистий час на написання десятків грантів та співпрацювала із взуттєвими компаніями. Вона слідувала за тим, щоб усі спортсмени, які не можуть дозволити собі тенісні черевики для тренувань на треку, отримали спортивне взуття. Те, що починалось як місцева ініціатива пані Торп, переросло згодом у міжнародний рух. Адже студенти-спортсмени розповідали про свою надзвичайну наставницю в різних куточках світу, а місцеві тренери запрошували Кейшу Торп проводити мотиваційні семінари в інших штатах і країнах.

ПРОХОДИТЬ КВАЛІФІКАЦІЮ НА ДВІ ОЛІМПІАДИ

У це важко повірити, але вчителька англійської мови не лише навчала дітей та займалася громадською діяльністю, а й пройшла кваліфікацію до двох олімпійських змагань та отримала сертифікат Національного тренера США з легкої атлетики II рівня. Робить це для того, щоб показати підопічним: можна прагнути до великого й отримувати бажане: «Якщо я можу це зробити — то й ви точно зможете!»

ЗАПОЧАТКОВУЄ МІЖНАРОДНУ СПОРТИВНУ СТИПЕНДІЮ

Разом із сестрою-близнючкою Кейша Торп заснувала некомерційну організацію US Elite International Track and Field, яка підтримує талановитих студентів-спортсменів з усього світу. На сьогодні понад 500 молодих людей завдяки Кейші отримують міжнародну стипендію Liaison для легкоатлетів.

Авторка тексту: Олена Юрченко

Вирішує вчитель: як і де підвищувати кваліфікацію?

Учитель щороку має підвищувати кваліфікацію протягом 30 годин. Як педагогу обрати потрібну і цікаву програму? Які події пропонує вчителям тренінговий центр ГС «Освіторія»? Зібрали всю найкориснішу інформацію про підвищення кваліфікації педагогів.

30 годин навчання — це багато?

Офіційно кожен український вчитель має підвищувати кваліфікацію щороку протягом 30 годин. Чи багато це? В Австрії вчителі приділяють удвічі менше часу професійному зростанню. А ось у Нідерландах — у 5,5 разів більше.

Цікаво, що в дослідженні «Навчати і навчатися: як і куди зростати українському вчительству?», проведеному за ініціативи руху EdCamp Ukraine та Міністерства освіти і науки України, 47,4% респондентів вказали на бажання збільшити кількість годин навчання, а 5,4% — зменшити. Цікава статистика, чи не так? Знов українські педагоги доводять своє нестримне прагнення саморозвитку!

Хто має визначити напрямок підвищення кваліфікації вчителя?

Одна з особливостей реформи НУШ полягає в тому, що освітяни беруть на себе відповідальність за саморозвиток і вибудовують індивідуальну освітню траєкторію. Адже потреби педагога не можна визначити згори.

Після того як викладач формує особистий запит, він узгоджує його на педраді з колегами.

До речі, ми в «Освіторії» віримо, що педраду як орган взаємодії вчительства, як орган залучення вчительства до обговорення важливих питань треба відродити! І так дати вчителям не тільки свободу та можливість професійного зростання, а й можливість реально впливати на майбутнє закладу освіти.

Дорожня карта професійного зростання

Після проходження навчання вчитель має звітувати на педраді, чого саме він навчився. Якщо результати задовольняють колег, вони затверджують факт підвищення кваліфікації. Процедура дійсно досить проста. Тож вчителю можна не обмежувати себе і отримати саме ті знання і навички, які необхідні.

До речі, за результатами вже згаданого опитування найбільш затребуваними серед українського вчительства є такі знання та навички:

- володіння іноземною мовою;
- профілактика професійного вигорання;
- створення нового освітнього простору;
- наскрізні навички (розв'язання проблем, навчання протягом життя, робота в команді тощо);
- навички ІКТ для викладання;
- учнівська поведінка та управління класом;
- інтеграція дітей з особливими освітніми потребами у процес навчання;
- робота з обдарованими дітьми;
- інтеграція предметів і співвчителювання.

Це не повний перелік важливих компетенцій, але кожному з них зазначило понад 30% респондентів!

Що дає вчителю вибір?

Суть реформування в тому, щоб ініціатива педагога зараховувалася. Учителі самі можуть знайти те, що їм цікаво, потрібно в роботі просто зараз і на завтра. Вони шукають відповіді на конкретні запитання та прагнуть переймати досвід у практиків.

Із 2020 року¹ неурядові організації мають право надавати освітні послуги з підвищення кваліфікації вчителів. Тренінги вже проводять досвідчені педагоги — наприклад, переможці Global Teacher Prize Ukraine. Також є комплексні програми від організацій — помічників у професійному зростанні: «Освіторія», EdEdera, EdCamp Ukraine, Prometheus та інші вибудовують цілісні навчальні курси. Вчителі створюють професійні товариства, які теж надають такі послуги. До речі, можливо, й ви готові заснувати професійне товариство та ділитися досвідом з колегами з усієї України? :)

Як підвищують кваліфікацію педагоги в Європі та США?

Є чимало країн, де ідея підвищення кваліфікації вчителя йде не згори, а від педагогів: від цього залежить конкурентоспроможність на ринку праці. А за кваліфікацію співробітників відповідають школи, тож саме вони дбають про сучасні знання та вміння для вчителів. Наприклад, у США заклади освіти запрошують до себе фахівців з різних методик, авторів підручників, щоб їхні спеціалісти ставали кращими.

У Японії школи визначають потреби вчителів і формують заявку. А громадські організації готують програми під конкретні запити.

У Фінляндії за кваліфікацію вчителя відповідає директор школи.

У країнах Балтії діє «принцип ярмарку»: у загальному реєстрі вчителів навпроти кожного прізвища позначаються всі пройдені курси, тренінги, і саме від цього залежить зарплата, яку пропонують педагогу школи. А репутація закладу освіти залежить від того, наскільки кваліфікованих вчителів вони зростили або запросили.

Найпопулярніші теми для підвищення кваліфікації:

- навчання носіїв інших мов — США;
- навчання обдарованих учнів — Німеччина;
- інклюзія — Швейцарія;
- встановлення дисципліни — Нідерланди;
- психологічний саморозвиток — Фінляндія.

Цікаво, що цей перелік тем збігається з бажаними темами українського вчительства. Тримаємо курс на зміст!

Академічний підхід до організації професійного розвитку зберігається у Великій Британії, Данії, Норвегії, де такі послуги надають університети та академії. У більшості країн — Фінляндії, Австрії, Іспанії, Італії, Швеції — цим займаються недержавні організації та об'єднання вчителів.

Цікаво, що в Німеччині педагогів тренують також церкви, банки та видавництва. А ще в країні додають бали за вчителювання, виставлені батьками учнів. Важко уявити таку практику в інших країнах світу!

¹ За минулими стандартами можна було обирати лише організації, що мали ліцензії на надання таких послуг, та акредитовані МОН програми (а це лише інститути післядипломної педагогічної освіти та окремі університети).

Можливості від «Освіторії»: радить керівниця Тренінгового центру Ярослава Мозгова

Тренінговий центр «Освіторії» здійснює професійну підготовку вчительства, керуючись кількома принципами:

- актуальність — лише сучасні методики та інструменти, що довели свою ефективність у роботі з дітьми покоління Альфа;
- практичність — ми даємо знання та навички, які вже наступного дня вчителі зможуть використовувати на заняттях;
- експертність — із нами співпрацюють найкращі освітні експерти України: Інна Большакова, Ігор Хворостяний, Марина Пристінська, Юрій Гайдученко, Катерина Гольцберг та багато інших;
- доступність — ми маємо набір офлайн-і онлайн-програм, тож кожен здобувач знань може обрати оптимальний варіант;
- націленість на майбутнє — бо саме майбутнє ви, вчителі, щодня створюєте в шкільних аудиторіях, і наше завдання — підтримати вас у цьому.

Що ми маємо для вчителів у відкритому доступі?

Звичайно, це курси-легенди:

Онлайн-курс для вчителів початкової школи (до речі, поки ви читаете цей матеріал, ми працюємо над аналогічним курсом для базової середньої школи)

Бери й роби. Змішане та дистанційне навчання

Тільки за проходження цих курсів ви можете отримати сертифікати про підвищення кваліфікації на 95 годин!

Тренінговий центр

Тут можна підвищити кваліфікацію за **25** напрямками

Разом з нами підвищили кваліфікацію вже

у **2021** році! **21555** вчителів

Відчуваєте, що навчання на масових онлайн-курсах вам замало?

Завітайте до Тренінгового центру «Освіторії» у самісінькому серці Києва, аби пройти один з найближчих тренінгів:

- «Оцінювання в початковій школі: інструментарій вчителя» з Інною Большаковою
- Курс з інклюзивної освіти «РАЗОМ» із спеціалістами ГО «Бачити серцем»
- «Секрети інтегрованого навчання» з Ольгою Питюр
- «Готуємо до ЗНО успішно» з Анастасією Онатій
- «Лайфхаки вчителя мови та літератури» з Ігорем Хворостяним
- «Успішне впровадження змішаного та дистанційного навчання» з Юрієм Гайдученком
- «Як придумати та розробити освітню гру» з Оксаною Русановою
- «Дебати в школі: як виховати любов до інтелектуальної суперечки» з Ольгою Рухловою

І це неповний перелік наших освітніх можливостей. На сторінці Тренінгового центру в мережі можна знайти ще більше варіантів навчання. Не знайшли? Звертайтеся до нас із пропозицією та ставайте експертами ГС «Освіторії» з навчання вчителів!

А ще в партнерстві з Києво-Могилянською Бізнес-Школою ми розробили Школу освітніх управлінців — найзмістовнішу програму для тих, хто очолює заклади освіти. Це 5-модульна навчальна програма для директорів державних і приватних шкіл, засновників і ключових менеджерів освітніх неурядових організацій. Навчання на ній передбачає 5 навчальних модулів, розбір реальних освітніх кейсів та навчання у провідних експертів бізнес-школи та найкращих освітян-практиків.

Повний список програм можна переглянути тут

Як залучити кошти на освітні проекти: покрокова інструкція

Яка ваша освітня мрія? Можливо, ви маєте амбітні плани щодо власного саморозвитку та підвищення кваліфікації? Або ж хочете відкрити STEAM-кабінет у своїй школі чи зробити великий освітній фестиваль? Будь-яка мрія має право на життя, але майже завжди вона вимагає не тільки ідеї, вашого часу та праці, а й фінансових ресурсів. Ми підготували для вас покрокову інструкцію, як ефективно та безболісно залучати фінансування на свої ініціативи.

Зображення: Olha Khomich from Ouch!

ЯК ОТРИМАТИ ФІНАНСУВАННЯ ВІД ГРОМАДИ

Перший варіант — можна отримати фінансування від громади. Результатом реформи децентралізації стало передання коштів «із центру на місця». Тому зараз саме від громади залежить, куди вкладати ці кошти. І однією зі статей витрат цілком може стати ваша освітня ініціатива. Як це зробити?

Крок 1. Подивитися, чи є в бюджеті територіальної громади або міської/районної ради така програма видатків.

Необхідно зайти на сайт вашої територіальної громади, витягти звіт річний бюджет і переглянути його статті. Або ж надіслати звернення з таким запитанням. Вас мають цікавити статті, програми, пов'язані з освітою, особливо — з підвищенням кваліфікації. Хороша новина: без таких видатків не обходиться жоден бюджет. Єдине: треба дізнатися більше, на що саме передбачені кошти, і чи підпадає під це ваше звернення.

Крок 2. Написати лист-звернення голові територіальної громади або комусь із депутатів про виділення коштів.

Текст звернення має бути приблизно таким:

Голові ТГ

Прізвище, ім'я, по батькові заявника

Домашня адреса заявника,

телефон (необов'язково)

Заява / клопотання / скарга / пропозиції

Я, (ім'я), директор/заступник директора школи №..., прошу виділити фінансування на підвищення кваліфікації згідно зі статтею бюджету (або програмою фінансування)
Необхідна сума — ... грн.

Прошу винести це питання на сесію депутатів територіальної громади. А також прошу повідомити мене про ухвалені рішення на електронну пошту або поштову адресу.

Дата Підпис

Крок 3. Чекати на відповідь.

Далі це звернення мають винести на голосування під час сесії місцевої ради. Якщо більшість депутатів проголосує «за», то кошти перенаправлять вам або у ваш заклад освіти.

Щоб таке звернення було ефективнішим, помічниця народного депутата України, а в минулому — депутатка місцевої ради Анна Пуцова дає кілька порад.

1. Звертайтеся безпосередньо до голови громади

Тут логіка проста: пропозиції, які виносить голова, завжди користуються більшою підтримкою серед депутатів. Звісно, ніхто не забороняє звернутися безпосередньо до вашого депутата. Але тоді краще отримати підтримку одразу кількох народних обранців.

2. Пишіть колективне звернення

Класно, коли вчительський або батьківський колектив підтримує вашу ініціативу. Такі

звернення завжди мають потужніший вплив. Ба більше, ініціативна група може попросити своїх представників проголосувати. Тоді шанси на отримання коштів зростають.

3. Продублюйте звернення як в електронній, так і в паперовій формі

Звісно, в епоху диджиталізації це видається трохи недоречним, але бюрократію ніхто не скасовував. Тому бажано не нехтувати додатковою можливістю.

GOFUNDED: ІНСТРУКЦІЯ З ВИКОРИСТАННЯ

Краудфандинг — ще один спосіб зібрати кошти для свого проєкту. Це може бути як локальний збір коштів, так і національний. В Україні працює краудфандингова платформа GoFundEd — це унікальний інструмент для освітян. Але про все поступово.

Спочатку розберемося з поняттям «краудфандинг». Якщо буквально, то з англійської «crowd» — це юрба, «funding» — фінансування. Краудфандинг — це добровільна співпраця людей, які об'єднують свої гроші чи інші ресурси для того, щоб допомогти реалізувати задум інших людей або організацій. Впевнені, що ви вже раніше зустрічали це поняття. Цей інструмент можна використовувати по-різному. Можна елементарно розповісти про свою ініціативу в соцмережах, влаштувати цілий флешмоб на її підтримку або створити групу, де регулярно публікувати, як вона просувається. Один зі способів — розмістити ідею вашого проєкту на платформі GoFundEd.

GoFundEd — єдина платформа, що спеціалізується на фінансуванні саме освітніх проєктів. У 2016 році її розробила громадська організація «Про.Світ». Її мета — залучити бізнес та громадськість до фінансування освітніх ініціатив.

Важливий момент — із 2020 року ГО «Про.Світ» змінила правила відбору проєктів, які будуть опубліковані на GoFundEd. Тепер, щоб подати власний проєкт, необхідно потрапити в одну з трьох категорій:

- бути учасником проєкту «Школа 3.0»;
- бути учасником іншого проєкту ГО «Про.Світ»;
- бути ініціатором проєкту загальнонаціонального значення, що збігається із цінностями та цілями команди ГО.

Якщо ви потрапляєте під одну із цих категорій — сміливо подавайте заявку на сайті: <https://gof.org.ua/>

Якщо ні, то є план «Б»: можна розмістити свою ідею на платформі «Спільнокошт». Головна її відмінність від GoFundEd: сюди потрапляють проєкти зовсім різного спрямування. Тут ви можете побачити мистецькі, спортивні, культурні та інноваційні проєкти.

По кожному із цих кроків на ресурсі є детальна інструкція, тому розібратися буде не складно.

ВАШ ПРОЄКТ УСПІШНО ЗАРЕЄСТРОВАНИЙ. ЩО ДАЛІ?

А далі починається найцікавіше — ідею необхідно «продати». Тому час планувати інформаційну кампанію. Ми не будемо довго зупинятися на комунікаційних стратегіях, які дозволять вам досягти мети, але кількома найбільш вдалим ресурсами на цю тему поділимося.

1

Інструкція «Як зробити кампанію успішною» від самого «Спільнокошту». Знайти її можна на сайті. Особливо влучним є момент про три кола доброчинців: коло довіри, експертів

та широкої громадськості. Там ви можете прочитати і про цільову аудиторію, і про важливість соціальних мереж. Це база для побудови комунікацій.

2

Для тих, хто хоче заглибитися в тему і поспілкуватися з однодумцями, «Спільнокошт» проводить Майстерні. Це живі зустрічі або індивідуальні онлайн-консультації, що мають на меті обмін знаннями про краудфандинг.

3

«Урок фінансів: 10 способів зібрати кошти на вашу освітню ідею» — яскравий та практичний матеріал від Platforma. Хороші ідеї та приклади для реалізації. Просто беріть і застосовуйте для власної ініціативи. А #вигадуйте_виклики — порада-переможець, на нашу суб'єктивну думку.

Тому +1 підказка у скарбничку вашого запиту додана: залучайте краудфандинг.

ГРАНТИ: МІЖНАРОДНІ, НАЦІОНАЛЬНІ, ЛОКАЛЬНІ

Передусім слід розуміти, що таке грант. Гранти — це грошові або інші засоби, що передаються для конкретної мети, передбаченої грантодавцем. Гранти надаються безоплатно і без повернення. Основною умовою отримання гранту є правило, яке ми вивели вище для залучення коштів на проєкти: публічність, відкритість та прозорість.

Кроки для успішного отримання грантових коштів:

1

Знайти саме ті гранти, які вам підходять. У нашому випадку — спрямовані на реалізацію освітнього проєкту та/або підвищення кваліфікації.

2

Далі необхідно ознайомитися з правилами надання гранту. Визначитися, чи підпадаєте ви або ваш навчальний заклад під критерії відбору, адже учасники, які подаються на грант, але не відповідають заявленим критеріям, не пройдуть технічний відбір.

3

Написати грантову заявку. Зараз існує безліч інформаційних ресурсів на цю тему. Часто безпосередньо донори, які надають грант, додають інструкцію з порадами до написання заявки. У ній треба надати інформацію про особу та проєкт, його мету, очікувані короткострокові та довгострокові результати. Решта питань — на розсуд грантодавця. Одна з вимог — оформлення бюджету проєкту. На сайтах організацій можна отримати бланки та шаблони для його заповнення. Добре, якщо у вас буде бухгалтерська підтримка. Грантові заявки потребують не одного дня для заповнення і можуть сягати десятків сторінок. Звідси випливає четверте правило подання проєктів на грант.

4

Поважайте дедлайни. Важливо, щоб усі документи та заявки були подані до вказаного дедлайну, а якщо ви отримаєте грант, то будьте готові до чітких термінів реалізації проєкту та подання звітності. Саме так грантодавець контролює, на що йдуть кошти та як ви реалізуєте запланований бюджет.

ДЕ ШУКАТИ ГРАНТИ?

Український культурний фонд. Це національний грантодавець у сфері культури. Він має багато напрямків діяльності. Але просимо звернути свою увагу на лот «Культура й освіта» — він ідеально підходить під вашу тематику.

House of Europe. Це програма Європейського Союзу, що пропонує можливості для творчості та професійного обміну. Вони надають гранти для різних сфер, у тому числі освітньої.

Громадські бюджети, або бюджети участі. У Києві вже кілька років проходить конкурс проєктів на громадський бюджет. Якщо ваша ініціатива позитивно вплине на мешканців вашого району і набере достатню кількість голосів, то з міського бюджету ви отримаєте заявлені кошти. І таке практикують не лише в столиці. Реформа децентралізації дала поштовх таким ініціативам у решті територіальних громад.

ДЕ МОЖНА ДІЗНАТИСЯ ПРО ДОСТУПНІ МОЖЛИВОСТІ?

Osvitoria.Media. Рубрика «Вчителям». На цьому ресурсі регулярно публікуються не тільки корисні матеріали, а й можливості для освітян. Підпишіться на оновлення Facebook-сторінки або email-розсилку і будьте в курсі всіх освітніх новин.

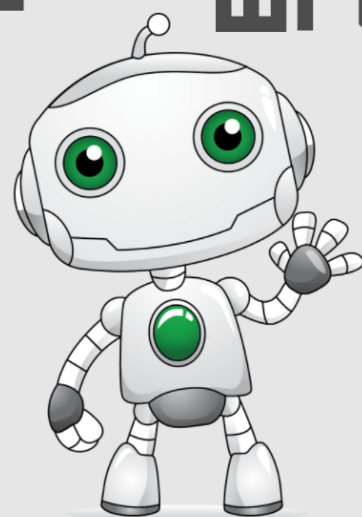
Про.Світ. Розділ «Про.Можливості». Тут є не тільки вся інформація про GoFundEd, а й добірка освітніх програм. Знову ж радимо підписатися на розсилку.

Досвід колег. Ми переконані, що навіть у межах однієї громади є освітяни, які вже мали досвід залучення коштів. Як показує практика, такі проактивні фахівці дуже «за» поділитися цим досвідом з колегами. Ось лише деякі зі способів залучення коштів, про які нам розповіли освітяни, які зробили це успішно: спонсорська допомога, гранти від посольств, грант від ПРООН, шкільний ярмарок, громадська організація. Спілкуйтеся з колегами, обмінюйтеся досвідом, адже в нас спільна мета — підвищити рівень освіти в Україні та зробити наступне покоління дітей освіченими та щасливими.

Авторка тексту: Анна Смолько

ПРОЕКТ З ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ

ПРОКАЧАЙ ШКОЛУ

Про проєкт

«Прокачай школу» — недержавна благодійна ініціатива. Технологізувати українські школи — головна мета ініціативи. Комп'ютери-динозаври, вивчення програмування на дошці з крейдою, один ноутбук на всю школу — все це катастрофічно обмежує доступ до якісної освіти і має відійти в минуле. Дорогу технологіям!

[ПОДИВИСЬ ЯК ЦЕ ПРАЦЮЄ](#)

Прокачай школу: покращуємо технологічний рівень шкіл

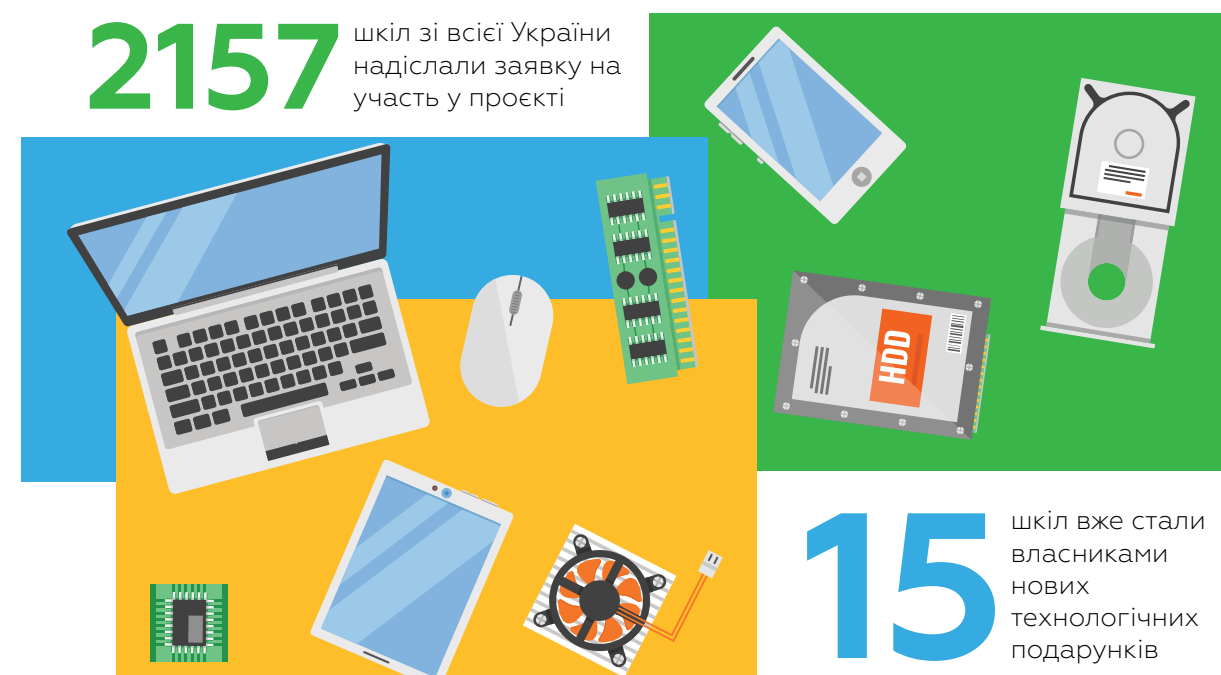
Звернення від Анни Сидорук, операційної директорки ГС «Освіторія»

«Прокачай школу» — недержавна благодійна ініціатива. Технологізувати українські школи — її головна мета. Комп'ютери-динозаври, вивчення програмування на дошці з крейдою, один ноутбук на всю школу — усе це катастрофічно обмежує доступ до якісної освіти і має відійти в минуле. Якщо ваша школа потребує інноваційного оснащення, то подавайте проєктну заявку. І, можливо, саме ваш технологічний проєкт стане реальністю. Дорогу технологіям!

ПРОКАЧАЙ ШКОЛУ

2157 шкіл зі всієї України надіслали заявку на участь у проєкті

15 шкіл вже стали власниками нових технологічних подарунків

Бути вчителем — це...

...вірити у дітей та їхні здібності,
навіть якщо вони самі у себе не вірять

Освіторія

Бути вчителем — це...

...бути крутішим за Юлія Цезаря та
одночасно робити не три справи,
а зразу ж усі дев'ять

Освіторія

Бути вчителем — це...

...встигати за 15 хвилин з'їсти булочку, випити каву, відповісти на усі запитання учнів та підготувати дошку до уроку

Освіторія

Бути вчителем — це...

...ідеально володіти навичкою дешифрування, бо потрібно розрізняти безліч почерків

Освіторія

ЯК НЕ ЗБОЖЕВОЛІТИ ВІД ДИСТАНЦІЙКИ: ПОКРОКОВА ІНСТРУКЦІЯ

Дистанційка: перезавантаження. 10 інструментів, які зеконують час учителя

І знову привіт, дистанційне навчання! Після весняних канікул школярі вкотре звикатимуть до уроків через екран, а педагоги шукатимуть способи підвищити ефективність онлайн-навчання. У цьому контексті українські вчителі — справжні герої. Протягом останнього року вони навчалися з нуля всіх тонкощів дистанційки та інвестували всі творчі сили в збереження балансу користі й цікавості онлайн-уроків. Як же викладачам не вигоріти остаточно? Які ресурси, інструменти й платформи стануть справжньою знахідкою для вчителів, що втомилися до пізньої ночі адаптувати формат кожного заняття до онлайн? Що порадити учням, які мріють скласти ЗНО на 200, але хвилюються через збитий ритм навчання? Публікуємо практичні кейси, які відкриють у вас друге дихання для дистанційки.

ВИКОРИСТОВУЙТЕ ВСІ ПОТУЖНОСТІ «ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ОНЛАЙН»

Ви вчитель-предметник і досі не маєте акаунта на платформі «Всеукраїнська школа онлайн»? Можливо, саме тому ви з таким сильним відчуттям моральної втоми думаєте про ще один неминучий етап дистанційки. Ситуацію з перевантаженням та виснаженням врятує реєстрація на ВШО. Це займе дві хвилини вашого часу, а зекономить години для повноцінного вчительського сну.

5 корисних фішок від ВШО для вчителя на дистанційці:

1

Після реєстрації для вас відкриється доступ до понад 1000 уроків з 18 основних дисциплін.

2

Ви отримаєте надсучасний «Кабінет вчителя».

— У цьому кабінеті педагоги можуть не тільки розміщувати дублікати курсів ВШО, а з часом і створювати власні, — розповідає операційна директорка «Освіторії» Анна Сидорук. — Функціонал «Кабінету вчителя» допомагає відстежувати навчальний прогрес кожного учня: ставити завдання класу, аналізувати результати виконаних тестів (а вони на платформі дуже захопливі!) та давати зворотний зв'язок за результатами учнівських робіт. А ще вчителі та учні можуть спілкуватися на так званому форумі в «Кабінеті вчителя».

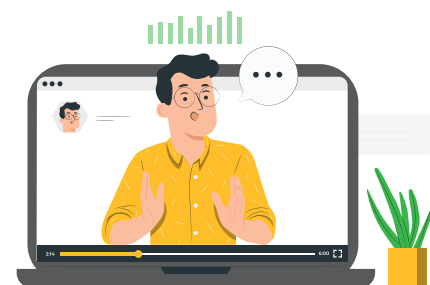

ВСЕУКРАЇНСЬКА
ШКОЛА ОНЛАЙН

Уроки ВШО переглядають учні зі

123

країн світу

2200

уроків доступні для українських учнів та вчителів будь-де та будь-коли

5

Кожен
учитель середньої
школи користується
ВШО

Важливо і те, що вчитель може групувати учнів за окремими класами. Тож для кожного класу можна організовувати в кабінеті окремі обговорення, пропонувати теми для дискусій. Педагоги отримають можливість запрошувати своїх учнів модерувати кабінет, щоб будувати цікаву та інтерактивну взаємодію в межах курсів на платформі ВШО.

Як вчитель зможе запросити учнів свого класу до «Кабінету вчителя» на ВШО? Педагог має зареєструватися на платформі за опцією «Вчитель». Після реєстрації вносить до кабінету електронну пошту кожного учня та надсилає на ці мейли запрошення. Діти приєднуються та стають учасниками «віртуального класу ВШО».

3

Запропонуєте дітям сучасний формат навчання.

— Для того щоб зробити навчання ще доступнішим, кожен учень і вчитель зможуть завантажити на свій смартфон чи планшет мобільний додаток «Всеукраїнської школи онлайн», — розповідає про крутезну новинку ВШО Анна Сидорук. — Необхідність розробки мобільних додатків ми зрозуміли одразу, щойно побачили аналітику: 75% учнів заходять на сайт ВШО саме з мобільних телефонів.

Тож користуючись ВШО в мобільному додатку, учні суттєво оптимізують трафік мобільного інтернету. Ще один плюс додатка ВШО — зручний інтерфейс.

4

Зможете завантажувати і надсилати учням на мейл чи у Viber матеріали для самопідготовки просто з платформи ВШО. Також ці матеріали ви можете опрацьовувати разом з учнями на відеоконференціях через Zoom чи Google Meet.

5

Якщо ви вчитель, який проживає та викладає на тимчасово окупованій території України, на ВШО ви отримаєте повний доступ до навчального контенту українською мовою.

ПІДКАЖІТЬ УЧНЯМ ЕФЕКТИВНОГО ПОМІЧНИКА ДЛЯ ЗНО-ПІДГОТОВКИ — ПЛАТФОРМУ ILEARN

Вже другий рік поспіль вчителі, батьки та самі учні б'ють на сполох: графік підготовки до ЗНО нестабільний через несподівані стрибки на дистанційку. Ритм навчання порушується, діти подовгу звикають то до онлайн-формату, то знову до очного. І тут на допомогу прийде надсучасна платформа для підготовки до ЗНО — ILearn. Перший плюс: вона повністю безкоштовна. Другий плюс: ваші учні знайдуть на ILearn не лише якісні онлайн-курси, а й тести та вебіари. Учнівський досвід показує, що залучення платформи ILearn допомагає складати тести на найвищі бали. Третій плюс, неочевидний для вчителів, але важливий для учнів: ILearn — гейміфікована платформа. Тут можна створити свого супергероя, заробляти «ВчиБакси» та отримувати за них призи.

ОБЕРІТЬ УЛЮБЛЕНІ ОНЛАЙН-ІНСТРУМЕНТИ ТА ВІДТОЧІТЬ МАЙСТЕРНІСТЬ

Вчителям пропонують безліч корисних онлайн-інструментів для дистанційної роботи. Але якщо щотижня тестувати новинки, робота з підготовки до дистанційних уроків займе більше часу. Радимо виокремити найбільш помічні для вас інструменти і користуватися ними на постійній основі.

iLearn

ПЛАТФОРМА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЗНО

Кількість підписників на

зросла на **43%** за рік

Кількість зареєстрованих користувачів **iLearn**

зросла на **30%** за рік

Фіналіст Global Teacher Prize Ukraine і гуру зі створення цифрового освітнього контенту Юрій Гайдученко пропонує звернути увагу на 7 крутих інструментів, «подружитися» з ними та відточити майстерність їх використання до автоматизму.

Готові вправи з різних предметів + можливість створення власних

learningapps.org

Це система готових вправ з різних предметів, та ще й з можливістю автоматичної перевірки системою. Вчитель може створити свої вправи за допомогою цієї платформи, якщо готових йому не вистачило. Працювати з платформою треба за тим самим принципом, що й з іншими — надіслати посилання дітям. Створіть папку класу, залийте туди вправи — вже наявні там чи створені вами. І можете моніторити виконання цих вправ.

Перевірка знань учнів

ClassTime

Чимало вчителів кажуть, що це найбільш зручна та багатофункціональна платформа для контролю й перевірки знань. Важливо, що цей тестовий сервіс — безкоштовний. Вчитель може використати 9 абсолютно різних і нестандартних типів запитань. Є відкриті запитання, запитання на встановлення відповідності, можливість дати розлогу відповідь. На закріплення знань учням можна давати контрольний тест через цю ж платформу. Також можете створити опитування і дати до нього доступ дітям. У такому разі школярі спершу мають переглянути відеолекцію, а потім одразу дати відповіді на запитання, щоб закріпити побачене й почути.

EdTed та Edpuzzle

У цих додатках вчитель може брати готові відео та накладати на них запитання, відео чи аудіокоментарі. Учні встановлюють застосунок на телефоні та вводять код класу, який дає вчитель. У цьому класі будуть з’являтися завдання від педагога. Коли учні переглядають навчальне відео, воно зупиняється на певній секунді та спливає завдання від учителя. Його треба виконати одразу, і тільки потім можна буде рухатися далі.

Готові вікторини з предметів і розробка авторських

Quizizz

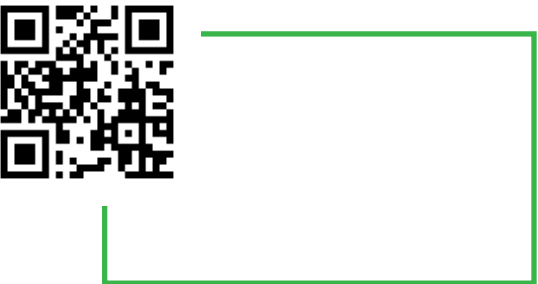
Цей сервіс англomовний, але у використанні інтуїтивно зрозумілий, тож хай це вас не відлякує, адже там вже є чимало готових тестів з різних предметів українською мовою. Щоб створити свою першу вікторину для класу — просто зареєструйтесь.

Створення крутих презентацій

Slides

Тут ви створите крутезні інтерактивні онлайн-презентації. Можна легко підібрати дизайн, додати фото, зображення, посилання на відео. Окрім традиційних презентацій сервіс дає змогу створювати мультимедійні проєкти/лонгріди (невеликі історії з малою кількістю лаконічного тексту та великою кількістю візуальних засобів).

Створення лекцій, виступів, подій, мінізвітів

Tacck

Сервіс для створення швидких публікацій. Має вигляд онлайн-сторінки, на яку ви можете завантажити фото, відео, текст, карту (місцезнаходження) та підібрати гарне оформлення. Також можна ділитися посиланням на цю сторінку з іншими. Підійде для створення коротких презентацій, оголошень, мінізвітів, есе, оформлення лекцій, виступів, подій тощо.

Створення картинок

Totalgraffiti

Допоможе цікаво оформити ваші презентації, проєктні роботи, постери тощо. Зберігати зображення потрібно за допомогою скріншотів. Використання — безкоштовне. Сайт нагадує стіну будинку та містить прості інструменти для малювання. Настільки прості, що вони не потребують інструкції для освоєння.

Щоб зробити заняття сучасними, запропонуйте учням замість звичної домашки із зарубіжної літератури чи мистецтва прослухати тематичний подкаст. А потім влаштуйте рефлексію-обговорення під час наступного уроку. Дуже цікаві матеріали публікує подкаст-ресурс KULT. Тут є безліч цікавих тем: «Романтизм: таємниця, Шевченко, повстання з мертвих», «Леся Українка: світ як горизонт, сократична драма, голос непочутих», «Рембо: поетичний Моцарт, ясновидець, авантюрист» та багато інших.

Цікавинки з біології та фізики дарує подкаст «Буде тобі наука». Тут щотижня обговорюють проблемні питання науки, які кидають виклики сучасному суспільству. Як працюють спогади? Чому ми відчуваємо біль? Хто такий Микола Амосов (начитує співачка Христина Соловій). Як розбити лососеве серце? Готуючи подкастову «домашку» учням, маєте всі шанси стати справжнім фанатом цього ресурсу! Неймовірні подкасти про науку пропонують і «Наукасти». Тут ваші учні дізнаються про найновіші відкриття, глибоко розберуться в природі різних явищ.

Для цікавих домашок з англійської зазирніть на сторінку подкастів podcastsinenglish. Ваші учні вивчатимуть, як використовується розмовна англійська мова в найрізноманітніших ситуаціях. Ресурс пропонує подкасти для всіх рівнів знання англійської. Для учнів з початковим і середнім знанням англійської ідеально підійде подкаст Elementary Podcasts by the British Council.

Авторка тексту: Олена Юрченко

«Припиніть читати лекції під час онлайн-уроків — це не працює»: 5 антикризових принципів навчання

Естер Войчицькі — журналістка за освітою. 35 років тому вона заснувала навчальний медіапроект для учнів старшої школи в Пало-Альто, Каліфорнія. Сьогодні — це найбільша медіапрограма для учнів у США, а сама Естер викладає ще й у Стенфордському університеті. У своїй книжці «Як виховати надуспішних людей. Прості рецепти — феноменальні результати» викладачка та мама трьох надзвичайно успішних доньок розповідає про 5 принципів антикризового навчання і радить використовувати їх у школі і вдома. «Освіторія» занотувала найцікавіші тези з виступу Естер на онлайн-конференції EdCamp 2020.

TRICK: ФОРМУЛА НАВЧАННЯ УСПІШНИХ ДІТЕЙ

Мої 5 принципів антикризового навчання вкладаються в акронім TRICK: trust, respect, independence, collaboration, kindness — довіра, повага, незалежність, співпраця та добро. Я вірю, що ці принципи повинні бути в кожній класній кімнаті та в кожній сім'ї, що виховує дитину. Ці принципи ще важливіші сьогодні, адже ми викладаємо у школах під час пандемії.

Довіра. Маємо довіряти нашим учням. Ми не можемо більше контролювати їх, як ми робили це в класах, адже тепер вони вдома. Але коли ви, вчитель, авторитетна фігура, довіряєте їм, вони вірять у себе — а це саме те, що їм потрібно у сучасному світі. Довіряти дітям означає дати їм можливість самонавчатися. Самоосвіта — ключова навичка 21-го століття. Самонавчання — найважливіша річ, якої ми маємо прагнути, впроваджуючи онлайн-навчання. Насправді, діти значно розумніші, ніж ми про них

думаємо: у січні цього року 17-річний студент на третій день свого стажування в NASA відкрив нову планету.

Повага. Світ сьогодні добряче трусить. Тому ми, дорослі, маємо поважати почуття, страхи та ідеї дітей. Ми не можемо і далі вказувати їм, що робити, маємо ставитися до учнів з повагою. Усі успішні люди мають самоповагу, бо вони отримали досвід поваги до себе від інших, тож вони почуваються добре. Якщо хочемо, щоб діти були успішними, маємо їх поважати.

Незалежність. Маємо давати учням більше свободи і незалежності — проводити пошук інформації онлайн. У мережі є безліч курсів та навчальних ресурсів, які діти можуть обрати для себе. YouTube, наприклад, має один мільярд переглядів навчальних матеріалів на день, Learn from Home (частина Google) пропонує безкоштовні онлайн-курси. Дайте дітям можливість знайти те, що їм потрібно, і навчатися одне від одного в цьому процесі.

Співпраця. Спонукайте дітей зустрічатися з друзями онлайн для навчання — нехай вони вчаться одне від одного. Карантин дає нам цю можливість — розвинути і відточити цифрові навички учнів. Сучасному світові потрібні люди з навичками, яких ніколи не матимуть комп'ютери, і саме цього ви можете навчити своїх дітей зараз: це емпатія, співчуття, повага, доброта, креативність та співпраця. Це соціально-емоційні навички, які є значно важливішими за решту.

ЯК ВИХОВАТИ НАДУСПІШНИХ ДІТЕЙ?

Мої ідеї про викладання та батьківство зародилися з появою на світ моїх трьох доньок. Сьогодні Сьюзен — CEO компанії YouTube, Дженет — професорка педіатрії і епідеміології в університеті Каліфорнії, Сан Франциско, Енн — співзасновниця та CEO компанії 23and-Me — найбільшого сервісу особистої генетики в США.

Усі хочуть дізнатися, чого я їх вчила, щоб вони стали такими успішними. Ми жили за принципом TRICK щодня. Ось перелік того, що вони дізналися від мене:

- Це нормально — ризикнути і не досягти успіху.
- Треба пробувати все і не боятися провалів.
- Якщо щось не вдалося — пробуй ще раз.
- Дітям потрібен безпечний простір для творчості і пошуків.
- Якщо довіряти дітям, вони будуть вірити в себе.
- «Work to make the world a better place» — знайдіть своє покликання в житті, працюйте для того, щоб світ став кращим місцем, дбайте про спільноту, а не лише про себе.
- Ніхто не може контролювати життя. Єдине, що може контролювати людина, це свою реакцію на життя і світ. Завжди шукайте хороше в усьому, що стається.

Моя педагогіка продовжилася в проєкті, яким я керую вже 35 років. Це проєкт медіа та мистецтва в старшій школі Пало-Альто. Я почала його у 1984 із 20 учнями, друкарською машинкою та ножицями в пересувному вагончику. Сьогодні це найбільша медіапрограма в США: ми друкуємо 10 видань, навчаємо понад 700 студентів, над проєктом працюють 6 вчителів медіамистецтва і ми постійно отримуємо високі національні нагороди. Студенти видають журнали, газети, спеціалізовані спортивні видання. Вони все роблять самі — від ідеї до втілення: збір матеріалу, проведення досліджень та інтерв'ю, дизайн, верстка та друк. Учні від 15 до 18 років. Зараз вони продовжують видання, працюючи онлайн, і багато пишуть про COVID-19.

ЩО НАЙБІЛЬШЕ ТРИВОЖИТЬ УЧНІВ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ В УСЬОМУ СВІТІ?

- Діти сумують за своїми друзями.
- Діти сумують, бо пропускають важливі події в житті.
- Їм дуже складно навчатися онлайн.
- Вчителі намагаються використовувати ті самі методи викладання, що були в класі, а це не працює.

ЩО МОЖУТЬ ЗРОБИТИ ВЧИТЕЛІ ТА БАТЬКИ, ЩОБ ЗНИЗИТИ РІВЕНЬ СТРЕСУ ДІТЕЙ?

- Маємо зрозуміти, що стара система більше не працює.
- Дайте дітям можливість соціальної взаємодії і більше контролю над процесом навчання.
- Запропонуйте учням структуру навчання, а наповнення хай знайдуть самі.
- Припиніть нарешті начитувати лекції під час онлайн-уроків — це неефективне навчання. Учнім бракує взаємодії, спілкування, і вони настільки розчаровані цим, що відмовляються відвідувати онлайн-уроки.
- Не давайте надто багато завдань — не приголомшуйте, не завалюйте ними. Маєте просто перелічити цілі на цей тиждень і дозволити учням прокласти свій шлях до досягнення цих цілей.
- Попросіть учнів створити малі групи — по 2–3 друга, запропонуйте ресурси для вивчення певної теми і дайте їм відповідальність за своє навчання — дозволяйте їм вчитися і ділитися знаннями самостійно.
- Секрет, як зробити онлайн-навчання цікавим: дати учням контроль за навчанням і не виставляти оцінок, поки вони самі не перевірили свою роботу. Коли діти отримують погані оцінки, мотивація падає, а нам саме зараз потрібно, щоб вони почувалися позитивно щодо себе і свого навчання.
- Ставтеся до своїх учнів більш поблажливо зараз, не додавайте їм стресу своєю суворістю.
- Три найважливіші складові школи: стосунки, стосунки і стосунки. Коли школи зачинені, єдине, що можемо зробити — спонукати до онлайн-співпраці: хай зустрічаються у відеоконференціях, вчаться разом, проводять час — тільки це може знизити рівень стресу в дітей.
- Батьки, не переймайтеся через безлад у вас вдома — діти приберуть його потім. Знаю, це може виглядати жахливо збоку. Але подумайте: вам важливіший чистий прибраний дім чи щасливі творчі діти? Зараз важливіше, щоб вони почувалися добре. Дорога до успіху ніколи не є прямою — вона звивається, ніби заплутана стрічка. Ваші діти не повинні відчувати, що ви стежите за ними, поки вони йдуть своєї дорогою до успіху.

Авторка тексту: Катерина Кисельова

Як пандемія змінює життя дітей

Якими зростають зумери? Пандемія вплинула на все: навчання, ігри, дружбу, ставлення до здоров'я. Але як саме вплинула? Проаналізувати досвід та враження сучасних дітей в Україні допомогло дослідження, проведене ГО «Культурні географії» за підтримки Українського культурного фонду.

93% батьків допомагають дітям на дистанційці

Нині дослідження про вплив дистанційного навчання на дітей проводять у більшості країн. Скажімо, у Північній Ірландії вчені виявили: через обмеження, спричинені COVID-19, змінився спосіб гри, а це знижує соціалізацію дітей. У комп'ютерні ігри хлопчики та дівчатка грають нині майже вдвічі частіше, ніж до 2019 року. А у вуличні ігри з друзями вони бавляться у десять разів менше.

Україна теж не стоїть осторонь. Опитування батьків на замовлення освітнього омбудсмена свідчить: 93% респондентів-батьків допомагали дітям під час дистанційного навчання. На це вони витрачали по 2–3 години на день. А 65% опитаних навіть виконували завдання разом із синами і доньками. Найважче було з іноземною мовою. Серед способів, якими батьки спонукали до навчання, називають: вмовляння, примус, обіцянки та навіть шантаж.

8% батьків замислилися про домашню форму навчання як основну для своєї дитини. Майже половина опитаних батьків визнала, що навчання дітей з дому ускладнює їм виконання власних робочих та поточних завдань.

Утім, дотепер глобально та різнобічно не вивчали, як нові умови вплинули на життя школярів.

ФОТО ЛОКДАУНУ: ОНЛАЙН-УРОКИ ТА КОТИКИ

Щоб дізнатися, як саме українські діти живуть під час пандемії, чим займаються на локдауні, дослідники з проєкту «Вплив пандемії COVID-19 на щоденні практики дитинства» опитали понад тисячу учнів 9–16 років. Для репрезентації різних регіонів України обрали мегаполіси, що представляють Центральну Україну (Київ), Західну (Львів), Східну (Харків), Південну (Одеса).

81% опитаних дітей вважають, що пандемія вплинула на їхнє життя. У школярів асоціація зі словом «пандемія» переважно емоційно забарвлена, негативна: «страх», «вірус», «тест», «ізоляція», «маски», «Zoom», «зомбі-апокаліпсис». Кожна десята дитина описувала свій емоційний стан під час карантину як пригнічений. Утім, є і протилежна реакція: кожен сьомий опитаний називав свій стан піднесеним. Очевидно, зміни, що їх принесли карантин, локдаун, дистанційне навчання, не залишили дітей байдужими.

На прохання представити фото, з якими асоціюється карантин, школярі показували знімки домашніх рутин: своя кімната, спільний обід, онлайн-уроки, а також того, що давало змогу не нудьгувати: хобі, поробки, малюнки, домашні улюбленці.

ВІД ЗАВДАНЬ ЧЕРЕЗ VIBER ДО ZOOM-УРОКІВ ЗА РОЗКЛАДОМ

За даними опитування, кожна друга дитина не хотіла б більше навчатися дистанційно. Третина розглядає онлайн-уроки як додаткові заняття, а 12 % — як основний спосіб навчання.

Перехід до дистанційки учні спочатку сприйняли як продовження канікул. Учителі надсилали через Viber завдання, які школярі не поспішали виконувати. Надалі почалося створення Google-класів, куди педагоги викладали посилання на відео, презентації, інші корисні матеріали. На цьому етапі учні мали чіткі дедлайни, а чимало стресу було пов'язано з технічними проблемами: не встигали вчасно зробити чітке фото виконаних у зошитах робіт, переслати, виникали перебої з інтернетом.

Надалі цифрова грамотність вчителів та школярів значно зросла. Усі опитані згадують онлайн-уроки через Zoom та інші онлайн-інструменти дистанційного навчання. Найбільше учням до вподоби онлайн-тести та інтерактивні дошки. На цьому етапі третині дітей бракувало пояснень, відповідей на їхні запитання. Кожна сьома дитина через це додатково зверталася до педагогів. Цікаво, що чимало вчителів погоджувалися надавати пояснення електронною поштою, телефоном, у месенджерах у будь-який час, навіть вночі.

Частина шкіл проводили лише так звані основні уроки: мови, математику, історію. У класах, де ставили лише кілька занять на день, мотивація до навчання в учнів була меншою, ніж там, де працювали повний день. Скорочена тривалість уроків у Zoom спричиняла збільшення домашньої роботи з тих предметів, з яких у дітей були онлайн-уроки. Відповідно, учні, які прагнуть гарно вчитися, або кого контролюють батьки, скаржилися на збільшення навантаження на дистанційному навчанні. Решта дітей вважають, що протягом локдауну вільного часу, навпаки, побільшало. І використовували його подекуди розумно. Так, 37% витрачали більше часу на додаткові заняття або хобі.

НАВЧАННЯ ВДОМА: БЕЗПЕЧНО ТА МОЖНА ВИСПАТИСЯ

У яких умовах відбувалися онлайн-уроки? Діти стверджують, що домашні не відволікали їх під час навчання з дому. 38% не мали змоги займатися в окремій кімнаті, з них 26% живуть у дитячій із братом чи сестрою. Кожна сьома дитина не має навіть власного стола.

Тим, хто має окрему кімнату, навчання на своїй території приносило відчуття безпеки порівняно з навчанням у класі, де все більш офіційно. Але складно було цілодобово перебувати з братами та сестрами, з якими не звикли стільки часу бути поруч.

Основні труднощі в дистанційному навчанні стосувалися гаджетів. Кожен п'ятий учень мав проблеми з інтернетом. Працювали на батьківських гаджетах 14% дітей. Майже половина школярів ділять гаджети з братами чи сестрами. Окремий ноутбук або комп'ютер для дітей є в третині родин. А смартфон чи планшет — у 54% дітей.

Частині дітей подобалося, що камери можна не вмикати: вони слухали вчителя просто в ліжку або не зважали на те, у що одягнені. До зручностей дистанційного навчання діти зараховують те, що онлайн-уроки ставлять пізніше, ніж традиційні. До того ж не треба витрачати час на дорогу. 40% учнів кажуть, що більше спали на карантині. Особливо це важливо для підлітків. Тож дослідники вважають, що школи мають враховувати потребу в подовженому сні для підлітків — за можливості переносити уроки на більш пізній час. А під час дистанційного навчання організовувати достатні за тривалістю перерви, щоб учні мали змогу перемикатися та відпочивати між уроками. Чимало школярів скаржилися, що традиційних 15 хвилин їм не вистачає під час занять удома.

Ще один наслідок локдауну: діти обживали дім, особливо свою кімнату, пристосовували її до власних потреб. Так, опитані згадували про те, що змінили штори, картини, дрібні меблі. Більше прагнули тримати речі в порядку.

ДОМАШНІ ЗАВДАННЯ: ЗРОБЛЕНІ, КУПЛЕНІ ТА «ХАКНУТІ»

Під час дистанційного навчання чимало учнів вважали нормальним списувати з підручника, гуглити відповіді, списувати їх на сайтах, де викладені рішення та відповіді до завдань, шукати допомоги та підказок у соцмережах, разом шукати рішення в чатах класів, де немає вчителів. Чимало учнів ще до пандемії вже були достатньо досвідченими користувачами цифрової техніки та програм. Настільки, що під час онлайн-навчання могли паралельно з уроком вести обговорення в мінічатах та спільно вирішувати завдання контрольних. Деякі діти зламували Google-форми та знаходили рішення. І навіть були поодинокі випадки, коли правильні відповіді учні купували в інших учнів.

Третині учнів з уроками допомагали батьки. Кожен чотирнадцятий учень займався з репетиторами до локдауну і продовжив спілкуватися з ними в онлайн-форматі. Також працювали деякі студії (художня, танцювальна), але онлайн-заняття з таких мистецтв, переважно, розчаровували дітей. Адже не вистачало безпосереднього контакту з учителем. Учні, які були повноцінно завантажені, доводилося весь день дивитися на монітор, а це втомлювало.

Якщо локдаун приносив негатив, то підтримку опитані діти мали переважно від батьків (52%). Кожен сьомий знаходив моральну опору в друзях. Лише 2% отримували моральну підтримку з боку вчителів.

ДРУЗІВ — У ГОСТІ, ОДНОКЛАСНИКІВ — У ЧАТ

Школа — це не лише про навчання, навіть коли воно відбувається онлайн. Тож учні дуже потребують спілкування на перервах, святкування днів народжень тощо. Дослідники радять вчителям на дистанційному навчанні вводити позашкільні проєкти, ініціювати онлайн-ігри та спілкування, перегляд фільмів та подій, онлайн-екскурсії.

Багатьом дітям цікаві нові цифрові альтернативи для дозвілля з друзями. Так, одночасний перегляд кіно та онлайн-обговорення з друзями як потенційно цікаву подію обрали 44% дітей. Віртуальна реальність та концерти зацікавили 20% опитаних. Такий інструмент міг би бути корисним та інтерактивним доповненням до освітнього процесу у школах.

Брак живого спілкування з друзями, неможливість запросити в гості чи разом погуляти під час локдауну викликала найбільшу тривогу і засмучувала дітей. Коли їх запитували, чим вони покращували собі настрій, найтипівіша відповідь була: спілкування з друзями (19%).

61% опитаних використовують соціальні мережі з метою спілкування з друзями. Також використовували відеоконференції (наприклад, після завершення уроків), месенджери.

Як з'ясувалося, навіть за умови щоденного онлайн-спілкування діти віддають перевагу фізичній присутності найкращих друзів. Але це не стосується решти однокласників — з ними достатньо спілкування онлайн у чатах.

МАЙЖЕ ПОЛОВИНА РОДИН НЕ ОБМЕЖУЮТЬ КОРИСТУВАННЯ ГАДЖЕТАМИ

Як ще, окрім спілкування, діти підбадьорювали себе на локдауні? По 10% займалися творчістю та грали у відеоігри. А для кожної тридцятої дитини розрадою ставало хобі. До слова, нові і незвичні захоплення з'явилися в багатьох за цей час: робити переклади, писати фанфіки (твори за мотивами улюблених фільмів та книг), вивчати на YouTube-каналах науково-популярні відео.

Якщо ж ідеться про типове дозвілля під час жорсткого карантину, інтернет — це перше, що спадало дітям на думку. Комп'ютерні ігри (44%) — на першому місці, потім фільми та аніме (37%). Майже третина дітей (28%) обирає читання як дозвілля наодинці, хоча й здебільшого з екранів. Також чимало тих, хто віддає перевагу спорту (24%) та малюванню (23%).

Діти до 11 років переважно дивляться в інтернеті лайфхаки, блоги, летсплеї та грають онлайн. Підлітків більше приваблюють соцмережі.

15% батьків обмежують час, який діти проводять в інтернеті, але не контент. Проте 47% родин на локдауні взагалі не обмежували користування гаджетами. Ще в третини учнів — усні домовленості щодо телефонів чи ноутбуків. Програми батьківського контролю ставлять переважно на ігри, бо побоюються комп'ютерної залежності (8% батьків). Телефон забирають лише за погані оцінки чи як покарання. Батьки не контролюють, що саме і скільки діти роблять в інтернеті. 72% учнів вважають, що в них була висока свобода користування інтернетом на локдауні.

ДІТЯМ ПОДОБАЄТЬСЯ ТІСНЕ СПІЛКУВАННЯ З БАТЬКАМИ

Якщо до локдауну вдома кожен звик займатися власними справами, так само це було і на дистанційці. Тінейджерам частіше, ніж учням початкової школи, хотілося побути на самоті, і заради цього вони йшли на тривалі прогулянки.

У тих родинах, де були спільні традиції, такого родинного дозвілля стало ще більше. Третина батьків з дітьми дивилися кіно, а в кожній п'ятій сім'ї грали в настільні ігри або разом готували їжу (це стосується переважно підлітків). Спорт був спільним заняттям з батьками для 11% опитаних.

Однією з гіпотез, яку запропонували вчені ще до початку дослідження, було те, що тісне перебування поруч із батьками на локдауні спровокує посилення контролю з їхнього боку. Але з'ясувалося, дітям подобалося спілкування з татами і мамами та спільні справи. Такі спогади — якраз позитивний бік досвіду школярів під час пандемії.

Авторка тексту: Аліна Мірошникова

БЕЗ ПАНІКИ: ВСЕ ПРО ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА МОЗОК

8 ключів до світу підлітків від найкращої вчительки України

Підлітки — бунтівники і максималісти, які не визнають авторитетів. Як приборкати енергію тінейджерів, завоювати їхню довіру та побудувати співпрацю, знає Наталя Кідалова, найкраща вчителька України 2019 року за версією Global Teacher Prize Ukraine. Вона зізнається, що учні-підлітки не раз були неабияким викликом для неї, але пізніше ставали справжніми друзями, а син навчив головного правила гри на території тінейджерів. Ось вони — 8 ключів доступу до світу підлітків.

РОЗВИВАЙТЕ МОТИВАЦІЮ ЗАЛУЧЕНОСТІ

Дослідження гарвардських вчених показало, що діти мають розвинену мотивацію або уникнення, або досягнення. Зі свого вчительського досвіду можу сказати, що є ще й мотивація участі, залученості. Саме її треба розвивати у підлітків. Тінейджерам дуже хочеться бути важливими, поміченими, а мотивація участі якраз про те, щоб бути частиною спільноти, відчувати свою приналежність до групи. Недаремно підлітки захоплюються різними субкультурами, вони шукають визнання серед однолітків. Десь із 6-го класу ні вчителі, ні батьки вже не є авторитетами для них. Але якщо дорослі також щиро залучені з підлітками у якусь діяльність — чи то на уроці, чи то у вільний час, це дає ключ до їх розуміння. Мені подобається африканська приказка: «Тільки той, хто носить цю пару черевиків, знає, де вони тиснуть». Ми, дорослі, дуже часто думаємо, що знаємо краще, як і що треба робити, при цьому не залучаємо учнів приймати рішення і впливати на процеси. Ми робимо для них, а виходить — замість них. А краще — робити разом.

ЦІНУЙТЕ ПІДЛІТКОВЕ БУНТАРСТВО

Багато батьків і вчителів скаржаться, що підлітки бунтують. Я бачу в підлітковому бунтарстві переваги: це сильна ідентичність дитини, наявність власного погляду і позиції, це стійкість — адже якщо бунтує, то наважується протистояти іншим. У підлітка-бунтаря великий внутрішній потенціал. З другого боку, бунтарство — це сигнал: що підлітки чогось не знають, ще не вміють відстоювати свою думку спокійно, виражено, аргументовано, не володіють власними емоціями і ще не навчилися вирішувати суперечки ненасильницькими методами. Я сприймаю підліткове бунтарство як форму,

прояв, через який тінейджери доносять нам меседж. Чому вони обирають таку форму комунікації? Тому що не знають іншого способу? Чи може тому, що інакше ми, дорослі, їх не чуємо? Якщо в колективі є бунтар — це класно, бо коли все гладко і спокійно, вчитель має замислитись: може діти просто вдають слухняних для мене? Зараз маю одного дуже активного учня-бунтаря. Зрозуміла, що йому постійно треба відчувати свою потрібність і важливість для класу, тому планую додаткові завдання саме для нього.

ДОЗВОЛЯЙТЕ СВОБОДУ ВІЗУАЛЬНОГО ВИРАЖЕННЯ

Сучасні діти — візуали: вони дуже люблять малювати на всіх можливих поверхнях. Мої учні ще з 5-го класу знають, що в зошитах можна писати ручкою будь-якого кольору, виділяти і підкреслювати хайлайтерами, робити замальовки. Колеги мені кажуть: але ж ми маємо перевіряти зошити і ставити оцінку за ведення. Так, але ніхто не змушує нас дотримуватися надуманих формальних правил. Колір ручки і різні позначки в зошиті не впливають на те, чи буде дитина писати грамотно. Коли пояснюю тему, роблю на дошці візуальні нотатки: щось наклеюю, щось малюю, ніби складаю пазл із різних образів. У старших класах ми вже всі разом робимо візуальний конспект за змістом літературного твору, вивішуємо його на стінах — це дуже допомагає готуватися до ЗНО чи контрольних робіт. Як на мене, написати конспект тезами простіше, ніж створити візуальні нотатки, бо тут треба структурувати інформацію, підібрати влучний символічний малюнок і логічні зв'язки — це дуже тренує мислення. А ще буває так, що на уроці літератури підліток встигає намалювати собі «тату» на всю руку. Звісно, я це бачу, але якщо учень включений у роботу, відповідає, сприймаю такий прояв творчості нормально.

ЗНІМІТЬ СВІЙ СКАФАНДР ВІДСТОРОНЕНОСТІ

Заслужити довіру підлітків можна лише через щирість: якщо я щось декларую у класі, але не роблю цього в житті, діти одразу це відчувають. У класі я справжня. Маю режим mute: якщо дитина щось мені довірила, це залишиться між нами. Наприклад, один учень розповів мені, що належить до ЛГБТ-спільноти, інший зателефонував саме мені, коли пішов з дому після сварки з батьками. Я дуже ціную довіру підлітків і відчуваю свою відповідальність. У будь-якій суперечці між підлітком і дорослим я буду на боці дитини. Знаєте, чому? Бо кожен дорослий вже має досвід власного дитинства і підліткового віку, а тінейджер ще не має досвіду бути дорослим. Дуже часто ми, вчителі, одягаємо на роботу скафандр: я тільки викладаю свій предмет, усе решта мене не хвилює. Тоді ми вибудовуємо хибну картину світу для дітей — так ніби є окремо школа, а окремо — справжнє життя. З учнями треба бути завжди собою, тоді буде довіра і партнерські стосунки.

ПОМІЧАЙТЕ СИЛУ ПІДЛІТКІВ

Пригадуєте фільми про підлітків-супергероїв, де вони використовують власні сили — вогонь чи заморозку — з руйнівною метою? Такі суперсили є в кожного підлітка. Завдання дорослого — допомогти дитині навчитися користуватися власною суперсилою для добра. Часом із батьками проводжу таку вправу: вони мають записати негативні риси свого тінейджера. Зазвичай, це стандартний список: впертий, зарозумілий тощо. Потім ми разом говоримо про ці риси і намагаємося знайти відповідник кожної з них, але зі знаком плюс: не впертий, а цілеспрямований, наприклад. Звісно, впертість не означає автоматично наполегливість. Але якщо впертій дитині весь час казати: не будь упертим, цю рису можна загнати глибоко в характер дитини, і пізніше це вийде назовні через агресію чи інші прояви. Натомість треба підказати дитині, як цю впертість розвинути в цілеспрямованість. Самостійно підліткам складно побачити свої риси, тому з ними про це треба говорити: які сильні сторони має дитина, де її зони росту.

НАТРЕНУЙТЕ ВЛАСНУ КНОПКУ «СТОП»

Цього мене навчив мій син. Перш ніж дати якусь цінну пораду, виголосити народну мудрість чи поділитися власним досвідом, натискаю кнопку «Стоп» і просто слухаю підлітка далі. Дуже часто краще взагалі нічого не говорити. Ми чомусь думаємо, що маємо відповіді на всі питання у світі. І замість того, щоб слухати дитину, тільки й чекаємо моменту, щоб показати свою «розумність». А вчителі, на додачу, ще й мають звичку оцінювати те, що вони почули. Не коментуйте почуте, не давайте свою відповідь, а ставте більше запитань, які приведуть вас до розуміння того, чому дитина думає і говорить саме так.

ПРИЙМІТЬ ПІДЛІТКІВ ТАКИМИ, ЯКИМИ ВОНИ Є

Багато вчителів нарікають, що сучасні підлітки не можуть читати довгі тексти. Так і є. Маємо прийняти це, як виклик. Що робити вчителю на уроці? Якщо хоча б двоє учнів у класі прочитали твір повністю, можна влаштувати цікаву розмову: почніть обговорювати з учнями любовну лінію твору, жіночі образи в романі, романтичний сюжет. Коли підлітки чують про стосунки, любов, одразу прокидається інтерес — на наступний урок гарантовано більше учнів прочитають твір. Або влаштовуємо «ворожіння» на книжках: ставимо якесь питання, відкриваємо книжку на певній сторінці і читаємо певний рядок — з того може вийти несподівана дискусія. А ще я заохочую дітей читати так, як їм подобається: можна читати книжку навиворіт — з кінця до початку, можна із середини, можна частинами. Пригадую, як сама колись дитиною страждала, читаючи нудні описи природи на кілька сторінок. А дорослі казали: нічого не можна пропускати. Знаєте, ми можемо бути проти того, що підлітки читають уривки або скорочені версії творів. І що далі? Учень або не прочитає взагалі, або прочитає уривок — що краще?

НЕ ВЧІТЬ ПІДЛІТКІВ ЖИТИ — КРАЩЕ НАВЧІТЬ ВЧИТИСЯ

У 15–16 років підліток повинен володіти навичками, необхідними для ефективної самоосвіти: як сформулювати очікування, як визначити мету, які засоби будуть доцільними для досягнення цієї мети, як розпланувати етапи роботи і відстежити темп, як відзначити свої проміжні результати і, можливо, змінити стратегію. На своїх уроках я завжди залишаю час для саморефлексії учнів — не формальної, коли наліпили смайлики на дошку і побігли, а справжнього аналізу: чого я навчився сьогодні, чого мені не вистачає, над чим ще маю попрацювати. Цього неможливо навчити за один урок, потрібна системна робота.

У класі маємо чотири картинки — різні дороги:

- автобан — пересуваюся сам, можу допомогти іншим;
- шосе — їду впевнено, але часом пригальмовую;
- бруківка — їду рівно, але на шляху забагато вибоїн;
- ґрунтова дорога — забагато пилу, не бачу, куди їду — допоможіть.

Тоді кожен учень може визначити, у яких навичках він їде автобаном, а з якими є труднощі і це ґрунтова дорога.

Авторка тексту: Катерина Кисельова

Як працює мозок на уроках: зосереджуємо увагу і тренуємо пам'ять учнів

Як налаштувати учнів на навчання, утримати їхню увагу на уроці та покращити процес запам'ятовування? Існує багато лайфхаків, що допомагають підвищити продуктивність та з легкістю засвоювати матеріал. Вони працюють на одних учнях і зовсім не діють на інших. Тож пропонуємо розглянути, як працює мозок під час навчального процесу. Про це розповідають Вікторія Кравченко, кандидатка біологічних наук, доцентка кафедри фізіології людини і тварин КНУ ім. Шевченка, та нейрофізіолог і співзасновник освітньої платформи Beehiveor Віктор Комаренко.

АКТИВАЦІЯ

Перед початком роботи з комп'ютером, його потрібно ввімкнути і зачекати, доки він завантажиться. Так само і з мозком. Щоб продуктивно вчитися, необхідний достатній рівень активації — це поточний стан активності мозку, від якого залежить пильність та якість обробки інформації.

Найнижчий рівень активації мозку — під час глибокого сну. Найвищий — у момент сильного нервового збудження. Уявіть, як підстрибують люди на трибунах, коли улюблена команда забиває вирішальний гол. Ось момент найвищого рівня активації. Але чи можливо в такому стані навчатися?

Коли клас повертається зі спортивного змагання, учнів буває важко налаштувати на засвоєння нової теми.

Американські психологи Роберт Єркс та Джон Донсон провели дослідження та виявили зв'язок між рівнем збудження та якістю розумової діяльності. Прості завдання легко виконувати з високим рівнем активації. Для нових і складних завдань потрібен середній рівень.

Також вчені звертають увагу на відмінність екстравертів та інтровертів. Екстравертам важче активуватися, тому їм зазвичай потрібна допомога ззовні. А ось інтроверти досягають потрібного рівня активації досить швидко.

Способи підняти рівень активації:

- Ритмічна музика — мозок швидко засвоює музичні ритми та підлаштовує під їхній темп власні.
- Кольори інтер'єру: теплі кольори — червоний, оранжевий, жовтий — активують мозок, холодні — синій, фіолетовий, зелений — заспокоюють.
- Фізична активність — збільшує приплив крові до кори головного мозку.
- Дихальні вправи — неглибоке і часте дихання — активує, глибоке і повільне — заспокоює.

УВАГА

Буває, дивишся на полицю, а потрібної речі не бачиш. А потім підходить хтось інший і знаходить її за секунду. Чому так? Недостатній рівень активації. Тому переконайтеся, що в учнів «увімкнений» мозок, а тоді переходьте до завдань на увагу.

Увага — це концентрація на тому, що ми вибрали. При цьому мозок повинен ігнорувати все інше. Попросіть учнів поспостерігати, як на відео змінюються фігури, і вони не помітять, що хтось у цей момент виніс вазон із класу.

Є така річ, як мимовільна увага — це все те, що відволікає і здається таким важливим саме зараз. Хтось впустив ключі, на дошці замиготіла картинка, поряд почали говорити про щось знайоме.

Для засвоєння інформації потрібна довільна увага. І в цьому випадку потрібно підключати силу волі та мотивацію.

Для «увімкнення» довільної уваги Вікторія Кравченко радить вибирати мотивувальні стимули, що підіймають рівень дофаміну, який відповідає за задоволення. Це може бути похвала, нагорода, планування чогось захопливого.

Середнє утримання уваги в дітей — 10–20 хвилин. Тому якщо маєте велике завдання, краще розділіть його на частини.

Також є внутрішня увага. Під час відпочинку чи неважкої роботи мозок взаємопов'язує вже відому інформацію. Тому складні та важливі рішення приходять у голову зненацька: під час читання художньої книги чи рукоділля.

Американські вчені Девід Вінсон та Маркус Кон'єрс у своїй книзі BrainSMART: 60 Strategies for Increasing Student Learning пропонують основні способи підтримати увагу аудиторії. Їх можна пристосувати для учнів будь-якого віку.

- Будимо цікавість.
- Говоримо про важливе для учнів.
- Ставимо запитання.
- Міняємо навчальні стилі.
- Викликаємо емоції (історії, жарти, музика).

Як тренувати увагу:

Звільнити мозок від зайвої інформації. Усі дрібні справи записувати і не тримати в голові.

Чергувати навчання та відпочинок. 20 хвилин роботи і 5–10 хвилин перерви.

Робити перекуси. Потрібно підтримувати рівень глюкози в крові. Найкраще для цього підійдуть вуглеводи.

Читати і конспектувати великі тексти. Під час конспектування краще записувати все своїми словами, а не тезами з тексту.

Активно слухати. Запам'ятовувати деталі, ставити запитання.

Вивчати нецікаве. Обрати предмет, який зовсім байдужий — кулер з водою, світильник у коридорі. Розглядати його складові, придумати незвичайне застосування.

Робити щось із зав'язаними очима. Слухати розповідь, розбирати якісь речі. Інші органи чуття загострюються, і мозок починає звертати увагу на те, що раніше здавалося неважливим.

ПАМ'ЯТЬ

Чому, коли намагаєшся згадати важливе визначення, в голові крутиться пісня, яку почув вчора по радіо? Наша пам'ять — не проста річ, і нам варто про неї знати кілька фактів.

Коли ми отримуємо новий досвід, у нашій нервовій системі відбуваються зміни. Вони впливають на подальшу обробку інформації. Це і є пам'ять.

Вона буває короткочасна — сьогодні знав, завтра забув. І довготривала — згадав на контрольній через тиждень.

Наша пам'ять енергозалежна. Без потреби вона підтримуватися не буде. Якщо не користуватися тим, що ми запам'ятали, ці знання «залягають на дно». Ми впізнаємо їх, якщо побачимо чи почуємо, але самостійно не згадаємо. Тому такі важливі теми з повторення матеріалу на початку та в кінці навчального року.

Вибірковість. Це дивна особливість пам'яті, через яку ми довго не можемо забути чиїсь випадкові слова або через багато років згадуємо випадково почуту пісню.

Пам'ять любить емоції. Ми найкраще запам'ятовуємо яскраві події. Тому знання, отримані під час веселої гри або затятого змагання відкладуться в голові на тривалий час.

Найсильніша пам'ять — пов'язана із запахами. Буває, ідеш вулицею, відчуєш випадковий аромат і згадаєш, що такі парфуми були у твоєї першої вчительки. Поекспериментувати з ароматичними оліями та свічками на уроці — цікава ідея. Але є один мінус: у когось з учнів вже може бути спогад, пов'язаний із цим запахом. Також важливо, щоб у дітей не було алергії на ці ароматичні олії чи свічки.

Коли ми пригадуємо стару інформацію, «вмикається» робоча пам'ять. Вона тимчасова, адже потрібна нам тут і зараз. Для її активації дістається довготривала пам'ять, всі її частинки синхронізуються, а тоді вже ці знання стають робочими.

Ще один важливий процес у мозку — консолідація пам'яті. Це перехід короткотривалої пам'яті в довготривалу. Тобто те, що вивчив сьогодні, відкладається в голові на тривалий час. Консолідація відбувається під час сну, тому його роль у навчанні дуже важлива. А не спати перед іспитом усю ніч — погана ідея. Після того як інформація переходить у довгострокову пам'ять, короткострокова стає знову вільною для нових знань.

Як покращити запам'ятовування

- **Кодування.** Шукаємо вже відому інформацію і прив'язуємо до неї нову. Це може бути асоціація із чимось, рима або навіть візуальне порівняння.
- **Повторення.** Німецький вчений Герман Еббінгауз у своїй книзі «Експоненційна природа забування» зазначив, що через добу ми забуваємо 70 % інформації, якщо не повторюємо її. Науковець запропонував розподілене повторення. Перший раз повторити вивчене через 20 хв, потім через годину, далі через 4–6 годин і востаннє через 12 годин після сну.
- **Інтервальне навчання.** Британські науковці Пол Келлі та Террі Ватсон у своєму дослідженні пропонують чергувати навчання та відпочинок таким чином: 20 хвилин інтенсивного навчання — 10 хвилин відпочинку, 20 хвилин детальнішого навчання — 10 хвилин відпочинку, 20 хвилин на повторення.
- **Візуалізація.** Мозок набагато легше запам'ятовує образи, ніж текст. Використовуйте візуальні метафори. Наприклад, порівняйте планети сонячної системи із фруктами та ягодами, щоб учням легше було уявити їхні розміри.
- **Групування.** Розділіть нову інформацію за спільними ознаками, розбийте на блоки або фрагментуйте. Навіть довге число легше запам'ятати, якщо розділити його візуально на блоки.
- **Акроніми.** Придумуйте смішні аббревіатури, приказки, скорочення.
- **Контекст.** Якщо все ж провести експеримент з ароматом під час навчання, то наступного разу, почувши той самий запах, учні відтворять на 10–20 % більше інформації, ніж зазвичай. Це пов'язано з тим, що запах стає стимулом для мозку і запускає пригадування тих подій, що відклалися в умовах дії цього запаху. Цей процес дослідили німецькі вчені Бйорн Раш і Джен Борн.
- **Мимовільне навчання.** У його процесі немає усвідомлення того, що ти вчиш. Табличка множення на сходах, карти на стінах, нові слова на дверях — усе це великий плюс у навчальному процесі.
- **Позиціонування.** Найкраще мозок запам'ятовує те, що було спочатку та в кінці. Тому німецький науковець Гедвіг фон Ресторф пропонує ефект виокремлення. Тобто середину зробити яскравою. Несподівані факти, виділені насиченими кольорами слова — це приверне увагу учнів і допоможе запам'ятати все.
- **Мнемоніка.** Метод Шерлока Холмса — не для новачків у запам'ятовуванні. Полягає в тому, щоб кожне слово чи факт уявно розставити в знайомому будинку на певні місця. І коли ви згадуватимете ці кімнати, зможете відтворити всі слова.
- **Гра на музичних інструментах.**
- **Конспектування від руки.**
- **Настільні та карткові ігри.**

Авторка тексту: Олена Коваль

Дайте дітям понудьгувати

«Мені нуууднооо» — чули таке від своєї дитини? Сучасні діти часто нудяться у школі і вдома, а батьки шукають найновіший гаджет або записують на черговий гурток, тільки б зайняти дитину. Якщо ви також часом почуваетесь аніматором для своїх дітей, час із цим зав'язувати, бо виявляється, нудьгувати дуже корисно. Що таке нудьга і чому не потрібно її боятися розповідають біолог, філософ та дитяча письменниця.

Ми називаємо нудьгою кілька принципово різних станів. І до кожного з них потрібен свій підхід.

Петро Чорноморець,
кандидат біологічних наук,
співзасновник школи
«Майбутні»

По-перше, у людини є біологічно нормальна залежність від яскравих емоцій — ми хочемо щось робити й отримувати враження. На рівні фізіології людина хоче, щоб у неї були активовані катехоламінові системи: дофамін — це натхнення, драйв; норадреналін — агресивність; адреналін — страх. Коли ці системи активуються, ми відчуваємося особливо добре, переживаємо яскраві емоції і в майбутньому захочемо повторити цей стан. Тому ми постійно біжимо вперед. Але тут є одна проблема саме в нас, сучасних людей — ми маємо дуже легкий доступ до розваг і задоволень. І виявляється, якщо ми надто часто активуємо ці системи, це може призвести до залежності чи навіть психозу. Тут можна навести таку аналогію: природа створила нас так, що ми постійно потребуємо цукрів і жирів, адже в дикій природі пошук найкалорійнішої їжі — важлива умова виживання.

Але коли навколо нас калорійної і солодкої їжі забагато, ми цим зловживаємо. Із розвагами та сама історія — вони дуже поруч — у наших смартфонах, наприклад. Саме із залежності від яскравих емоцій і бажання переживати їх знову виникає те відчуття, яке ми можемо називати нудьгою.

Зовсім інший стан — це «пошукове занепокоєння»: ми чогось хочемо, але ще не зрозуміли, чого саме. Тут працюють глутаматні нейрони — той самий глутамат, який додають у ковбасу і сосиски, бо він надає їм м'ясного смаку. В організмі людини глутамат — це нейромедіатор, і саме він є тим умовним «шилом у дупі», яке штовхає шукати пригод. Це, з одного боку, некомфортний, а з другого — дуже продуктивний стан: саме з нього ми переходимо до вивчення чогось нового, діємо нестандартно. Дуже часто батьки саме тут роблять велику помилку: не намагаються розібратися, чого саме хоче дитина, а одразу записують її на ще один гурток або купують чергову гру. Насправді дитині потрібно регулярно потрапляти в цей стан і знаходити відповіді на свої потреби самотужки.

Обидва ці процеси вказують на те, що постійно розважати свою дитину — дуже небажано: можна або виховати психотика, який не може спинитися, бо звук постійно бігти кудись, або поступово перетворити на людину, що взагалі не здатна зрозуміти, чого вона насправді хоче. Сучасних дітей розваги супроводжують із раннього дитинства. Я переконаний, що давати маленькій дитині планшет для гри або водити дитину на різні просунуті гуртки раннього розвитку — однаково деструктивно: і там, і там дитина займається не вивченням себе і своїх потреб, а чимось, що нав'язують зовні. Дитині необхідно проживати стани нудьги, щоб зрозуміти врешті «Хто такий?». Тому раджу батькам: не намагайтеся завантажити дитину «корисними» заняттями, а дайте їй простір і час понудьгувати. Найкраще, що ви можете зробити для своєї дитини — бути доступним увагою, часом, спільним контекстом. Дуже раджу нудьгувати разом із дитиною: влаштуйте спільний кількадечний цифровий детокс, займайтеся справою «нічого не робити», і тоді почнуть виникати найбільш божевільні ідеї. Дитині до 8 років замість гуртків запропонуйте різноманітні життєві досвіди і багато вдумливого і змістовного спілкування з дорослими. Якщо ж дитина приходить до вас і каже, що їй нудно, не розважайте, а побудьте поруч, уважно вислухайте, обійміть.

Нудьга — це екзистенційний вакуум, у який впадає людина, коли втрачає сенс свого життя. Нудьга — винятково людське явище. Тварини не нудьгують, а в стародавніх міфах боги можуть нудьгувати, тільки якщо їх наділено людськими рисами.

Стан нудьги показує вразливість людини, але це також і симптом: із людиною зараз щось не так. Ми нудьгуємо, коли немає більше перешкод, викликів у житті, коли втрачаємо потребу у самовдосконаленні і вже не приваблює жодна творчість. Коли підлітки сприймають життя як перегони за задоволенням, це ознака їхньої незрілості, недорослості, інфантильності — людина не знає, куди себе подіти. Поки підліток не зрозуміє, для чого йому життя, нудьга переслідуватиме його, бо це стан невизначеності. І тут ідеться не глобально про сенс буття, а про сенси, які наповнюють кожен день людини — ми ставимо собі різні цілі, щоб опановувати себе і отримувати себе щоразу іншим, досягати якоїсь точки, де перевершуємо себе. І задоволення, розвага якраз має бути винагородою за добре зроблену роботу. Нудьга потрібна нам — вона показує, що настав час змінити щось у житті: не просто рухатися від одного клубу до іншого, від штучного просвітлення за допомогою алкоголю до іншого. Тут зарадити підліткам може комунікація — цінністю і сенсом може стати інша людина і спілкування з нею. Тоді підліток розуміє, що він не сам у цьому світі, і нудно буває не лише йому.

Дозволяйте підлітку понудитися — це дуже корисний досвід: із пастками, підводним камінням. Але без нього людині не обійтися. Батьки не можуть вберегти дитину від нудьги, так само, як не можуть прожити за неї її життя. Рецепта, як уникнути нудьги, не існує — людина має знайти свій шлях: я, наприклад, читаю. Література дає дотичність до цікавого — можу прочитати щось таке, що здатне перевернути мій світ. Раджу книжки Віктора Франкла, який пише про пошуки справжнього сенсу. Окрім читання, це може бути музика, творчість, гра. Коли знаходиш щось цікаве, одразу перестає бути нудно, але це цікаве маєш здобути сам, а не хтось його тобі принесе.

Таня Стус,
дитяча письменниця,
засновниця проекту
BaraBooka

Звідки ростуть ноги в нудьгування дитини? Починаючи з піврічного віку батьки постійно забавляють дитину, і лишити немовля саме в кімнаті сьогодні вважається неприпустимим. Із немовляцького віку дитина звикає, що батьки постійно її забавляють: дають брязкальця, «розумні» іграшки, навіть щоб нагодувати дитину, влаштовують танці з бубнами. Інакше кажучи, батьки постійно борються за те, щоб привернути увагу дитини до чогось спеціально. Насправді ж немовлята мають вивчати власне тіло, слухати сторонні звуки, а не мелодії електронних іграшок, просто лишатися наодинці із собою і навіть трохи поплакати, щоб почути свій голос.

На жаль, у школі дітям також не дають можливості бути наодинці із собою в отриманні знань. Будь-яка дослідницька чи творча діяльність так заформалізована, що там не лишається місця для спонтанної ідеї, ініціативи, помилкової гіпотези. Сучасні діти нудьгують, бо не мали шансу вивчити себе ні в ранньому дитинстві, ні в школі. Коли ми обираємо їжу, ми спершу куштуємо різні страви, а тоді вирішуємо, що подобається, а що ні. Дітям теж треба дати можливість «покуштувати» різні діяльності, інтереси, а не записувати на заняття, які корисні і потрібні з точки зору батьків. Нудьга — це незалученість у процес, це коли нічого не цікаво. А тепер пригадаймо, можливо, дитина хотіла займатися якимось спортом, а батьки зарубали цю ініціативу, бо це «дорого, надто травматично, далеко їздити»? А натомість записали на інший гурток, який дитині не цікавий. Тоді в неї виробляється звичка робити щось із примусу, «для галочки», і сама ця діяльність перетворюється на нудьгу. Сучасним дітям бракує можливості відчувати своє ставлення до будь-якого явища: якщо дитина ходить на 10 позашкільних занять, бо мама записала, то чи може вона спинитися на хвилину і зрозуміти, чи справді їй це подобається? Моя порада — пропонуйте дітям більше свободи «розкуштовувати» свої інтереси, прочувати різні досвіди і розпізнавати власні емоції. Тоді, коли ваша дитина таки занудьгує, вона не вимагатиме, щоб її розважали батьки чи інші люди, а матиме власне «меню» цікавих для себе занять і обере щось із нього.

Що робити з підлітками, які нудьгують? Єдина точка входу в їхній світ — це спілкування: не на рівні «Ти одягнув шапку?», а справжні глибокі довірливі розмови. Налаштуватися на хвилю тинейджерів допоможе підліткова література — вона дасть змогу здолати бар'єр «батьки — діти». Підлітки сьогодні живуть за правилом «У вас є батьки? Тоді вам точно треба до психолога». Тож не сподівайтесь, що діти підуть на контакт. Маєте самі розібратися, які фільми, кліпи і відео дивиться дитина, яку музику слухає, на яких блогерів підписана. Подаруйте сину чи донці штатив і разом знімайте відео. Запитайте в дитини, чи не треба їй придбати платну програму з монтажу відео? Інакше кажучи, не просто підтримайте інтерес дитини, а допоможіть їй досягти високого рівня вмінь у тому, що їй цікаво.

Страшна не сама нудьга, а те, що дитина в цей момент відчуває: якщо це апатія, і ви підозрюєте депресію в дитини — негайно йдіть до психолога. Якщо ж ваш тинейджер лежить на дивані, розглядає тріщини в стелі, і вони здаються йому чудовими візерунками, хай нудьгує на здоров'я — можливо, це його спосіб медитації.

Авторка тексту: Катерина Кисельова

Простіть і відпустіть: психологічне айкідо для вчителів

Звідки у вчителів береться комплекс відмінника та звичка до самоїдства? Чому іноді викладачі ставлять на перший план чужі інтереси, а про себе дбають в останню чергу? Як навчитися відпускати образи? Та які фрази захистять від прихованої та відкритої агресії? Разом із психоаналітиком Юлією Мелашук «Освіторія» дослідила больові точки українських вчителів та зібрала помічні психологічні прийоми на щодень.

ПРОБАЧТЕ СОБІ...

...свій перфекціонізм та комплекс відмінника

Професійне становлення вчителів відбувається в жорсткій шкільній системі, де все базується на правилах, а помилкам апріорі немає місця. Перебуваючи під гнітом напруги тривалий час, можна стикнутися з внутрішнім конфліктом. Людина переконана, що має бути в усьому ідеальною чи бодай близькою до ідеалу, прагне відчувати схвалення соціуму. Звідси тривожність та підвищена чутливість до критики, постановка собі надзвичайно складних цілей і завдань, на які в однієї людини не вистачить ні

Юлія Мелашук, психоаналітик, сімейний психотерапевт, письменниця

емоційного, ні фізичного ресурсу. Часто буває так, що людину задобрюють похвалою, навіюють відчуття незамінності: «Тільки вам це під силу», «Ви — найдосвідченіша», «Тільки вам це можна довірити». А потім паразитують на свіжосформованому комплексі відмінника, підкидаючи понаднормову роботу чи завдання поза сферою вчительської компетенції.

Скажіть собі: «Я — не ідеальна людина. Ідеальні люди зручні для соціуму. Вони покійно дотримуються встановлених правил. Але я — професіонал, впевнений у своїх уміннях і можливостях».

Пам'ятайте: здоровий егоїзм — це важливо, а не шкідливо. Вмикайте його, щойно відчуваєте внутрішній сигнал про необхідність поновлення сил. Навчіться обирати цілі правильно і ставте перед собою лише ті завдання, на які вистачить ваших ресурсів. Будьте незалежними від чужих оцінок.

А ще в психології є цікавий термін: «позбавити себе всемогутності». Якщо відчуваєте, що у вашого «внутрішнього супергероя» сідають батарейки — практикуйте це, щоб не руйнувати психіку. «Я — не всемогутній(я). Я — жива людина, яка може помилятися і має право на помилку. Я можу не встигати. Це — нормально».

...що недооцінюєте себе чи вважаєте «не вартим/не вартою»

Корені низької самооцінки проростають з дитинства. Якщо дитина зазнала надмірної кількості покарань, заборон, образ і нехтування з боку дорослих — з великою імовірністю ставитиме сама собі низькі бали і в дорослому житті. Погано те, що низька самооцінка заважає людям досягати більших висот у будь-якій сфері життя та змушує пручатись отриманню нового позитивного досвіду.

Що робити, коли не відчуваєте впевненості у собі та своїх силах? Визначте свої сильні сторони й заручіться підтримкою близьких. Хочете взяти участь у конкурсі чи стати спікером на великій вчительській конференції, але не наважуєтесь? Висловіть цю думку вголос тим, кому довіряєте (деякі люди бояться навіть говорити про свої бажання). Зробіть детальний план виступу, пропишіть тези. Виділіть місяць, протягом якого ретельно заповніть кожен пункт анкети. Сприймайте процес підготовки як набуття цікавого досвіду. Будьте терплячим і наполегливим. Ви неодмінно відчуєте азарт!

Налаштуйтеся на відстоювання власної цінності. Візьміть блокнот і випишіть свої сильні сторони. Абсолютно всі. Перечитуйте щоразу, коли бракне впевненості. Не дозволяйте «думкам-критикам» оцінювати себе. Навіть якщо трапилась якась прикрість — розкажіть цю історію подумки так, наче вона трапилась не з вами, а з вашою колегою. Так ви зрозумієте, що всього-навсього помилились у чомусь, а не «втратили повагу колег».

...що не навчилися вибудовувати здорові кордони

Маєте відчуття, що адміністрація чи клас сидить у вас на голові, а ви нічого з цим не можете вдіяти, бо не знаєте як? Помічаєте, що ваш голос не враховують у важливих для вас питаннях? Лише усміхаєтесь, коли на вашу адресу летять недолугі жарти, а подумки засмучуєтесь? Схоже, вам треба серйозно взятися за науку відстоювання та вибудовування здорових кордонів.

Проблеми з вибудовуванням кордонів бувають у людей, які в дитинстві стикнулися з відсутністю особистого простору: дорослі постійно зазіхали на цей простір, могли нагрянути в кімнату без попередження, читали особисті щоденники, втручались у питання дружби і взаємин своєї дитини з найближчим оточенням. Відчуття психологічної

суверенності порушується. Повірте, оточуючі прекрасно знають і відчувають, що у вас зі здатністю до відстоювання власних кордонів.

Тож людям, які промацують психіку інших на вразливість, буде легко сісти на голову саме вам.

Як наново навчитися захищати кордони?

У першу чергу візьміть за правило впевнено і без мук совісті казати ні.

— Лідіє Василівно, зробіте до наступного тижня ... і ...?

— Вибачте, цього разу я не зможу виконати ваше прохання.

— Але чому? Ви завжди це робили, і виходило у вас прекрасно!

— Зараз у мене не так багато ресурсів. Якщо я робитиму ще й це, постраждає якість моєї поточної роботи. Вибачте, вимушена відмовитись.

— Ну гаразд... А коли зможете? Два тижні вистачить?

— Я відчуваю, що через мою надмірну зайнятість страждає родина, та й відпочиваю замало. Але ресурси поновлювати необхідно. Зараз це мій пріоритет.

Приготуйтеся, що люди, які звикли робити роботу чужими руками чи навантажувати інших понаднормово, будуть не надто добрими до вас після відмов. Ваше ні звучатиме для них вкрай дискомфортно. Але важливо витримати цей період. Ви маєте розуміти: мине трохи часу, і все вирівняється.

...що зірвались і підвищили голос

Якщо це виключення з правил, а не звична стратегія поведінки — не картайте себе. Звісно, вам не подобається, як виглядає «темна сторона» вашого «я». У такій ситуації краще діяти. Попросіть у дорослого чи дитини пробачення, якщо ви дійсно в чомусь винні. Але не вибачайтесь, щоб просто комусь догодити: незадоволення вами не дорівнює провині. Розкажіть про свої почуття, поділіться думками, і люди відчують, що вибачення — від чистого серця.

...що відчуваєте себе не таким просунутим, як колеги

Ваші колеги майструють складні презентації, оцінюють учнів за допомогою авторських онлайн-тестів і встигають придумувати власні методики, а ви почуваетесь на їхньому фоні сірою мишкою, яка не встигає за прогресом?

Насамперед прийміть той факт, що ви не одні. Кризу ідентичності відчувають люди багатьох професій — рано чи пізно таке може трапитися з усіма. Адже до певного моменту ти просто можеш виконувати свою роботу дуже добре, а в якийсь момент відчуваєш: цього вже недостатньо. З'являється відчуття «я недостатньо компетентний/компетентна». Вихід один: навчатися нового з натхненням і розумінням, що цей досвід принесе не тільки впевненість, а й відкриє нові можливості та скіли, які вам знадобляться в майбутньому.

...що іноді хочеться піддатися відчуттю безвиході

«Така моя доля» — цю фразу можу почути від клієнтів, які ідентифікують себе лише з однією життєвою роллю. Наприклад, з роллю вчителя, вихователя, медичного працівника. Такі люди хибно вважають, що поза професією вони нічим і нікому не цікаві. У таких випадках я кажу: долі не існує. Є щоденне право вибору.

Раджу одразу ловити себе на думках штибу «Такий вже мій хрест, нічого не поробиш...» Це сигнал, що організм виснажений і без сил.

Де шукати сили? В оточенні друзів і близьких. Знаходити однодумців, спілкуватися з новими людьми.

А якщо відчуваєте, що професія з роками перестала приносити радість і лише забирає ресурс, впливає негативно на стан здоров'я і психічного благополуччя — дозвольте собі в цьому зізнатись та почніть підшуковувати іншу сферу, в якій зможете реалізувати свій потенціал.

...що часом опускаються руки, коли критикують батьки учнів

Якщо вас критикують — це не означає, що проблема саме у вас. Є ефективний метод, як нівелювати нападки критиків і агресорів та максимально швидко розрядити напруження. На претензії відповідайте: «Я вас розумію. Ви можете злитися через те, що... А тепер давайте разом придумаємо, як владнати цю ситуацію».

Запросіть батьків до співпраці. Нагадайте про те, що ви — партнери: «Учні, вчителі і батьки завжди в одній команді. Окремо один від одного ми не ефективні. А тепер давайте разом подумаємо, що може допомогти вашій дитині навчатися більш ефективно». Якщо градус агресії надто великий, зупиняйте бесіду та просіть продовжити її в письмовій формі.

Авторка тексту: Олена Юрченко

НАВЧАЙ, ВІДПОЧИВАЙ,
ПРАВА НЕ ВІДДАВАЙ!

Атестація та сертифікація: що і як впливає на зарплату вчителя?

Атестація чи сертифікація? За старими правилами чи новими? Як розібратися вчителю? До чого готуватися? Та як це вплине на зарплату педагога? «Освіторія» зібрала відповіді на найактуальніші питання.

ЩО НОВОГО У СФЕРІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ?

Новий проєкт Положення про атестацію педагогічних працівників перебуває на доопрацюванні, у нього вносять зміни після громадського обговорення. Якщо документ буде ухвалено, основні зміни, які в ньому заплановані, розпочнуться з 2023 року.

ЩО ТАКЕ ВЗАГАЛІ АТЕСТАЦІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ?

Певно, такого вчитель не запитає, навіть новачок. Скоріше члени його родини чи батьки учнів, які переживають за улюбленого педагога. Це система заходів для оцінювання професійної діяльності вчителя. Вона прописана у статті 50 Закону України «Про освіту». Атестацію вчителі мають проходити раз на п'ять років або ж позачергово.

ЯКИМ МОЖЕ БУТИ ЇЇ РЕЗУЛЬТАТ?

1. Перевіряють відповідність посаді: чи може людина працювати педагогом. Якщо рішення атестаційної комісії несприятливе, це може бути підставою для звільнення.
2. Надають педагогічне звання: для вчителя це старший вчитель та вчитель-методист. Їх присвоюють лише спеціалістам першої чи вищої категорії, які покращують якість освіти, впроваджують педагогічні новації, визнані переможцями, лауреатами міжнародних, всеукраїнських фахових конкурсів.
3. Присвоюють або підтверджують кваліфікаційну категорію (спеціаліст, спеціаліст другої, першої та вищої).

ЯК ЦЕ ПОВ'ЯЗАНО З ГРОШИМА?

Відповідно до кваліфікаційної категорії директор школи встановлює вчителю певний тарифний розряд, за яким розраховується ставка.

Базовий оклад першого тарифного розряду (із січня 2022 року — 2893 грн, із жовтня 2022 року — 2982 грн) множать на тарифний коефіцієнт. Спеціаліст без категорії має 10-й розряд (коефіцієнт 1,82) або 11-й (1,97), другої категорії — 12-й (2,12), першої — 13-й (2,27), вищої — 14-й (2,42). Утім, якщо отримана за розрядом сума нижча за мінімальну зарплату, до неї нараховується доплата (із січня по вересень 2022 року щомісяця доплачуватимуть до 6500 грн, а із жовтня по грудень 2022 року — до 6700 грн).

Ставку обчислюють з підвищенням на 10% (постанова Кабміну «Про підвищення оплати праці»). Вже залежно від ставки обчислюють заробітну плату, враховуючи обсяг педагогічного навантаження, надбавки, доплати, тип навчального закладу, в якому освітянин працює. Отже, невеличка зміна ставки в разі зміни категорії може виявитися більш значущою, адже на неї нараховуються відсотки надбавок.

Якщо особа перебуває в декретній відпустці або з інших причин перервала діяльність, категорії та звання зберігаються.

І ЯК ЦЕ ПОВ'ЯЗАНО З ПІДВИЩЕННЯМ КВАЛІФІКАЦІЇ?

Атестувати мають лише тих, хто відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» щорічно підвищує кваліфікацію, вільно обираючи форму навчання, програму і заклад

освіти. При цьому з 2022 року діє така норма: за п'ять років професійному удосконаленню має бути присвячено не менш ніж 150 академічних годин.

У ЯКІ ТЕРМІНИ ЦЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ?

На початку вересня у школах на рік утворюються атестаційні комісії. Утім, якщо йдеться про присвоєння вищої категорії, комісія може лише клопотати про це, а вирішує вже атестаційна комісія в органах управління освітою. Списки тих, хто цього навчального року проходить атестацію, подають у комісії до 10 жовтня і протягом 10 днів затверджують.

До 15 березня комісія вивчає педагогічну діяльність, відвідує уроки. Директор школи надає характеристику. До 1 квітня проходить засідання атестаційної комісії (а комісії в органах управління освітою — до 10 квітня). Рішення ухвалюють голосуванням. Вчителі мають право подати апеляцію до атестаційної комісії вищого рівня.

А СЕРТИФІКАЦІЯ: ЩО ЦЕ ТАКЕ І НАВІЩО?

Чимало освітян скаржаться, що під час атестації заважає людський фактор. Приміром, робочі стосунки директора з учителем заважають об'єктивності, а позиція керівника стає визначальною для рішення комісії. Отже, давно йшлося про те, аби замінити атестацію у школі незалежним оцінюванням професійної компетентності вчителя, яким і є сертифікація. Про неї йдеться у статті 51 Закону України «Про освіту» та в Положенні про сертифікацію педагогічних працівників. Учитель за власною ініціативою проходить цю процедуру, яка складається з трьох етапів: незалежне тестування, самооцінювання та презентація практичного досвіду. Якщо учасник не набирає достатньо балів, то не переходить до наступного етапу.

Якщо вчитель успішно пройшов сертифікацію, то отримує підтвердження — сертифікат, який є чинним три роки. А головне — надбавку до зарплати в розмірі 20% на цей період. Якщо ж пройти професійне випробування не вдалося, це не має жодних негативних результатів для роботи в школі, не заважає проходити наступну атестацію.

Заяву про бажання пройти сертифікацію та пакет документів надають до регіональних центрів оцінювання якості освіти. Достатньо мати не менш ніж два роки стажу.

І ВСЕ? МОЖНА СПРОБУВАТИ?

Планується, що сертифікація повністю замінить атестацію. Але поки що це пілотний проєкт, тому сертифікацію проводять не для всіх, а лише для вчителів початкової школи й лише в межах двох тисяч учасників (згідно з наказом МОН «Про деякі питання проведення сертифікації педпрацівників у 2021 році»). А в наказі Держслужби якості освіти від 18 серпня 2021 року чітко прописано критерії та методику оцінювання професійних компетентностей.

У 2021 році до 17 грудня учасники, які успішно пройшли три етапи сертифікації, мали змогу завантажити сертифікат. Протягом 2019–2020 років успішно пройшли сертифікацію 1607 учителів початкових класів.

СКЛАДНО ЦЕ: КРІМ АТЕСТАЦІЇ, ЩЕ Й СЕРТИФІКАЦІЮ ПРОХОДИТИ!

Ні, успішна сертифікація зараховується як атестація. Сертифіката для атестаційної комісії має бути достатньо для присвоєння наступної кваліфікаційної категорії або підтвердження наявної вищої. І не потрібно жодних додаткових документів чи проведення «відкритих уроків». Це прописано у статті 51 Закону України «Про освіту».

А В НАШІЙ ШКОЛІ ВІДМОВЛЯЮТЬСЯ ВРАХОВУВАТИ СЕРТИФІКАЦІЮ!

Так, часто посилаються на те, що до Порядку присвоєння кваліфікаційної категорії педагогічним працівникам не внесено сертифікацію. Не допомогло навіть роз'яснення МОН «Щодо атестації вчителів початкових класів, які успішно пройшли сертифікацію», у якому зобов'язали враховувати сертифікацію як атестацію. Саме тому в проєкті Положення про атестацію педпрацівників, яке має скасувати попередні документи, прописано механізм такого зарахування. Зокрема, вчитель має податися на позачергову (чергову) атестацію, надати сертифікат. Наступні кваліфікаційна категорія та педагогічне звання мають бути присвоєні впродовж 10 робочих днів з дати набрання чинності наказом.

ЯКІ ЩЕ ЗМІНИ ПРОПОНУЮТЬ У ЦЬОМУ ДОКУМЕНТІ?

1 Якщо проєкт ухвалить, терміни зміняться. Списки атестаційна комісія затверджуватиме аж до 20 грудня, а заяву на позачергове проходження вчитель зможе подавати до 15 січня. До 25 квітня атестаційна комісія ухвалюватиме рішення. Апеляцію можна буде подавати в електронній формі, але швидше — за п'ять, а не десять днів, як нині, з дня отримання атестаційного листа.

2 Поки що вчителя, котрий викладає кілька предметів, атестують саме з того предмета, якого він має навчати за отриманою спеціальністю. Але нині диплом не так багато важить. Прикро, якщо новації особи, скажімо, у викладанні української мови не врахуються, бо її готували як вчителя іноземної мови. Тож пропонують атестувати вчителя за кожним предметом (це може здійснюватися одночасно).

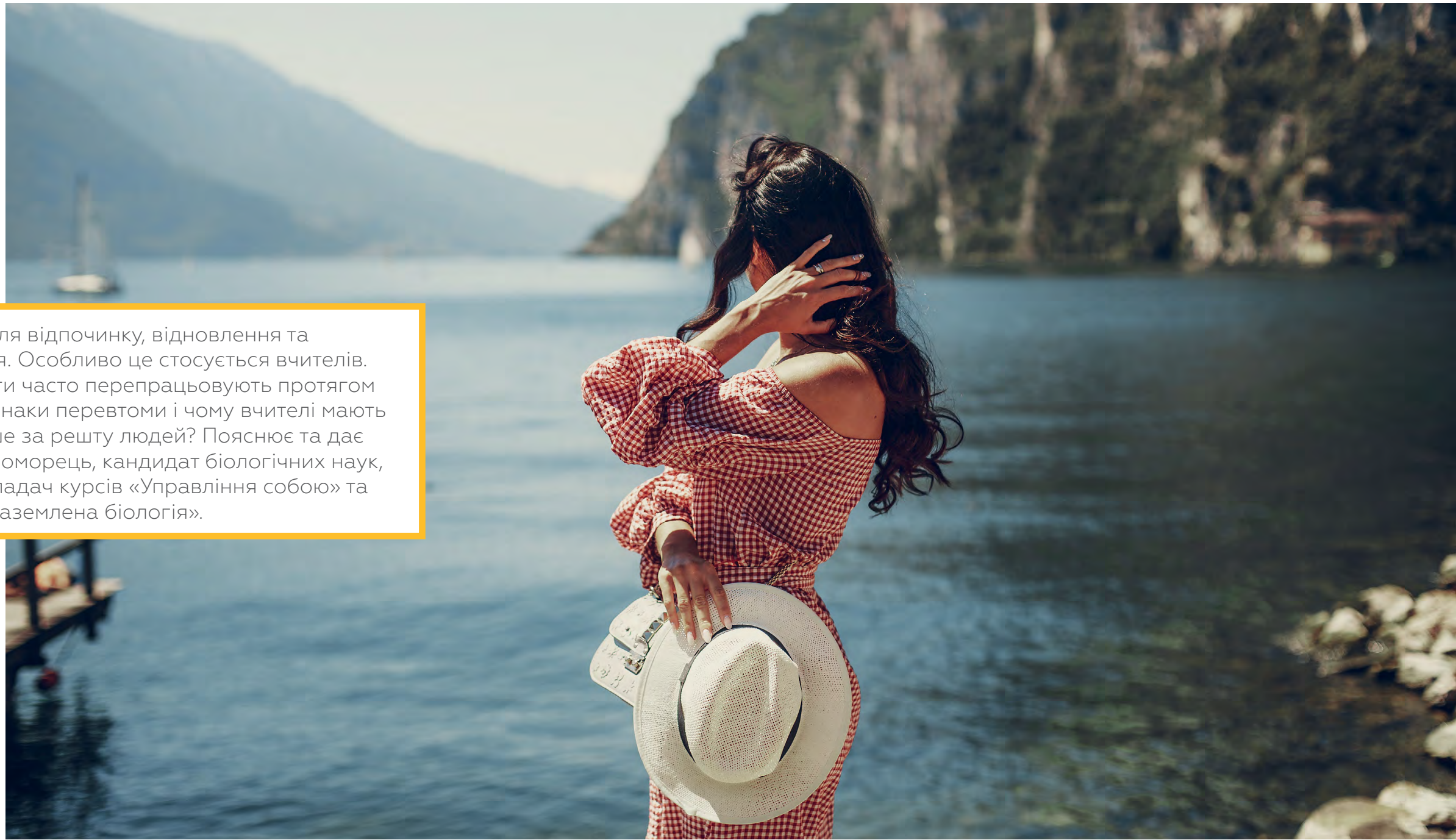
3 Найбільша зміна: наступну категорію не доведеться чекати десятиріччями. Чимало директорів шкіл трактували так: після перших п'яти років роботи вчитель має підтвердити, що він — спеціаліст. На наступній черговій атестації можна сподіватися на другу категорію, а ще за п'ять років треба підтвердити, що педагог її вартий. І лише з 20 роками педстажу думати про першу категорію. Відповідно, на вищу в найкращому разі можна розраховувати перед пенсією.

Новий документ чітко внормовує це. Вперше подаватися на атестацію молодий вчитель зможе через рік роботи у школі (а не два, як нині). Для другої категорії досить трьох років педстажу, для першої — п'яти, для вищої — семи (якщо ж учитель матиме освітньо-науковий рівень, досить одного року).

Авторка тексту: Аліна Мірошникова

Чому вчителі потребують найдовшої відпустки?

Літо — час для відпочинку, відновлення та перезавантаження. Особливо це стосується вчителів. Адже саме педагоги часто перепрацьовують протягом року. Як помітити ознаки перевтоми і чому вчителі мають відпочивати довше за решту людей? Пояснює та дає поради Петро Чорноморець, кандидат біологічних наук, розробник та викладач курсів «Управління собою» та «Заземлена біологія».

Часто чую вираз «емоційне виснаження». Що він означає? Емоційне виснаження стається з двох причин.

«Недопрожиті» почуття

Якщо ви інтенсивно працюєте, то ваш ритм життя виглядає приблизно так: робота, домашні справи і сон. А часу, простору та емоційних сил прожити свої відчуття за день немає. За день ми переживаємо купу почуттів: хтось роздратував, щось не вийшло, чогось ви злякалися, щось вас засмутило. Усі ці почуття досить довго залишаються в психічних процесах: вони живуть і виснажують ресурси вашого мозку, а ви не маєте часу їх «допрожити» — усвідомити їх, прийняти і «видихнути». Що довше ви працюєте в такому режимі, то більше цих «недопрожитих» почуттів накопичується і далі виснажує мозок.

Незадоволені потреби

Якщо ви живете лише роботою, у вас лишається незадоволеною купа потреб: потреба у довірливому спілкуванні з друзями, у близьких стосунках, у прогулянках на природі і спілкуванні зі своїми дітьми. На все це ви забиваєте, коли працюєте надто інтенсивно. І тут починається замкнене коло: що більше ви втомлюєтеся, то менше у вас ресурсу зайнятися цими потребами: з роботи ви приходите втомленими настільки, що можете тільки лежати, а тоді ще треба «допрожити» почуття, а часу вже немає. Тож ви спите і знову йдете на роботу. А якщо навіть знайдете час піти в театр, то підете туди у виснаженому стані, і вистава не принесе задоволення.

Що ми зазвичай робимо із незадоволеними потребами? Перекриваємо їх гормонами щастя — заїдаємо солодким, дивимися серіали, п'ємо вино або антидепресанти.

А тепер уявіть себе після тривалої чудової відпустки. Ви приходите на улюблену роботу і маєте певну кількість дофаміну і серотоніну в психічних процесах — ви почуваетесь добре.

Минає кілька тижнів інтенсивної роботи. За цей час накопичуються витіснені доміанти і виснаження. Витіснені доміанти ми перекриємо серотоніном, тобто, якусь частину радості життя ми не відчуваємо, але це допомагає нам пережити неприємні моменти.

Якщо мозок відчуває, що додалося виснаження, він продукуватиме більше дофаміну — дофаміни перекриють виснаження. За наступні тижні ситуація повторюється — на цьому етапі ми не відчуваємо жодних проблем, хоча на рівні мозку запущені процеси постійного виділення дофаміну. Ще за тиждень такої роботи людина почуватиметься на підйомі — надлишок дофаміну дає нам відчуття, що ми рвемо греблі, а насправді рівень виснаження уже високий.

Ще два тижні такої роботи, і повне виснаження може настати будь-якої миті. На цьому етапі ви починаєте надто багато вимагати від інших людей, приймаєте жорсткі рішення і росте ваша агресивність. Тут можуть початися панічні атаки або депресивний стан, коли людина просто не може примусити себе робити бодай щось.

Саме це сталося зі мною минулого року в липні — одного дня я просто не піднявся з ліжка, щоб прийти на роботу. До цього близько року працював по 50 годин на тиждень. Зміг вибратися зі стану вигорання завдяки відпочинку, психотерапії і зменшенню навантаження на роботі.

СКІЛЬКИ МОЖНА І НЕ МОЖНА ПРАЦЮВАТИ ВЧИТЕЛЯМ?

Вигорання неможливо відновити просто внаслідок тижневої відпустки. Якщо протягом певного часу ви перепрацьовували по 5 зайвих годин на тиждень, а потім змінили свій графік і почали працювати на 5 годин на тиждень менше, і при цьому вигорали протягом року, на відновлення вам теж знадобиться рік. Просто тиждень відпустки нічого не дасть, бо процеси в мозку для відновлення вимагають часу. Саме тому у вчителів 56 днів відпустки.

У вчителя не має бути півтори чи дві ставки — тоді людина або вигорає, або переходить до об'єктивації процесів: не сприймає дітей як дітей, а робить усе як машина — прийшов-відчитав-пішов. Це вмикається психологічний захист, який береже людину від вигорання. Але чи буде такий вчитель-робот ефективним?

Один з інструментів запобігання вигоранню — рахувати свої години навантаження. Сюди треба зараховувати не лише години уроків, а й час на перевірку домашніх завдань, підготовку до уроків і навіть спілкування у шкільному Viber-чаті. Я би радив вчителям у жодному разі не брати більш ніж 20 годин викладання на тиждень — це крайній максимум. При цьому сумарно норма роботи для вчителя має бути 30 годин на тиждень. Якщо вчитель працював 40 годин на тиждень, то відпустка 56 днів має бути справжньою відпусткою — без методичної, бібліотечної чи іншої роботи, щоб людина мала час відновитися.

Називаю це «тонкі сигнали» — за ними можна розпізнати перевтому, що наближається:

- Не вистачає часу на кіно, театр, прогулянки — це сигнал, що працюєте більше, ніж треба.
- «Година без мобільного» — якщо не можете провести годину, не перевіряючи телефон (пошту, месенджер, Viber), це означає, що ви весь час у внутрішній напрузі. Те саме, якщо не можете заснути, якщо не «повтикаєте» годинку в телефон. Намалюйте свій оптимальний графік: щоб встати о 7-й ранку, треба заснути о 22-й годині (усім треба спати 9 годин — це норма для дітей і дорослих). Щоб лягти о 22-й годині, треба о 21-й припинити займатися активними справами, щоб дофамін припинив вироблятися. Щоб спинити вироблення дофаміну, треба дати собі як мінімум годину для «нічого-не-роблення», тож десь о 20 годині вечора вже починайте «байдикувати».
- «Хвилі» — чи можете ви годину спокійно сидіти і дивитися на хвилі? Якщо ні, значить процеси виснаження вже запущені. Якщо ви знаходите час для відпочинку, але весь цей час відчуваєте тривогу, ви вигораєте.
- «Не смачно, не смішно» — це стан, коли вас не тішать запахи і не смішать жарти. Можна понюхати персик, і голова піде обертом від задоволення, а можна понюхати — і нічого. Мої учні ще у квітні помітили, що я перестав сміятися з їхніх жартів. А вигорання накрило мене в липні. Отже, за три місяці до того мій стан уже був поганим.

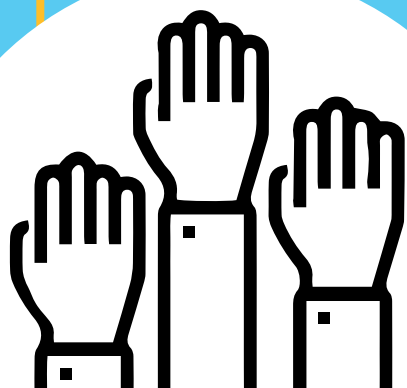
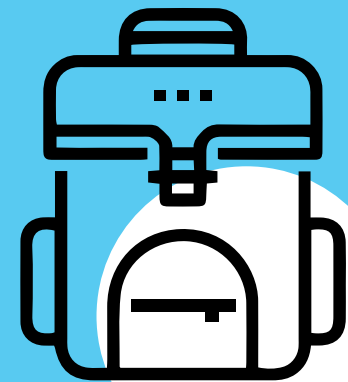
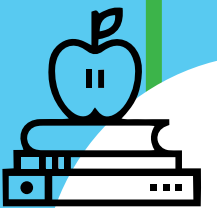
ЩО РОБИТИ?

Рахувати години навантаження, достатньо спати і бути уважним до себе. І пам'ятайте: зміна діяльності — не відпочинок! Чому? Тому що замість того, щоб просто відпочити і почати реально «допроживати» почуття, що накопичилися, і задовольняти потреби, ви намагаєтеся зробити відпочинок продуктивним. Але це не працює! Адже найбільше у вашому мозку виснажилася саме та система, що відповідає за продуктивність.

Тому робити відпочинок продуктивним — це навантажувати її ще більше. Увімкніть інтуїцію і робіть на відпочинку тільки те, що хочеться: просто лежіть, втикайте в телефон, якщо хочете копати город — копайте, не хочете — не копайте. Головне — ні до чого себе не змушувати.

Авторка тексту: Катерина Кисельова

FUTURE PERFECT:
ЯКОЮ БУДЕ ОСВІТА
МАЙБУТНЬОГО?

Якою буде освіта через 20 років? 4 можливі сценарії

Пандемія COVID-19 показує, що ми не можемо сприймати майбутнє освіти як сталу даність. Уявляючи альтернативні варіанти майбутнього освіти, ми можемо не лише прораховувати можливі наслідки, а й паралельно розробляти гнучкі, сенситивні освітні системи й бути готовими до потрясінь у майбутньому.

Міжнародні експерти OECD (Організація економічного співробітництва та розвитку) розробили чотири сценарії для майбутнього шкільного навчання. Вони підказують нам, що змінити в наших освітніх системах та як забезпечити їхню відповідність вимогам майбутнього.

Є гарна традиція для того, щоб почати новий рік: підбити підсумки року минулого, дати волю уяві й спланувати майбутнє. Але правда в тому, що майбутнє полюбляє нас неабияк дивувати! Школи, відкриті для бізнесу; вчителі, які використовують цифрові технології для розширення, а не заміни можливостей традиційного очного навчання; учні, які проводять час у групах — усі ці речі ми сприймали як належне півтора роки тому. І всі ці звичні речі розчинились у повітрі в перші ж місяці 2020 року.

Отже, щоб реалізувати наше бачення та приготувати освітні системи до майбутнього, ми мусимо враховувати не лише зміни, які видаються найбільш імовірними, а й ті, яких ми зовсім не очікуємо.

СЦЕНАРІЇ МАЙБУТНЬОГО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Роздуми над майбутнім освіти спонукають нас думати про різні варіанти розвитку подій та сприяють розвитку гнучких і сенситивних систем. Сценарії OECD описують наступні ймовірні альтернативи:

1

Навчання розширює горизонти

Продовжує зростати роль формального навчання. Міжнародні зв'язки й технічний прогрес підтримують індивідуалізоване навчання. А ось структура й процеси шкільного навчання залишаються незмінними.

2

Навчання на аутсорсі

Традиційні шкільні системи розпадаються, тоді як суспільство починає напряду залучати в освіту своїх громадян. Отримувати знання допомагають різноманітні приватні та гнучкі організації, де ключовий гравець — диджитал-технології.

3

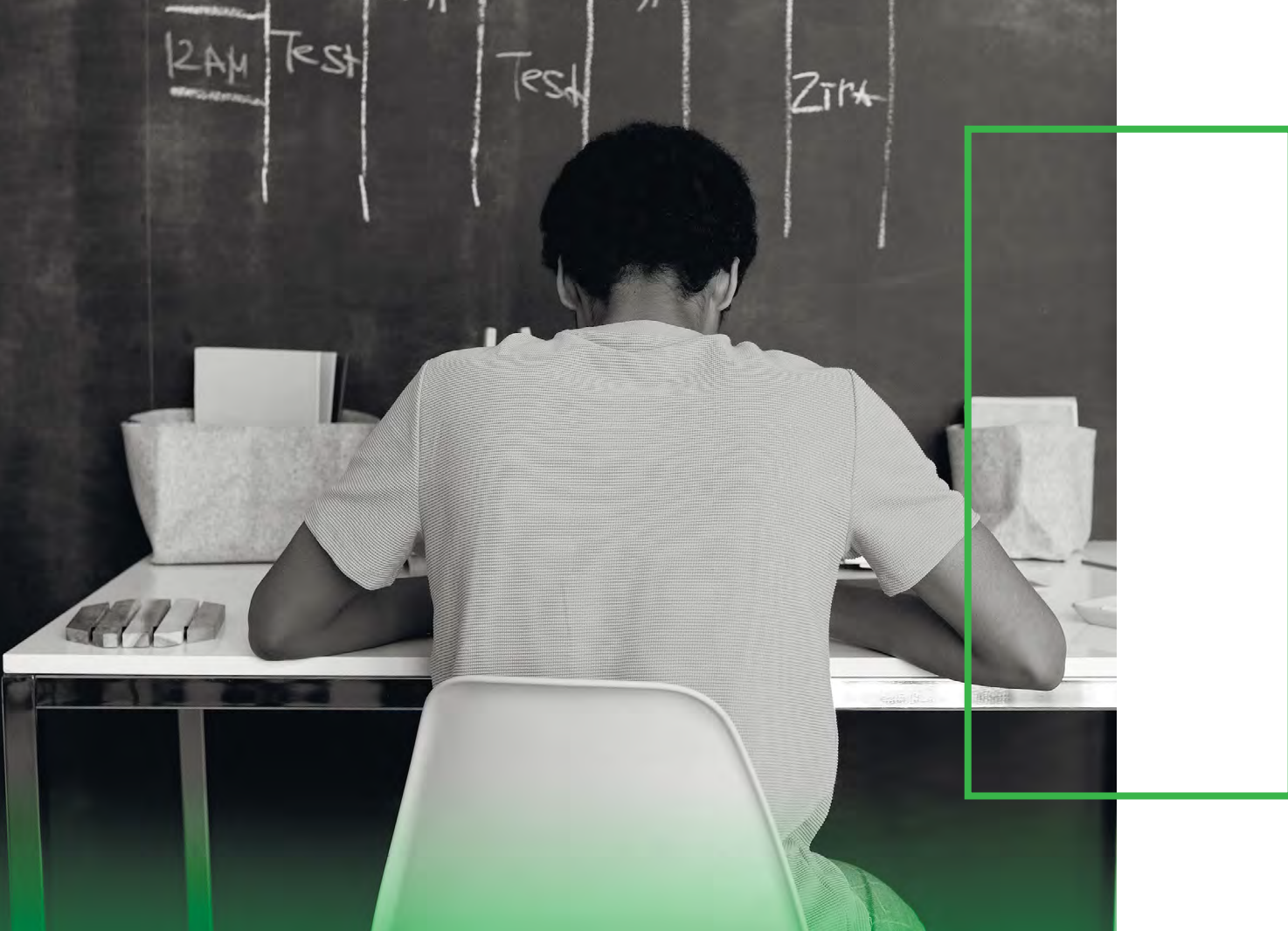
Школи як навчальні хаби

Школи залишаються з нами, але експерименти й різноманіття вже стали новою нормою. Відкриваючи двері, школи об'єднуються зі своїми громадами та сприяють поширенню форм навчання, які постійно змінюються. Вітається громадське залучення та соціальні інновації.

4

Покрокове навчання

Навчання відтепер з нами завжди і скрізь. Відмінності між формальним і неформальним навчанням стираються, тоді як соціум робить ставки на силу гаджетів.

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ, ЗМІНА ПЛАНІВ І УЯВЛЕНЬ

Ось ключове питання: якою мірою наш теперішній простір, люди, час та освітні технології допомагають чи заважають нашому баченню освітнього процесу? Чи допоможе модернізація й точне налаштування наявної системи — образно кажучи, еквівалент перебудови вікон і дверей у домі — досягти наших цілей? Чи, можливо, нам потрібен геть інший підхід до організації роботи людей, простору, часу й технологій в освіті?

Модернізація та розширення нинішньої шкільної освіти будуть так чи інакше схожими на те, що ми бачимо зараз: контент і простір, які значною мірою стандартизовані в освітній системі, переважно спираються на школу та орієнтовані на індивідуальний досвід навчання.

Як ми всі знаємо, частка цифрових технологій в освіті постійно зростає. Але ці технології використовуються радше як спосіб донести вже існуючий контент і педагогічні методики, аніж як спосіб докорінно змінити викладання і навчання.

Тож як виглядатимуть ці зміни? Перш за все, вони потребують переосмислення освітнього простору. І це не про банальну перестановку парт і стільців у класній кімнаті. Потрібно буде забезпечити функціонування різноманітних тематичних зон — звичайних та віртуальних, як у самій школі, так і за її межами. У майбутньому навчальний контент буде повністю персоналізованим та підлаштованим під окремих індивідів. Цього досягнуть за допомогою провідних технологій із використанням інформації про тіло, міміку конкретної людини та навіть нейронні сигнали її організму.

На учнів майбутнього чекає гнучка індивідуальна та групова навчальна робота з академічних тем, а також навчання з урахуванням соціальних та суспільних потреб.

Читання, письмо, математичні вправи відбуватимуться аналогічно тому, як ми просто обговорюємо щось у спільних бесідах.

Книги та лекції нікуди не зникнуть. Учні й студенти навчатимуться як з їхньою допомогою, так і використовуючи багато практичних робіт і завдань, а також творче самовираження.

А що, якби школи стали освітніми хабами й використовували потужності спільноти для спільного отримання знань, підвищення ролі неформальної та інформальної освіти та з легкістю перемикали б орієнтацію в часі й способи побудови взаємовідносин?

Інакше школи можуть взагалі зникнути. З прискоренням розвитку штучного інтелекту, віртуальної і доповненої реальності та інтернету речей у майбутньому можна буде миттєво оцінювати та підтверджувати знання, навички і підходи.

У міру того, як зникатимуть відмінності між формальною та неформальною освітою, індивідуальне навчання розвиватиметься за рахунок колективного інтелекту для вирішення реальних проблем і викликів.

Такий сценарій може здатися вам надуманим, але людство вже інтегрувало більшу частину свого життя у смартфони, цифрові годинники та інші персональні цифрові помічники. Ще 10 років тому ми й мріяти про таке не могли.

Усі ці сценарії передбачають важливі наслідки як для освітніх цілей та управління освітою, так і для викладацької спільноти. Системи шкільної освіти в багатьох країнах уже відкрили свої двері для нових зацікавлених сторін, децентралізуючи функції з національного рівня на місцевий, і навіть на міжнародний рівень. Влада стала більш розподіленою, процеси — більш інклюзивними. Консультації поступають місцем творчості.

Отже, ми з вами можемо побудувати нескінченну кількість подібних сценаріїв. Майбутнє можливе в будь-якому поєднанні і, ймовірно, виглядатиме геть інакше в різних куточках світу. Незважаючи на це, таке наше розлоге мислення дарує інструменти вивчення наслідків для цілей та функцій освіти, для організації та структурування освітніх

процесів, для розуміння того, чого потребуватимуть освітяни та як працюватиме державна політика у сфері освіти. Зрештою, це змусить нас більше думати про те майбутнє, якого ми бажаємо нашій освіті. Це означає усунути напругу з таких дилем:

1. Який правильний баланс між модернізацією та знищенням старого?
2. Як подружити нові цілі зі старими структурами?
3. Яким чином ми можемо надати підтримку місцевим учням, студентам та вчителям із глобальним мисленням?
4. Як нам стимулювати інновації, визнаючи при цьому соціально глибоко-консервативний характер освіти?
5. Як ми будемо створювати й стимулювати новий потенціал за наявних можливостей?
6. Як нам перебудувати простір, людей, час і технології для створення потужного освітнього середовища?
7. Якщо виникнуть розбіжності, чий голос буде визначальним?
8. Хто нестиме відповідальність за найбільш вразливих членів суспільства?

ОСВІТА МАЄ БУТИ НАПОГОТОВІ

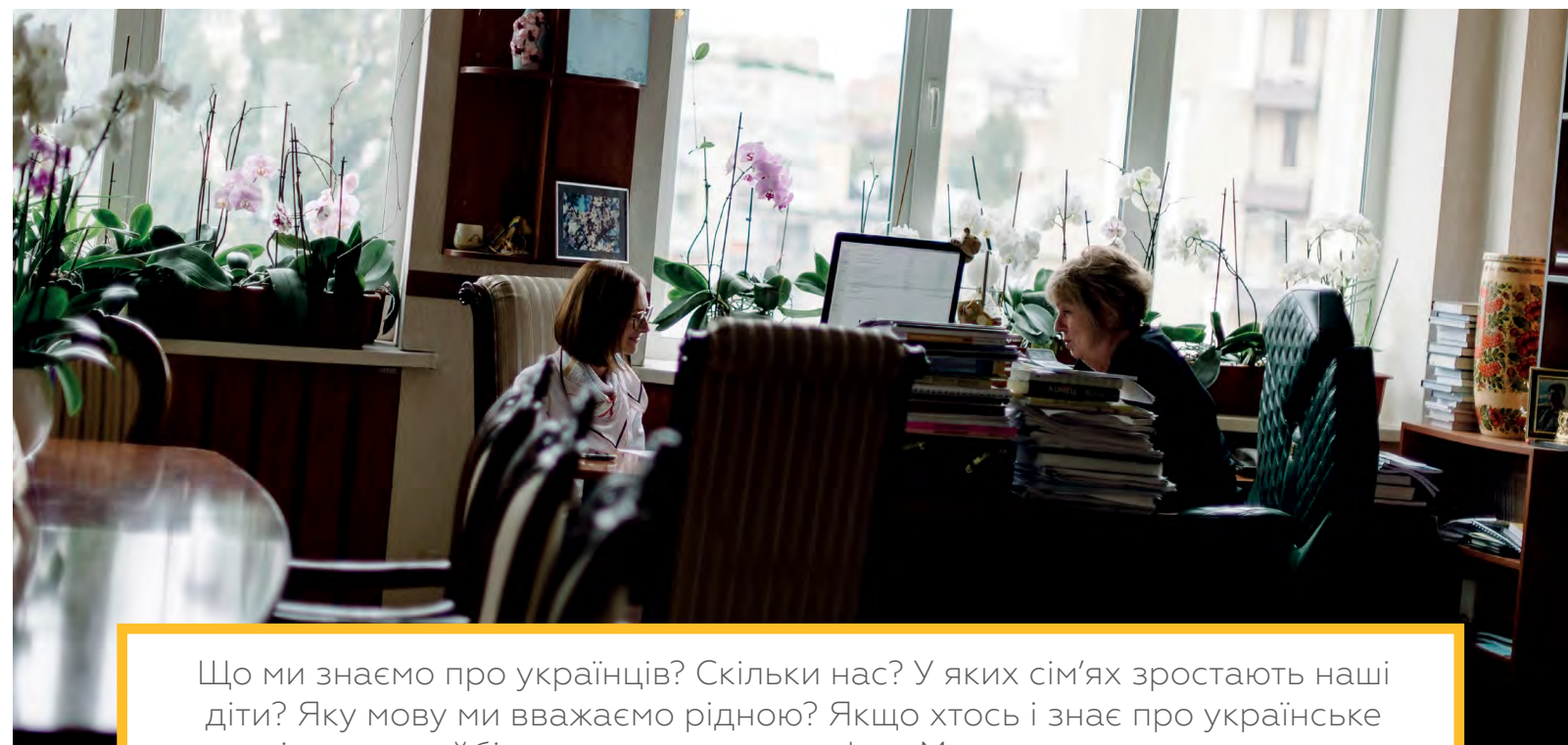
Якщо основними постачальниками даних є глобальні цифрові корпорації, то який саме режим регулювання потрібен для вирішення й без того складних питань володіння даними, демократії та розширення прав і можливостей громадян?

Роздуми про майбутнє вимагають розвиненої уяви, а ще — трохи строгості. Ми не повинні піддаватися спокусі обирати улюблений варіант майбутнього та готуватися до нього наодинці. У мінливому світі, де такі потрясіння, як пандемії та екстремальні погодні явища, викликані зміною клімату, соціальні заворушення й політична поляризація, як очікується, відбуватимуться все частіше, ми не можемо собі дозволити, щоб усе це знову застало нас зненацька.

Ні, це не крик відчаю, а спонукання до дії. Освіта має бути наготові. Ми знаємо про міць і потужність людства, про важливість освіти і зростання протягом усього нашого життя. Ми наполягаємо на важливості освіти як соціального блага, незалежно від сценаріїв на майбутнє.

Авторка тексту: Олена Юрченко

Демограф Елла Лібанова: «Дистанційна освіта в Україні поглиблює нерівність»

Що ми знаємо про українців? Скільки нас? У яких сім'ях зростають наші діти? Яку мову ми вважаємо рідною? Якщо хтось і знає про українське суспільство найбільше, то це демографи. «Ми думаємо, що знаємо», — посміхається Елла Лібанова, науковиця в галузі соціоекономіки та демографії, директорка Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Ми зустрічаємося в кабінеті пані Елли: тут багато орхідей, книг і наукового знання про Україну. Як демографія впливає на освіту, а освіта на демографію, як сучасній українській школі подолати наслідки пандемії та чому освіта не повинна підлаштовуватися під ринок праці? Про це та багато іншого Елла Лібанова розповіла ексклюзивно для Osvitoria.Media.

Як ви, як дослідниця демографії, уявляєте собі Україну? Яким є образ сучасного українця чи українки?

Це людина переважно 40 років, одружена: перебуває у шлюбі, зареєстрованому, але не церковному. Має роботу, найімовірніше — одну дитину. Швидше за все, ця дитина вже навчається у виші — для батьків це критично важливо, і підозрюю, що для батьків навіть важливіше, ніж для дитини. Середньостатистичний українець чи українка хоче, щоб дитина жила у великому місті. Я це можу зрозуміти: у метрополісі значно розвиненіший ринок праці, тут простіше заробити грошей, краща інфраструктура. Ця людина і сама має вищу освіту, при чому жінка частіше, ніж чоловік.

Проблема в тому, що в цих моїх оцінках я спираюся великою мірою на результати перепису 2001, тобто на дані 20-річної давнини.

Ви кажете, що для пересічного українця чи українки вища освіта для дітей критично важлива. Український інститут майбутнього провів онлайн-опитування щодо наслідків пандемії в освіті. За результатами цього опитування 65% українців вважають освіту запорукою успіху, водночас 49% вважають вищу освіту важливою через стереотип у суспільстві. Чи немає тут протиріччя?

Певною мірою протиріччя є. Справді, лівова частка українців бачать майбутнє своїх дітей виключно за умови отримання ними вищої освіти. У 2016 році ми разом з Міжнародною організацією праці провели дослідження: який шлях молоді від навчання до роботи. 86% молоді відповіли, що вони бачать своє майбутнє лише за умови отримання вищої освіти. Тоді ми запитали: «А якби ви отримали середню професійну освіту з гарантіями зайнятості не в гірших умовах, не нижчої зарплати і більш імовірної зайнятості — ви би пішли навчатися у профтех замість університету?» Вони все одно відповіли: «Ні». І тут пастка, що сформувалася в Україні. Коли наша молодь їде навчатися, приміром, до Польщі, далеко не всі вони вступають до університетів. Значна частина їде до коледжів. Проте батькам їхні соціальні зв'язки, статус та соціальний капітал перешкоджають визнати, що їхня дитина вчиться в коледжі. А от сказати, що дитина вчиться в Польщі, — оце круто.

Тобто умовно середньостатистичний українець більше дбає про «а що скажуть люди», ніж про суть освіти.

Так. Я, до речі, вважаю, що в Україні це дуже серйозна проблема. Ми не настільки самодостатні, щоб не зважати на чийсь оцінки. Щодо тези, що освіта є запорукою успіху і працевлаштування. Це безперечно. Що вищий рівень освіти, то вищий рівень зайнятості — за інших рівних умов. Вищими є доходи і меншим є ризик втрати роботи. І навіть якщо людина втрачає роботу, то за високого рівня освіти вона її значно швидше знову знаходить. Проте я закликаю не трактувати освіту у вузько-утилітарному сенсі. Освіта — це не інструмент для отримання робочого місця. Освіта — це головний важіль людського розвитку. І навіть якщо людина не хоче працювати — з будь-яких міркувань, — вона може прагнути отримати освіту для свого високого розвитку. І для суспільства та країни загалом це добре.

Як демографія впливає на освіту, а освіта — на демографію?

Демографічна ситуація взагалі визначає потребу в освіті: елементарно через чисельність людей певного віку. Це перше. Другий аспект впливу пов'язаний зі старінням населення, збільшенням питомої ваги у складі населення осіб старшого віку. Відповідно, з'являється потреба в освіті людей старшого віку, які вже переважно не працюють. Ми маємо трактувати появу цієї потреби в освіті людей старшого віку як дуже важливу зміну, якої раніше не спостерігали. І через те, що просто було мало літніх людей. І через те, що досі в суспільстві домінувало переконання, що вчитися треба змолоду. Тепер через цілу низку причин демографічного, медичного, соціального характеру ситуація змінилася.

І ці зміни в освіті ми мусимо фіксувати і на них реагувати. А щодо впливу освіти на демографію: що освіченішою є жінка, то нижчою є ймовірність, що вона народить не те, що третю, а другу дитину.

Іншаважлива зміна, що відбулася останнім часом, — це досвід дистанційної освіти. Ви висловили думку, що через пандемію і дистанційку навчання у школах варто продовжити ще на рік. Чи не надто це радикально?

Іншого шляху я не бачу. Низка розвинених країн проводили дослідження і заміри рівня знань дітей після дистанційного навчання. Усі зафіксували суттєве погіршення. Ми маємо компенсувати дітям те, що вони пропустили і втратили. Я вважаю, що дистанційне навчання поглиблює нерівність. Глобально. Можливо, якщо піти шляхом Бразилії, де кожній дитині держава видала комп'ютер, то ситуація буде інакша. Але в Україні можливість вчитися в нормальній школі — офлайн — є в кожній дитини. Так, є елітні школи, скажімо, в Києві та Харкові, і є малокомплектні школи в селах. І якість набутих знань є різною. Проте певний мінімум отримує кожна дитина. Але ситуація докорінно змінюється, коли дистанційну освіту запроваджують масово. Чи є реальні можливості навчатися онлайн для дітей з маленького міста або села, які не мають ані необхідних гаджетів, ані нормального інтернету? Тому для України дистанційка — це точно поглиблення нерівності. І саме тому я вважаю необхідною вакцинацію вчителів. Діти не мають розплачуватися за чийсь недолугість своїм майбутнім.

Дистанційна освіта має сенс тоді, коли ми хочемо, скажімо, долучити до лекції в університеті якогось видатного професора. Прилетіти він не може, а онлайн приєднається. Це можна робити в старших класах школи або для студентів. І за умови, що аудиторія вже вмотивована. Тобто для дистанційного навчання мають бути не лише технічні, а й психологічні підстави. І ще раз: я категорично проти дистанційного навчання в початковій і середній школі. Те, що відбулося із ЗНО з математики цього року (третина абітурієнтів не подолали поріг «склав/не склав» — прим.) — це не випадковість, це значною мірою результат річного провалу в навчанні. Якщо діти цілий рік не вчилися, то вони забули й те, що вивчили у попередніх класах. Тому важливо, щоб ми всі зрозуміли свій обов'язок допомогти нашим дітям надолужити втрати через коронавірус.

Ви кажете, що зараз є мода їхати за освітою за кордон. Яка тут перевага та небезпека для України?

Небезпека пов'язана з тим, що потім ця молодь не повертається до України. Вони розглядають освіту за кордоном як своєрідну перепустку навіть не на польський, а на європейський ринок праці. Перевага... Знаєте, я вважаю, що боротися з міграцією не можна. Є Хартія про права людини — людина може жити там, де хоче. Тому якщо ці діти та їхні батьки хочуть, щоб вони вчилися і жили за кордоном, то даруйте. І для цього самого лише покращення якості освіти недостатньо. Треба переконати людей (і дітей, і їхніх батьків) у тому, що за якістю життя Україна нічим не поступається сусідам. І це важливо не тільки щодо молоді й освітньої міграції. Завжди є ризик: що кращий рівень освіти, то швидше людина знаходить роботу за кордоном.

Українських айтишників уже зараз на світовому ринку цінують вище за інших, бо ми більш відповідальні та достатньо освічені.

Українське населення загалом має дуже високий рівень освіти. І в нас непогана освіта. Найгірше, що можна зробити, це поширювати думку, що освіта має підлаштовуватися під ринок праці. Не має. Ринок праці — це сьогодення. Освіта — це майбутнє. Це наша робоча сила за 10 років. Як можна розвивати освіту, якщо орієнтуватися виключно на потреби сьогодення?

Коли ви говорили про демографічний образ України, то сказали, що ми дуже багато чого не знаємо про самих себе. І тому так життєво важливо провести загальний перепис. Багато людей переконані: перепис — це про чисельність населення.

Та ні, чисельність населення — це лише невелика частинка інформації, яку надає перепис. Значно важливішими є відомості про склад населення. Оцінити чисельність не просто, але можна. А от зрозуміти, які люди живуть, як вони поширені територією країни — це значно складніше завдання.

Перше, що ми дізнаємося з перепису і, я сподіваюся, доволі точно: вік і стать населення. Для чого це потрібно? Скажімо, ми сьогодні говоримо, що в нас зависока смертність. Швидше за все, це так, але яка вона насправді — ми не знаємо. Тому що головним індикатором смертності є середня очікувана тривалість життя при народженні або ймовірність померти в певних вікових інтервалах. Як розрахувати точну цифру? Я маю чисельність померлих за статтю у віці, скажімо, 15 років. Але мені потрібна чисельність тих, хто живе у віці 15 років, за статтю. І от цієї бази в мене немає. Те саме стосується народжуваності. Це найбільш очевидні приклади. Тому нам вкрай потрібна інформація про розподіл населення за статтю і віком.

Друге, що дає перепис, це інформацію за сімейним складом населення. Зараз це особливо важливо, адже інститут сім'ї дуже змінився: що ми сьогодні вважаємо сім'єю? Я не кажу про одностатеві шлюби — це окреме питання. Але сьогодні, наприклад, масовим є «гостьовий шлюб»: люди живуть у своїх квартирах — чоловік окремо, дружина окремо, а на вихідні вони збираються до купи. Раніше в нас і гадки не було про child-free. Тепер це є. І наскільки поширений цей тренд — ми також не знаємо.

Окремий блок запитань у переписі стосується освіти. Що саме ми дізнаємося про освіту?

Перепис — це унікальне джерело інформації про освіченість населення. Зараз маємо лише реєстр Міносвіти. Там у найкращому разі — кількість випускників із 1993 року. А до 1993 року в нас освіту ніхто не отримував? Цього всього ми теж не знаємо.

Якщо розвивати тезу про освіченість, то дотичним є питання про мову й етнічну приналежність. Чому? Тому що коли говоримо, скажімо, про Закарпаття, про колізії з угорцями, маємо знати, по-перше: скільки там взагалі проживає угорців? По-друге: а вони вважають угорську мову своєю рідною? Можливо, вони вважають рідною українську, а угорську просто хочуть знати? Від цього дуже багато залежить у сенсі формування освітньої політики, мережі дитячих садків, шкіл. Це також стосується російськомовних закладів освіти. Чи потрібні вони в Україні? Де саме? Завжди, коли мене питають про необхідність перепису, я наводжу приклад: коли ви приходите до лікаря, перше, що він намагається зробити, це поставити діагноз. Те саме з переписом. Ми маємо знати, хто живе в Україні, щоб зрозуміти, що і де треба лікувати.

Якщо повернемося до нашого середньостатистичного українця — яким він буде за 30 років?

На 30 років старшим (посміхається). Ну, не на 30, але він буде безумовно старшим за віком. Він також буде більш освіченим. Він буде і далі вчитися, причому не лише в молодому віці, а впродовж усього життя. Адже з розвитком економіки первинна освіта все більше втрачає вагу. Він, безумовно, буде більш глобалізованим. Ні ковід, ні пандемія не здатні зупинити глобалізацію: це джін, який вже виліз із лампи, і назад його не запхати.

Авторка тексту: Катерина Кисельова

Де і як працюватиме вчитель майбутнього: освітні тренди для педагогів

Що робитиме вчитель майбутнього? Про які освітні тренди педагогам треба знати вже зараз? І чому штучний інтелект — точно не конкурент освітянам? Відповідає на ці питання дипломована профорієнтаторка та експертка ГС «Освіторія» Ірина Плешакова.

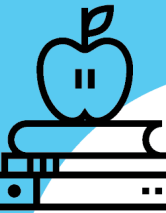
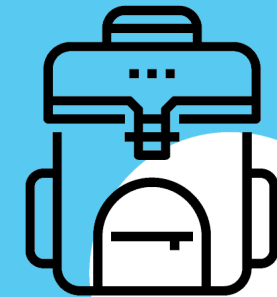

Ірина Плешакова, сертифікована спеціалістка з профорієнтації, психологиня, менеджерка благодійних проєктів «Освіторія»

ЩО ПОТРІБНО ЗАПОЗИЧИТИ УКРАЇНСЬКИМ ОСВІТЯНАМ ІЗ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ?

У майбутньому людство конкуруватиме зі штучним інтелектом. Вчителі — не виняток. Дистанційне навчання дало чітке розуміння: не обов'язково ходити до школи, щоб навчатися. Проте саме очне навчання сприятиме соціалізації та спілкуванню. А найбільшим викликом для освіти майбутнього стане мотивування дітей навчатись охоче й плідно.

Освітня професія вельми консервативна, і кардинальних змін найближчими роками у цій сфері не очікується. Вчителі є і залишаться незамінними. Трансформується сама модель вчителювання: педагог майбутнього — той, хто навчає вчитися та мотивує дітей. Вчитель може бути вузькоспеціалізованим, але навчатиме дітей базових компетенцій. Для цього він має бути й сам глибоко усвідомленим та проактивним, мислити критично, випереджати час і на вищому рівні володіти емоційними компетенціями.

На Заході найбільшим попитом користуються факультети, які викладають широкий спектр дисциплін — математика, філософія, логіка, креслення, малювання, медіація, мистецтво комунікацій. Факультет, який дає більше дисциплін, більш популярний серед вступників. На жаль, українські виші досі вузькоспеціалізовані. Але і їм доведеться підлаштовуватися під нове покоління підлітків, які навідріз відмовлятимуться по 5–10 років вивчати одну й ту саму дисципліну, та намагатимуться шукати себе одразу в кількох сферах. До слова, ця тенденція нагадує освітні реалії Середньовіччя: тоді студенти вивчали паралельно граматику, діалектику, риторіку, астрономію та музику. Виходить, **нам треба «повернутись у Середньовіччя», щоб дати можливість підлітку на першому курсі вивчати багато всього, але потроху.**

ОСВІТУ ЗАХОПЛЯТЬ ІТ-ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЩЕ 4 СУПЕРТРЕНДИ

1 Сфера ІТ відкриває для освіти нові можливості

В освіті дедалі частіше будуть використовувати інструменти навчання із застосуванням ІТ: онлайн-курси, симулятори, тренажери, ігрові онлайн-світи. Це відкриває нові можливості: учні не просто засвоюють необхідні знання, а й розвивають уміння працювати з інформацією, — стверджують експерти Profatlas. — Також діти вчитимуться входити у продуктивний стан свідомості, що дасть можливість краще концентруватися і вирішувати складні творчі та аналітичні завдання. Наприклад, стан потоку, коли людина повністю включена у творчий процес і не відчуває тривоги щодо можливого успіху або провалу.

2 На освіту чекає індивідуалізація

Що далі, то більше освіта ставатиме індивідуальною. Зникне потреба підлаштовуватися під загальний розклад та побажання групи — процес навчання легко буде адаптувати до запитів конкретного учня та його індивідуальних особливостей. Можна обрати формат навчання та його темп, сконцентруватися на дуже вузькій темі або, навпаки, пройти незвичну міждисциплінарну програму. Наприклад, Массачусетський технологічний інститут пропонує своїм студентам пройти курс «Їжа та влада в XX столітті — на стику соціології, політики та антропології», а в Берклі студенти можуть вивчити основи філософії на прикладах із мультсеріалу «Сімпсони».

3 Роль дистанційних шкіл та університетів закріпиться

Відстань теж більше не відіграє жодної ролі — курси багатьох престижних вишів уже зараз можна прослухати онлайн з будь-якої точки світу. У майбутньому дистанційні школи та університети стануть рівноправною альтернативою традиційній очній освіті, а «електронні наставники» займатимуться навчальним процесом і допомагатимуть студентам освоювати програму. Усе частіше використовуватимуть ігрові форми навчання, оскільки гра дає змогу ефективніше досліджувати обраний предмет.

4 Реальні проєкти та стартапи витіснять попит на багаторічне вивчення теорії

Учні та студенти майбутнього більше не зможуть дозволити собі п'ять років вивчати теоретичні дисципліни, а потім ще якийсь час освоювати професію за рахунок роботодавця. Тож освіта ставатиме предметнішою та практико-орієнтованою. А це означає, що акцент зміщується з теорії на реальні проєкти тих, хто навчається, у тому числі їхні стартапи. Окрім цього, розвиваються форми, в яких студент може одночасно навчатися та працювати.

5 Long Life Learning: навчаємося упродовж життя

І нарешті, освіта перестає бути етапом на початку самостійного життя, а стає безперервним процесом упродовж усього життя. Поняття «професія» застаріває — йому на зміну приходить гнучкий набір навичок і компетенцій, необхідний для вирішення певних завдань. Цей набір можна доповнити новими вміннями та «перезібрати» з них іншу професію.

ТОП-12 МОЖЛИВОСТЕЙ ДЛЯ ОСВІТЯН У МАЙБУТНЬОМУ

- Створення освітніх траєкторій
- Супровід учня з освітньою траєкторією
- Розробка онлайн-курсів
- Розробка і супровід освітніх онлайн-платформ
- Організація проєктної роботи
- Розробка ігропрактичних інструментів і методик
- Проведення ігрових освітніх заходів
- Розробка віртуальних світів для навчання
- Розвиток метакомпетенцій: командна робота, системне мислення, ощадливе виробництво
- Розвиток когнітивних здібностей: пам'ять, швидкість читання, концентрація
- Навчання продуктивних станів свідомості
- Розробка програм навчання та перенавчання дорослих

ВІД ТРЕНЕРА З МАЙНД-ФІТНЕСУ ДО МЕНТОРА СТАРТАПІВ: ЯКА ОСВІТНЯ ПРОФЕСІЯ МАЙБУТНЬОГО — ВАША?

1 Розробник інструментів навчання станів свідомості

Професія з'явиться після 2020 року

Цей фахівець створює програми та устаткування (наприклад, пристрої біологічного зворотного зв'язку) для навчання користувачів продуктивних станів свідомості (висока концентрація, розслаблення, підвищені творчі здібності тощо). Наприклад, компанія Wild Divine продає пристрої та програми з навчання користувачів концентрації, релаксації та усвідомленості. Існують і прилади біологічного зворотного зв'язку, розроблені спеціально для усвідомлених сновидінь.

2 Ігропедагог та ігромайстер

Професія з'явиться після 2020 року

Створює освітні програми на основі ігрових методик, виступає ігровим персонажем. У школах замінить традиційного вчителя. В Україні існують розвинені традиції ігропедагогів у школах, і проникнення ігор у школи сьогодні переважно обмежене нормативно-правовою базою.

Ігромайстер розробляє та організовує навчальні ігри (ділові, історичні, фантастичні), а також супроводжує ігри з використанням симуляторів. Освітній потенціал ігор досліджували в розвинених країнах із початку 2000-х: ще у 2001 році MIT та Microsoft запустили спільний проєкт Games-to-Teach. А останнім часом гейміфікація (застосування ігрових механік у неігрових процесах) стала помітним трендом. У 2013 році на освітньому порталі Coursera з'явився курс «Комп'ютерні ігри та навчання», а Нью-Йоркський університет навіть пропонує магістерську програму для ігромайстрів.

3 Розробник освітніх траєкторій

Професія набуває популярності

Створює «маршрут» навчання нових фахівців з курсів, що пропонують освітні заклади, у тому числі доступних онлайн, а також тренажерів, симуляторів, стажувань тощо. На їхній основі розробляє освітній трек з урахуванням психотипу, здібностей і цілей окремої людини.

4 Тренер із майнд-фітнесу

Професія з'явиться в найближчі роки

Розробляє програми розвитку індивідуальних когнітивних навичок: пам'ять, концентрація уваги, швидкість читання, усна лічба за допомогою спеціальних програм і пристроїв з урахуванням особливостей психотипу і завдань користувача. Такі програми існують вже зараз. Наприклад, Mind Fitness Training Institute у Вірджинії пропонує всім охочим семиденний інтенсив з розвитку когнітивних навичок, а компанія Lumosity розробила понад 40 онлайн-ігор для розвитку когнітивних навичок.

5 Екопроповідник

Професія з'явиться в найближчі роки

Розробляє та веде освітні й просвітницькі програми для дітей і дорослих про спосіб життя, пов'язаний зі зниженням навантаження на довкілля: відмова від надмірного споживання, сортування сміття, екологічна свідомість. Створює програми для підприємств, щоб ті впроваджували більш екологічні практики виробництва.

6 Організатор проєктного навчання

Професія набуває популярності

Формує та організовує освітні програми, центром яких є підготовка та реалізація проєктів із реального сектора економіки або соціальної сфери, а вивчення теоретичного матеріалу є необхідною підтримувальною діяльністю.

7 Тьютор

Професія набуває популярності

Педагог, який супроводжує індивідуальний розвиток учня в рамках дисциплін, які формують освітню програму, опрацьовує індивідуальні завдання, рекомендує траєкторію кар'єрного розвитку.

8 Модератор

Професія набуває популярності

Організовує групове обговорення проблеми або колективної творчої роботи для засвоєння учнями нового матеріалу через практичну діяльність. Набір навичок, потрібних у соціології, психології та маркетингу, стає актуальним і у сфері освіти.

Наприклад, американська компанія Corporate Education Group, що спеціалізується на консалтингу і корпоративних тренінгах, у 2014 році опублікувала вакансію «Модератор віртуальних курсів». А компанія АТІМ розробила серію навчальних курсів для менторів та модераторів, у тому числі курс з онлайн-модерації.

9 Ментор стартапів

Професія набуває популярності

Має досвід реалізації власних стартап-проєктів та супроводжує команди нових стартапів. Навчає їх на прикладі власних проєктів ведення підприємницької діяльності. На Заході ця професія вже існує, а в Україні лише набуває популярності. Проте вже зараз у бізнес-інкубаторах і акселераторах існують менторські програми. Послуги незалежних фахівців також мають попит.

10 Координатор освітньої онлайн-платформи

Професія набуває популярності

Працює в освітньому закладі або в незалежному освітньому проєкті та володіє компетенціями в онлайн-педагогіці, супроводжує підготовку онлайн-курсів з конкретних дисциплін, організовує й просуває курси або типові освітні траєкторії, модерує спілкування викладачів і студентів у рамках курсів або платформ, висуває вимоги до доопрацювання функціонування платформи. У деяких вишах з'явилися підрозділи, що відповідають за згадані функції.

ОСВІТНІ ПРОФЕСІЇ, ЩО БУДУТЬ У ТОПІ ДО 2029 РОКУ

Якщо вам цікаво ознайомитися з розгорнутим класифікатором освітніх професій, які будуть у топі наступне десятиліття, помічним буде американський ресурс ONETONLINE. Перевага цього класифікатора в тому, що він постійно оновлюється. Отож, які освітні професії матимуть велику кількість вакансій та цінуватимуться особливо високо, а зайнятість викладачів цих спеціальностей зросте більш ніж на 5% протягом 2019–2029 років?

СЕРЕДНЯ ШКОЛА

Вчителі спеціальної освіти: навчають академічних, соціальних та життєвих навичок учнів середніх шкіл з особливими освітніми потребами.

Кар'єрні консультанти

Тьютор, ментор: педагог, який супроводжує індивідуальний розвиток учнів у рамках дисциплін, які формують освітню програму, опрацьовує індивідуальні завдання, рекомендує траєкторію кар'єрного розвитку.

СТАРША ШКОЛА

Викладачі мистецтв, акторської майстерності та музики: викладають акторську майстерність, музику та мистецтво, включаючи образотворче та прикладне мистецтво, таке як живопис та скульптура, або дизайн та ремесла.

Викладачі права

Self-Enrichment Teachers: вчителі, які підбирають індивідуальні програми із саморозвитку, самозбагачення і відпочинку (це не стосується академічної освіти).

ВИЩА ОСВІТА

Курси для викладачів: викладають курси, що стосуються освіти — консультування, створення навчальних програм, наставництво, коучинг. Ця професійна залученість охоплює викладачів, які займаються викладанням як основною роботою, і тих, хто поєднує викладання та науково-дослідницьку діяльність.

Викладачі психології: викладають курси психології (дитяча, клінічна психологія і психологія розвитку) та психологічне консультування. Включає як викладачів, які в основному займаються викладанням, так і тих, хто поєднує викладання та дослідження.

Викладачі інженерних наук: викладають курси щодо застосування фізичних законів та принципів інженерії для розробки машин, матеріалів, приладів, процесів та послуг. Включає викладачів таких предметів, як хімічна, цивільна, електрична, промислова, механічна, мінеральна та нафтова техніка.

Викладачі іноземних мов та літератури: викладають мови та курси літератури іншими мовами (крім англійської), включно з викладачами американської мови жестів (ASL).

Викладачі політології: викладають курси політології, міжнародних справ та міжнародних відносин.

ТЕХНІКУМИ, КОЛЕДЖІ

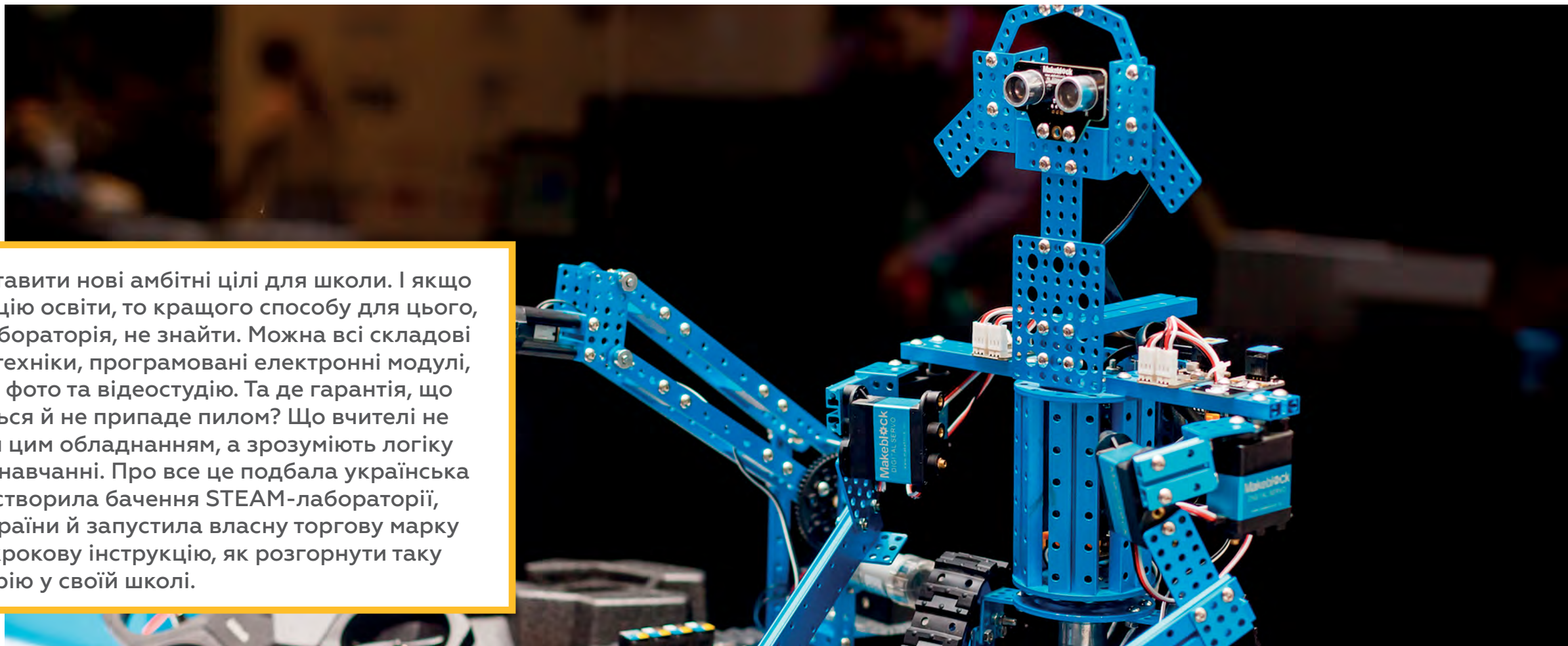

Викладачі бізнесу: викладають курси з ділового адміністрування та управління, такі як бухгалтерський облік, фінанси, людські ресурси, трудові та виробничі відносини, маркетинг та дослідження.

Авторка тексту: Олена Юрченко

Як розгорнути STEAM-лабораторію в школі

Новий навчальний рік — привід ставити нові амбітні цілі для школи. І якщо йдеться про цифрову трансформацію освіти, то кращого способу для цього, ніж сучасна STEM- або STEAM-лабораторія, не знайти. Можна всі складові замовити самому: набори робототехніки, програмовані електронні модулі, 3D-принтери, цифрові верстати, фото та відеостудію. Та де гарантія, що все це розпакується, налаштується й не припаде пиллом? Що вчителі не просто навчатися користуватися цим обладнанням, а зрозуміють логіку його використання у проектному навчанні. Про все це подбала українська IT-компанія Accord Group, яка створила бачення STEAM-лабораторії, впровадила його в 7 регіонах України й запустила власну торгову марку STEAM-lab. Ми підготували покрокову інструкцію, як розгорнути таку лабораторію у своїй школі.

МАЙБУТНЄ — ЦЕ STEAM

Science (наука), Technology (технології), Engineering (інженерія), Art (мистецтво) та Mathematics (математика) — так розшифровується знайома багатьом аббревіатура. Існують також варіанти STEM (без літери A — «арт») та STREAM (з літерою R — «читання та писання»). Прогресивні освітні держави вважають, що за цими кількома літерами ховається майбутнє освіти людства.

Ігор Старенький, керівник освітніх проєктів компанії Accord Group

— Інтегроване вивчення дисциплін STEAM-напряму допоможе нам виховати майбутніх винахідників, які будуть мислити стартапами і проєктами і не будуть боятися презентувати результати своїх здобутків, — говорить Ігор Старенький, керівник освітніх проєктів компанії Accord Group. — Це дозволить нам як країні перейти нарешті від культури споживання до виробництва власних товарів і послуг. Адже саме розвиток людського капіталу лежить в основі процвітання і благополуччя країни.

— Без перебільшення можна сказати, що творці STEAM-lab стоять біля витоків усієї STEAM-освіти в Україні, — каже Антон Дзюба, керівник БФ «Фонд освітніх ініціатив». — Їхній досвід ліг в основу написання концепції розвитку STEM-освіти в Україні до 2027 року та укладення нового типового переліку обладнання для шкіл від Міністерства освіти і науки України.

Антон Дзюба, керівник БФ «Фонд освітніх ініціатив»

Озброївшись такою філософією, IT-фахівці відшукали потрібних експертів і розгорнули STEAM-лабораторію в Новопечерській школі, Запорізькому січовому колегіумі та ще в 14 закладах освіти по всій країні. Окрім обладнання, яке індивідуально підбирається для кожної школи, вони пропонують унікальні навчально-методичні посібники, якими можуть користуватися вчителі та учні, організовують тренінги для педагогічного колективу, надають послуги STEAM-куратора для школи на рік, а також сервісний і гарантійний супровід на цей період. Як знайти фінансування для STEAM-лабораторії в школі? Із цього питання також консультують фахівці Accord Group. Увесь цей досвід став основою для реєстрації української торгової марки — STEAM-lab.

Складові для STEAM-лабораторії компанія закуповує як за кордоном, так і у вітчизняних виробників. Усе обладнання якісне і відповідає державним стандартам України. А ще Accord Group має акредитацію американської профільної організації STEM.org.

То з чого почати створення STEAM-простору в школі? Ось покрокова інструкція.

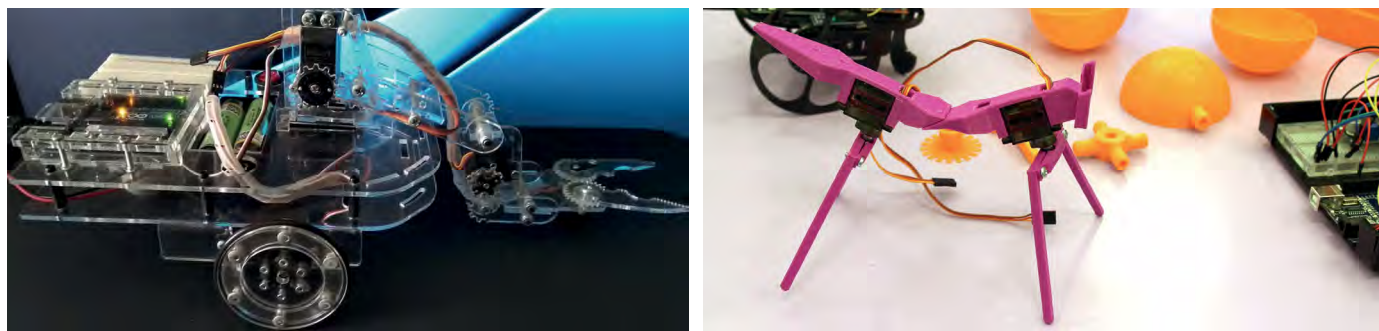
Крок 1. Що таке STEAM?

Якщо аббревіатура STEM чи STEAM вас уже не лякає, варто познайомитися з цим напрямком ближче. Для цього можна обрати безкоштовний вебінар від навчального центру STEAM train або запросити їхніх фахівців до себе в школу. А ще в нагоді стане презентація про STEAM як складову внутрішньої системи забезпечення якості освіти, яка демонструвалася в рамках Всеукраїнського фестивалю «STEM-весна 2021». Із цих ресурсів можна дізнатися, що STEAM — це інтегроване вивчення природничих дисциплін у поєднанні з технологіями, інженерією та навіть гуманітарними дисциплінами для реалізації проєктного підходу й роботи в командах. Це явище виникло в Південно-Східній Азії, зокрема в Сінгапурі, і швидко поширилося в Америці та по всьому світу.

Крок 2. Навіщо це потрібно?

«Для чого мені вивчати будову мікропроцесора та серводвигуна, якихось датчиків і те, як вони працюють?» — так може думати середньостатистичний учень, коли його навантажують різними знаннями в школі. «Ааа, серводвигун потрібен для того, щоби відчиняти вікно в «розумній теплиці», коли датчик покаже, що температура в приміщенні

підвищилася й потрібно провітрити. Процесор у цій теплиці ми запрограмуємо й будемо керувати теплицею за допомогою додатка на смартфоні». Таким чином, працюючи з конкретними проєктами, учні здобувають потужну мотивацію для навчання.

Реалізація STEAM-підходу в школі дає можливість створити інтегровані курси, відкрити гуртки робототехніки, 3D-моделювання, відеомейкерства та брати участь з учнівськими проєктами в українських та міжнародних змаганнях.

Престиж школи зростає, вчителі отримують можливість розвитку й додатково оплачувані години, а учні, які доти просто ходили в школу, починають вчитися.

Про всі переваги STEAM завжди варто розповісти колективу перед тим, як замовляти якесь обладнання.

Крок 3. Як сформувати ядро колективу?

Якщо немає двох-трьох сильних вчителів, які можуть між собою домовитися, та бажання директора, то ніякого STEAM у школі не буде. Про це кажуть фахівці, які мають досвід запровадження STEAM у навчальних закладах. Сильний інформатик, учитель праці та фізик або математик можуть скласти ядро такого колективу в школі. Вчителі хімії, біології, географії, мови та літератури, мистецтва можуть приєднатися до команди на етапі проходження педагогічного тренінгу.

Крок 4. Яку конфігурацію лабораторії замовити?

Коли ми знаємо, хто з учителів працюватиме зі STEAM, можна обрати конфігурацію лабораторії для школи. Для зручності представники STEAM-lab розробили три основні варіанти реалізації рішення.

Набір STEM (наука+технології+інженерія+математика) включає в себе програмовані електронні модулі вітчизняного виробника, які можна програмувати і створювати моделі «розумних» пристроїв. До цього рішення входить також 3D-ферма, тобто набір 3D-принтерів, за допомогою якого можна «надрукувати», наприклад, деталі розумного будиночка чи метеостанції та моделей інших вимірювальних пристроїв чи навіть винаходів.

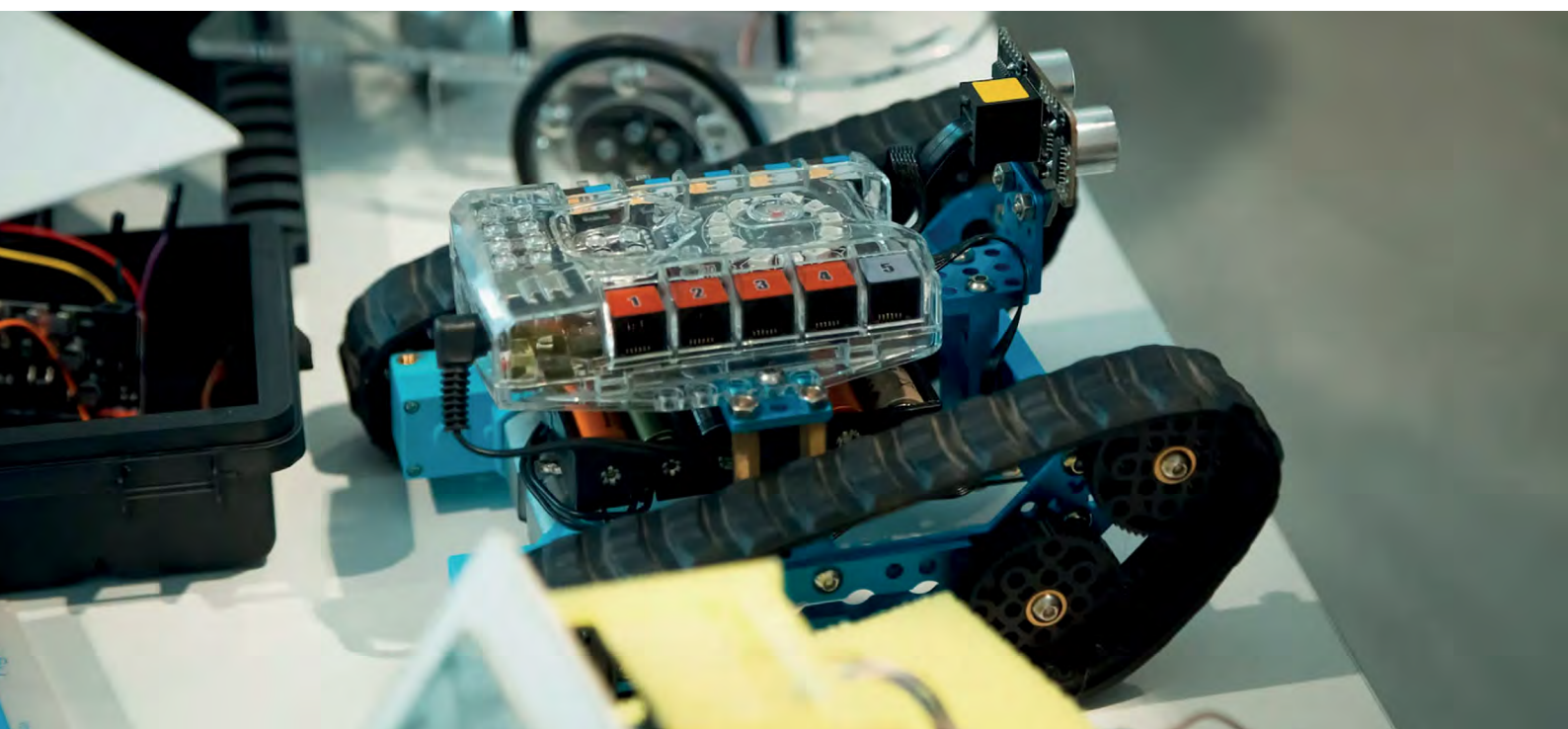
Рішення STEAM (наука+технології+інженерія+мистецтво+математика), окрім переліченого вище, комплектується також лазерним гравером та/або цифровим фрезером. Тож деталі проєктів можна виготовляти не лише з PLA-пластику, як на 3D-принтері, а й з листів дерева, металу та з інших видів пластику, наприклад,

поліетилену. Цифрові верстати в складі лабораторії відкривають небачене поле для творчості, зокрема на уроках інформатики, мистецтва, математики, технологій і трудового навчання. Окремо звертаємо увагу, що числове програмне управління — це основа будь-якого сучасного виробництва. Тому рішення STEAM є актуальним і для закладів загальної середньої освіти, і для закладів професійної освіти.

Найбільш повна конфігурація — рішення STREAM (наука+технології+мова(читання)+інженерія+мистецтво+математика) — на додачу до всього містить також фото та відеостудію з голографічним екраном, щоб учні могли знімати та презентувати свої проєкти. Ця комплектація дозволяє також залучати до вивчення STEAM викладачів гуманітарних дисциплін.

Для занять із робототехніки кожен з наборів має навчальних роботів у формфакторі мобільної платформи з інтегрованим маніпулятором.

Будь-яке обладнання краще замовляти «під вчителя», щоби воно ефективно використовувалося.

Крок 5. Де це все розмістити?

STEAM-лабораторія може розташуватися в окремому приміщенні, якщо таке є в школі. Проте на практиці в українських школах набори робототехніки та електроніки можуть зберігатися на полицях у кабінеті інформатики, або й переноситися з кабінету в кабінет. 3D-принтери й інші цифрові верстати можна поставити в кабінеті праці, а фото та відеостудію — та хоч в актовому залі. У такому випадку вся школа перетворюється на STEAM-лабораторію, адже йдеться не про приміщення, а про концепцію навчання. Головне, щоб якомога більше дітей одночасно мали доступ до цього обладнання.

Крок 6. Де взяти гроші?

За рахунок освітніх субвенцій з державного бюджету місцевим бюджетам, у тому числі залишків минулорічної освітньої субвенції, а також із місцевих бюджетів та міжнародних програм, проєктів, грантів. Фахівці компанії Accord Group, яка створила бачення STEAM-lab, мають досвід написання заявок у місцеві відділи освіти й радо проконсультують у цьому питанні своїх клієнтів. Вони можуть також підказати, яке державне фінансування на закупівлю обладнання передбачено для певної області, та допомогти внести зміни в освітню програму закладу, підготувати обґрунтування.

Крок 7. Як навчити вчителів?

Обладнання приїжджає в школу з оригінальними навчально-методичними посібниками. Їх розробили та надрукували за підтримки Accord Group, і вони мають відповідні грифи Міністерства освіти і науки. Ці навчально-методичні матеріали побудовані так, що ними можуть користуватися як учителі, так і учні. Вони спрямовані не на конкретний предмет, а на певний вид діяльності:

1. «3D-моделювання та 3D-друк»,
2. «Основи програмування в S4A»,
3. «Цифрове конструювання та фрезерування»,
4. «Засоби мультимедіа в інформаційних технологіях. Голографія»,
5. «Методика впровадження STEAM-підходів в освітньому процесі».

Освітній супровід від компанії Accord Group триває один рік. Окрім посібників, він передбачає також проходження очного тренінгу для зацікавленого педагогічного колективу від навчального центру STEAM train. Тренінг складається з очних зустрічей у школі та серії дистанційних занять, що тривають від півтора до двох місяців. Учасники тренінгу (до 12 осіб) отримують сертифікати про підвищення кваліфікації на 30 годин від ліцензованого закладу освіти.

Школа отримує також зовнішнього консультанта із STEAM на рік та має змогу за цей час підготувати свого внутрішнього STEAM-коуча. Ви досі сумніваєтеся, що STEAM запрацює у вашій школі? Читайте далі.

Крок 8. А де гарантія, що це працюватиме?

Світло в школі вимкнули, і 3D-принтер, який друкував макет, зупинив роботу. У STEAM-lab передбачили цю ситуацію, а тому обладнали лабораторію 3D-принтером, який продовжить друк, коли постачання світла відновиться, і модель не потрібно буде друкувати наново. А також він має гнучкий магнітний килимок, з якого легко зняти 3D-модель і не потрібно відривати її шпателем, як це буває в інших випадках. Це один з прикладів практичного впровадження вимог STEAM-lab як знаку якості.

Обладнання STEAM-lab підібрано так, щоб ним можна було користуватися в умовах школи. Воно достатньо якісне та безпечне, щоб давати його в руки дітям.

Якщо все ж таки щось потребує сервісного обслуговування, компанія відремонтує обладнання або замінить на нове, якщо це гарантійний випадок. Якщо закінчилися витратні матеріали чи потрібно докупити якісь деталі, усе це також можна легко зробити. Адже STEAM-lab надає рік гарантійного та сервісного обслуговування.

Заповніть форму зворотного зв'язку, і STEAM-lab зв'яжеться з вами!

Авторка тексту: Оксана Лячинська

Освітні тренди та як їх втілити за допомогою цифрового підручника «Stories»

Аліна Коршунова | Юлія Михайлова

STORIES АНГЛІЙСЬКА МОВА

Student's Book + Online Platform

Онлайн-освіта. Змішане навчання. Хоумскулінг.

Як в Україні, так і у світі стрімко зростає кількість онлайн-шкіл та дітей-хоумскулерів. Одна з причин — удома діти почуваються безпечніше, отримують більше підтримки і менше стресу. 31% батьків кажуть, що їхні діти почуваються в безпеці вдома більше, ніж у школі. 30% батьків хвилюються за здоров'я дитини та сім'ї, зокрема хочуть захиститися від ковіду. 22% запевняють, що їхнім дітям більше подобається навчання онлайн, аніж офлайн. Таких висновків дійшли дослідники компанії Reach Capital, які розвивають освітні інструменти і стежать за трендами.

Мікронавчання. Персоналізація. Гейміфікація. Проєктне навчання.

У конкретний проміжок часу людина може засвоїти обмежений обсяг інформації. Що цікавішою буде ця інформація і дотичнішою до інтересів учня, то кращих результатів вдасться досягти. Саме тому в усьому світі розробляють освітні продукти, що базуються на технологіях. Такими є освітні платформи, цифрові підручники, віртуальні лабораторії, віртуальні кампуси, соціальні мережі, мобільні додатки для кооперації та менеджменту освітніх процесів, електронні бібліотеки. Усі вони сприяють більш якісному, сучасному навчанню, де учні відчують його зв'язок із життям.

Освіта стає дешевшою та доступнішою.

Здешевлення освіти в глобальному вимірі відбувається завдяки багатьом взаємопов'язаним факторам. Це і перехід з офлайну в онлайн, і зменшення кількості паперових підручників, на заміну яким приходять електронні, і збільшення онлайн-курсів, на яких одночасно можуть навчатися тисячі людей, і зміна ролі вчителя — відбуваються експерименти, де один вчитель завдяки технологіям може управляти аудиторією із сотень учнів. І зараз не має значення, де ти живеш і яка школа чи коледж розташований поряд. Кожен, маючи планшет або смартфон і доступ до інтернету, може зареєструватися на курс, який викладає найкращий професор із Гарварду. Єдина стаття витрат на освіту, що збільшується, — це купівля техніки: планшетів, лептопів, інтерактивних дощок, доступу до освітніх платформ.

Оновлення ролі вчителя.

У 2019 році всім учителям довелося за лічені дні перелаштуватися й опанувати абсолютно нові для більшості інструменти для онлайн-викладання. Відтоді багато чого змінилося: і вчителі, і учні, і батьки зрозуміли: освіта може бути значно різноманітнішою. Йти на урок, який не приносить результату, не варто. Його можна легко замінити уроком з YouTube або знайти якісні онлайн-заняття. А вчителем тепер може бути не лише Марія Іванівна, а й Меліса Сальгеро, фіналістка Global Teacher Prize, Малала, пакистанська правозахисниця, або гурт Metallica — усі вони мають власні онлайн-курси (безкоштовні або вартістю як три чашки кави чи один шкільний підручник). Такий підхід, де вчитель отримує роль ментора, коли професія стає більш поважною, де вчителями стають зіркові люди, де один курс може безкоштовно пройти кілька мільйонів учнів, у перспективі приведе до абсолютного оновлення освіти та її ролі. Що ми бачимо зараз в Україні? Вчителі стають дедалі активнішими отримувачами знань, що стали більш доступними. Учителі відчують потребу отримувати цифрові навички, опановувати роботу з lms-системами, смарт-дошками, освітніми платформами.

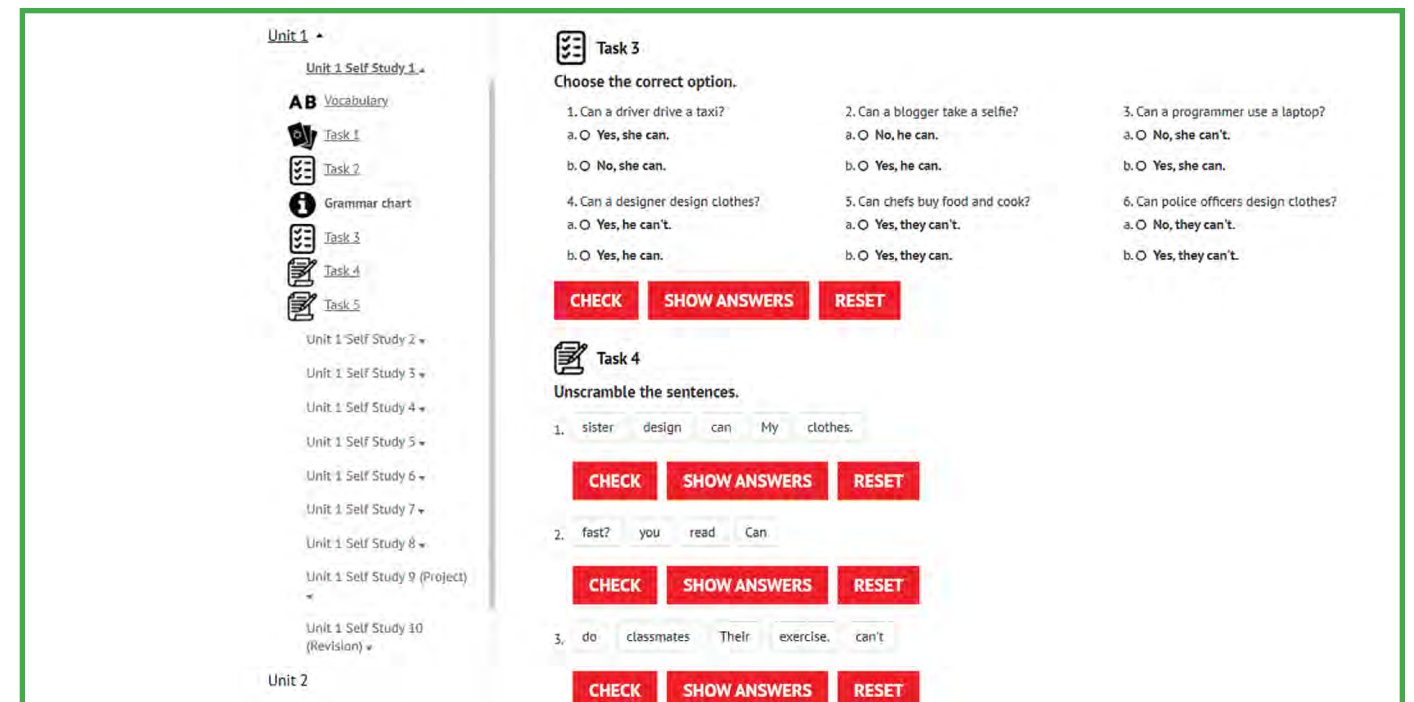
ІНТЕРАКТИВНІ ЦИФРОВІ ПІДРУЧНИКИ

Одним із практичних інструментів реалізації освітніх трендів є інтерактивні цифрові підручники та освітні платформи. Вони допомагають робити освіту дешевшою та доступнішою, підтримують персоналізацію освітніх потреб дитини, є зручними за змішаного формату навчання, реалізують інтерес учнів до навчання сучасними методами із застосуванням гаджетів, додають елементи гейміфікації. Це лише невеличка частина того, що можна втілити завдяки новим технологіям.

Цифровий підручник значно ближчий до українських шкіл, ніж може здаватися. За приклад можемо взяти підручник з англійської мови «Stories». Його розробила освітня компанія «Грін Кантрі Букс» для конкурсу підручників НУШ для 5-х класів.

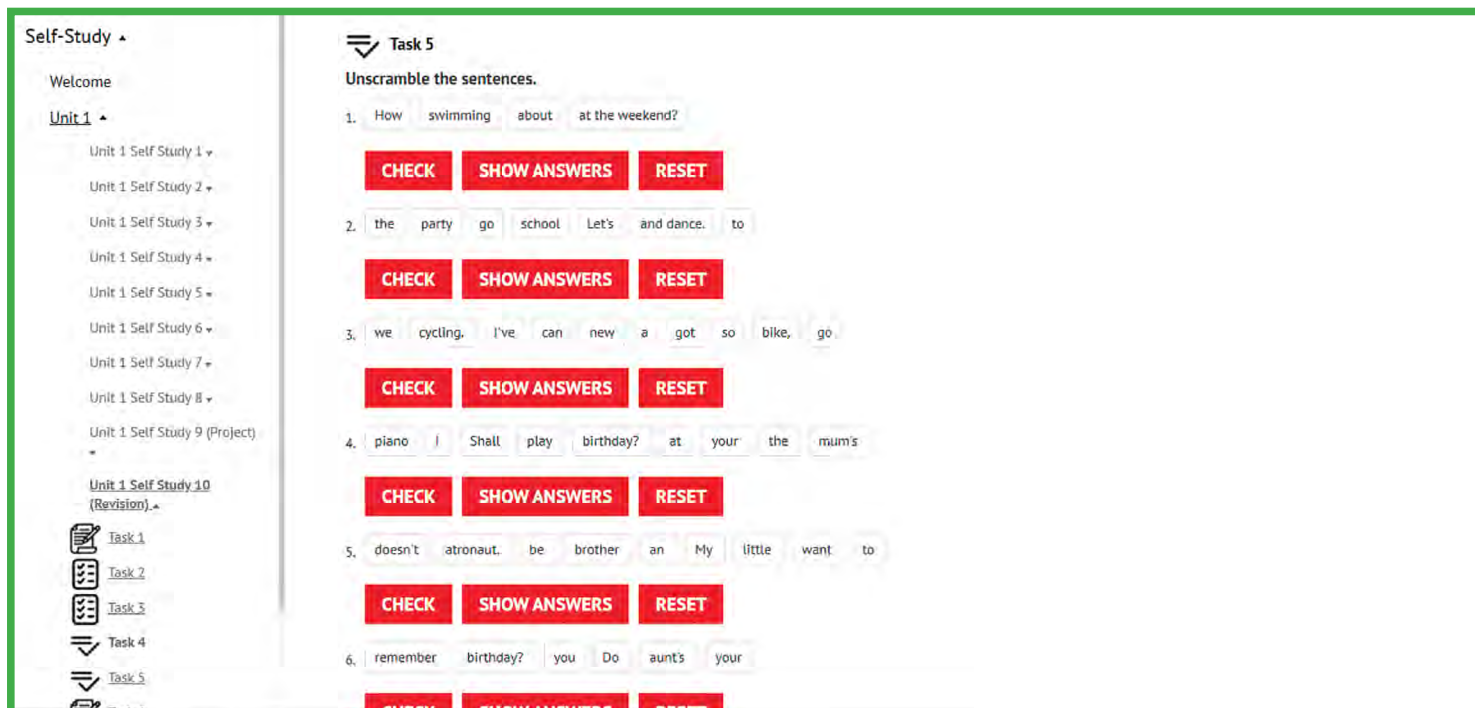
Технології «Stories». Підручник «Stories» є поєднанням паперової версії з інтерактивною електронною, що робить його унікальним продуктом, який вже у 2022 році може потрапити в українські школи державним коштом. У такому випадку освітяни та учні будуть навчатися так, як це диктують нам тренди: учні зможуть виконувати завдання за допомогою своїх гаджетів, на платформі можна буде відстежити прогрес та успішність, учителям не потрібно буде перевіряти паперові зошити, адже система робитиме це за них. Усі тести будуть доступні онлайн, і за бажанням вчитель зможе їх роздрукувати. Підручники передбачають інтерактивні форми роботи: індивідуальні, парні, групові, а кожен урок детально розпланований та містить аудіо- й відеоматеріали.

На платформі передбачено 12 інструментів, за допомогою яких можна отримати щонайменше 20 видів активностей: робота з текстами, відео- та аудіоматеріалами, різноманітні види вправ для знайомства та закріплення матеріалу, флеш-картки, ігри.

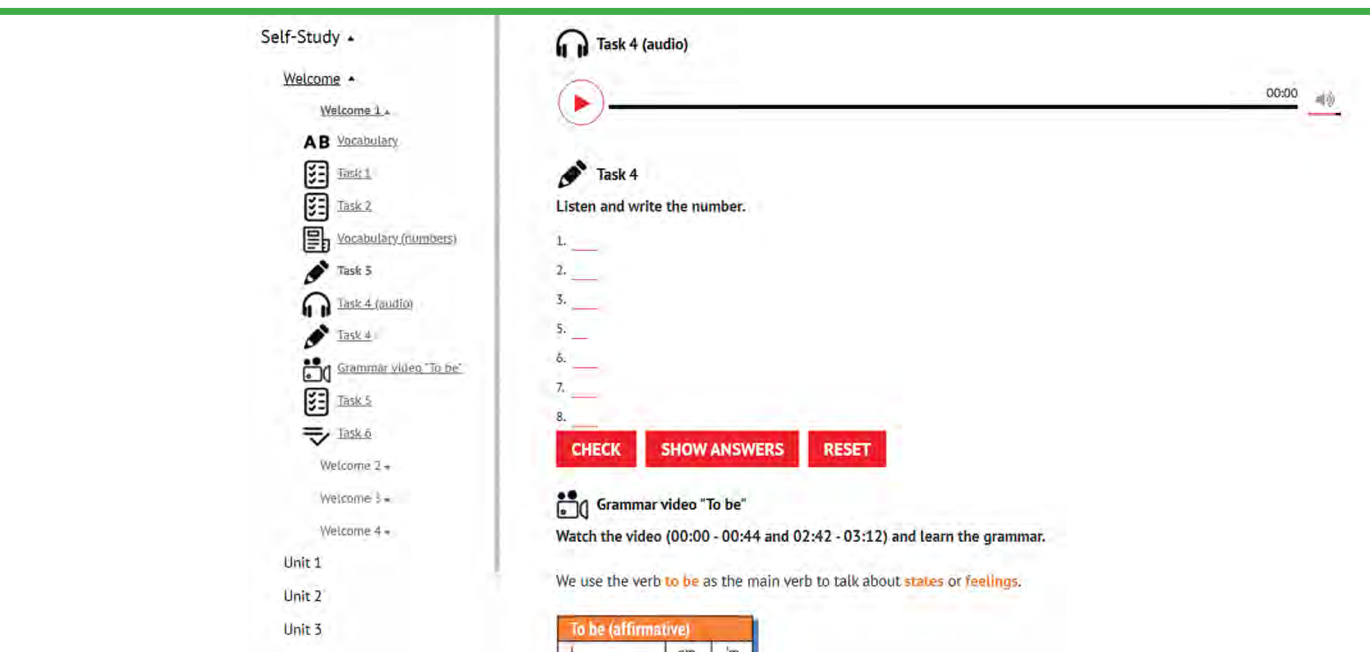
Відскануйте QR-код, щоб просто зараз ознайомитися з платформою.

Методика «Stories». Створюючи підручник, автори дотримувалися переважно комунікативного підходу (Communicative Approach), який наразі є найпопулярнішим у світі під час викладання мови. А у викладенні граматики та лексики спиралися на Guided Discovery Approach. Окрім цього, у підручнику використано те, що «точно працює» — класичні та новіші методи викладання: Grammar Translation, TBL (Task Based) Approach, TTT (Test, Teach, Test) Approach, Audio-Lingual Method, Total Physical Response та інші. Саме тому підручник вийшов різноплановий та підходить для всіх учнів — аудіалів, візуалів, консерваторів та навіть покоління Альфа.

Концепція «Stories». Уроки для «Stories» розробили за концепцією перевернутого уроку, про яку так багато говорять. Усі її знають, але мало хто наважився реалізувати. Обравши «Stories» для свого 5-го класу, кожен учитель зможе спробувати працювати в гібридному форматі. Навчання відбувається таким чином, що учні виконують самостійно підготовку до заняття онлайн, а в класі на основі отриманих знань вже мають змогу відпрацьовувати навички.

ЧОМУ ПЕРЕВЕРНУТІ УРОКИ ДІЙСНО ВАЖЛИВІ ТА ЧОГО ВОНИ МОЖУТЬ НАВЧИТИ, ОКРІМ ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ?

- 1 Учень у центрі уваги.** Завдяки самостійній підготовці до заняття вдома, де учень робить це у власному темпі за допомогою інтерактивних видів роботи, він може вільно практикувати і поглиблювати свої знання в класі з однокласниками.
- 2 Більше практики, менше теорії.** Традиційні уроки передбачають багато рутинної і неактивної роботи, і це виправдано: оскільки викладач має познайомити всіх із новою темою та дати можливість відпрацювати базові знання. Протилежна ситуація відбувається під час перевернутого уроку, адже учні вже мали змогу ознайомитися з темою під час самопідготовки та з навчальних відео. Тому час у класі може бути використаний саме для того, щоб відпрацьовувати навички під час проєктної роботи в групах та в парах.
- 3 Учитель виступає в ролі ментора, а не джерела знань.** Учні, які зараз навчаються в школах, мають великий доступ до знань. Тому часом вони скаржаться, що їм стає нудно під час занять. Це ще одна проблема, яку не можуть подолати традиційні уроки. Натомість перевернуті уроки змінюють роль викладача: він перестає бути джерелом знань (за це тепер відповідають онлайн-ресурси, які знайомлять учнів із темами), а стає ментором. Так, учитель може витратити час у класі не на те, щоб ретранслювати певну інформацію, а на те, щоб разом з учнями залучитися в процес створення спільних проєктів, групової роботи і давати якісний та професійний фідбек.
- 4 Корисне використання гаджетів.** Сучасний світ неможливий без гаджетів. Водночас і батьки, і лікарі занепокоєні надмірним використанням дітьми та підлітками мобільних телефонів, планшетів, комп'ютерів. Науковці навіть мають для цього спеціальний термін: Screen Time — час, проведений за екранами будь-яких гаджетів. Найцікавіше те, що на думку дослідників, маємо прагнути не зменшення часу перед екранами, а збільшення корисного часу з гаджетами. Якраз перевернуті уроки сприяють якісному споживанню контенту, оскільки мають справу саме з навчальним контентом.
- 5 Відповідальність.** Серед компетенцій, які освітяни та науковці називають важливими для життя у XXI столітті, — проактивність і лідерство. Вони неможливі без відповідальності. Перевернуті уроки сприяють не лише успішному опануванню певної галузі знання, а й допомагають виховати цю навичку. Учень розуміє: самопідготовка є важливою частиною навчання, і її виконання забезпечує участь в активностях у класі.

Цифровий підручник — тренд майбутнього, яким учні можуть користуватися вже сьогодні.

Цифровий підручник — ідеальний інструмент для колаборації учнів і вчителя.

Цифровий підручник — це сучасно, адже матеріали максимально близькі до способу навчання та мислення сучасних дітей.

Авторка тексту: Наталя Лотоцька-Гевко — керівниця мережі шкіл англійської Грін Кантрі.

Відскануйте QR-код, щоб погортати підручник «Stories»

Новий світ – нова школа. Як підібрати правильні комп'ютерні рішення

Ми не знаємо точно, якими будуть школи майбутнього. Але точно знаємо, що вже сьогодні маємо забезпечити школи передовими ІТ-рішеннями, щоб молодь мала потенціал до розвитку.

Цифровізація – явище, яке розвивається швидше за інші, надаючи глобальні можливості кожному в будь-якій точці планети. Неважливо, чи це Київ – столиця України, чи невелике віддалене село, цифровізація – це необхідність, і разом з долученням до цього тренду варто задуматися і над вибором надійного партнера. Компанія Lenovo – світовий лідер у сфері технологій, який виробляє ПК вже понад 36 років і має великий досвід у сфері освітніх рішень.

Сучасні ІТ-рішення дають школярам чимало можливостей, яких не мали їхні батьки. Завдяки ПК, ноутбукам, планшетах і смартфонах діти усіх міст та селищ мають рівні умови для отримання знань. А вчителі мають можливість навчати натхненно та ефективно. Сьогодні ноутбук важливіший за нові дошки чи журнали. Головне – обрати такий, щоб і потужності вистачило, і слугував якнайдовше, а для домашнього використання – щоб дитину мотивував до навчання. Тож ловіть підказки, на які характеристики ноутбуку для навчального класу, вчителя та учня варто звернути увагу!

КРИТЕРІЇ ВИБОРУ ПК ДЛЯ НАВЧАННЯ

Потужність. Апаратна складова ноутбука має бути потужною, віддайте перевагу моделям із 8 чи 16 ГБ оперативної пам'яті стандарту DDR4, це забезпечить швидке та плавне перемикання між багатьма вкладками та різноманітними завданнями. Із процесорами Intel® Core™ чи AMD Ryzen і операційною системою Windows вчитель зможе підготувати чудові інтерактивні матеріали за навчальною програмою, а школяр – створити будь-який проєкт самостійно чи у команді – вдома чи в класі.

Дисплей діагоналлю 14 чи 15 дюймів із роздільною здатністю Full HD – запорука чіткого та яскравого зображення. Переглядати навчальні фільми у високій якості, редагувати фото, монтувати кліпи (куди ж без ТікТоку), створювати презентації – яким би креативним процесом не була підготовка до уроків, з таким екраном це буде в задоволення і безпечно. Адже більшість пристроїв Lenovo має сертифікат TUV, що свідчить про знижене випромінювання шкідливого світла. Екран ноутбука Lenovo можна розкривати на 180 градусів і це значно спрощує командну роботу над проєктами, бо створювати та переглядати презентації чи медіаматеріали разом так набагато зручніше. А у вільний час можна «прокачувати» реакцію та командні навички – грати в невимогливі до ресурсів ігри!

Вага. Сучасні вчителі та школярі ведуть доволі активний спосіб життя: вчителі «беруть роботу додому», а діти змалечку скрізь носять за собою гаджети та можуть засісти за завдання де завгодно. У Lenovo подбали про це і у лінійці персональних ПК є широкий вибір пристроїв із вагою від 1,3 кг. Усі лекції та матеріали в одному невеличкому пристрої – велике полегшення для рук та спини.

Дизайн. Надихнути вчителя до роботи та школяра до навчання допоможе лептоп зі стильним дизайном. При цьому важливо, щоб пристрій був виконаний зі стійких до зносу та необережностей матеріалів. Діти ж легко можуть проїхатися з гірки на наплічнику з ноутбуком усередині чи перевернути щось на ноутбук вчителя. Наприклад, у лінійці пристроїв ThinkBook від Lenovo кожен ноутбук проходить серйозні випробування на стійкість до пролиття рідини, ударів, падінь, потрапляння пилу та екстремальних перепадів температур.*

Цифровізація освітніх процесів в Україні – процес, що стрімко набирає обертів. І щойно вона розпочалася, компанія Lenovo, на основі досвіду роботи в усьому світі, допомагає українським школярам вдома та в школі гармонійно поєднати класичні способи засвоєння навчального матеріалу із цифровими. Серед партнерів компанії Lenovo є сотні українських шкіл та освітніх організацій, наприклад:

Мережа STEM-шкіл Inventor вже кілька років обирає надійні рішення Lenovo – моноблоки та ноутбуки. Ці пристрої показують чудовий рівень витривалості при щоденних навантаженнях із використанням різноманітних програмних продуктів і є витривалими за будь-яких безжальних дитячих «сценаріїв використання».

Освітня Хаб – перший у своєму роді інноваційний простір для вчителів і активістів із освітньої сфери. Для розробки інноваційних освітніх стратегій, спільної роботи та навчання, народження та розвитку нових ідей і проєктів вчителі використовують ноутбуки ThinkPad E та планшети Lenovo.

Освітній проєкт K.Fund School, ініційований фондом K.Fund. У рамках проєкту учнів 8–11-го класів навчають підприємництва та ІТ у трьох регіонах країни: Харків, Черкаси

та Кривий Ріг. Завдяки моніторам Lenovo ThinkVision S24e-10 та десктопам ThinkCentre M70q, учні можуть отримати сучасну освіту з вебпрограмування та підприємництва із застосуванням сучасних пристроїв.

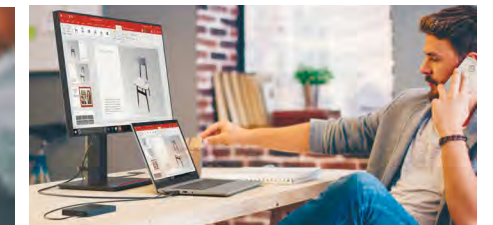
Нова інклюзивна альтернативна школа з творчим ухилом 9¾, де у здоровій, дружній і творчій атмосфері зростають діти, навчаючись основним урокам, а також акторській майстерності, музичному мистецтву, хореографії, куховарству та малюванню. З ноутбуками Lenovo V15 діти легко пізнають науки та мистецтво за програмою, де про складне говорять простою зрозумілою мовою і з гумором, з картинками, з презентаціями та проєктами.

Техніку Lenovo використовують багато прогресивних шкіл, освітніх центрів та інших освітніх закладів. Як і мільйони українських сімей, адже компанія Lenovo – лідер у сфері ПК. Компанія пропонує варіанти на різний бюджет і для різноманітних завдань, а фахівці Lenovo завжди готові допомогти підібрати необхідні пристрої і надати їх на попереднє тестування освітнім закладам.

Вибір сучасного рішення для державної чи приватної, традиційної чи спеціалізованої школи відрізняється лише деталями, з якими допоможуть спеціалісти Lenovo. Для прикладу наведемо кілька рішень, які часто обирають у освітні заклади:

Ноутбуки лінійки ThinkBook

Тонкі та легкі ноутбуки на базі процесорів Intel® чи AMD. Протестовані на витривалість та стійкість до необережності користувача, з антибліковим екраном і захистом від кіберзлочинців. Широка лінійка конфігурацій для виконання будь-яких завдань. Одного заряду акумулятора вистачає на весь робочий день.

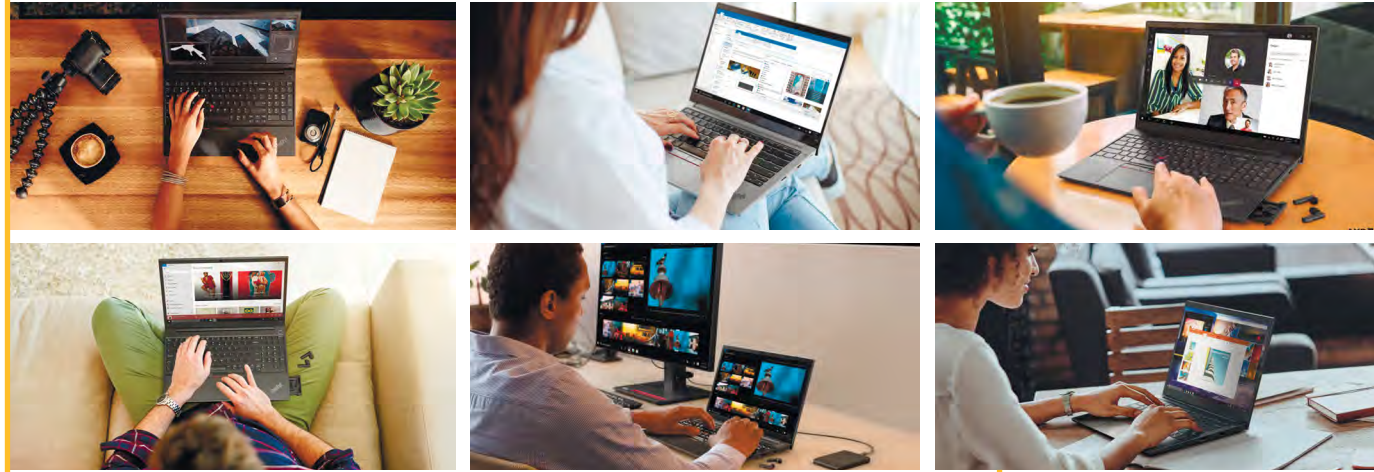
Ноутбуки Lenovo V-серії

Ноутбуки в звичних корпусах із клавіатурою, захищеною від проливання рідини. Широкий вибір конфігурацій: від початкового рівня до просунутих моделей із дискретними відеокартами та накопичувачами до 2 ТБ.

Ноутбуки ThinkPad E14, E15

Пристрої легендарного бренду ThinkPad витримують будь-які шкільні перерви та уроки інформатики. Вага пристроїв – до 2 кг. Є сумісність із док-станціями, можна підключити до ноутбуків монітори та додаткову периферію. Пристрої пройшли тестування за американськими військовими стандартами на роботу у надзвичайних умовах й готові захистити будь-яку інформацію користувача.*

Десктоп Lenovo ThinkCentre M70q

Об'єм ThinkCentre M70q – лише 1 л. Компактність та міць! Цей «малюк» оснащений процесорами Intel® Core™ та AMD Ryzen. ПК стійкий до вібрацій, ударів, вологи і пилу.*

Монітор Lenovo ThinkVision S24e-10

Доступний монітор, що підходить для будь-якого робочого столу. Екран із роздільною здатністю Full HD, тонкі рамки, кут огляду 178 градусів і матове покриття – все це робить навчальний процес більш комфортним.

*Гарантії Lenovo не поширюються на випадки неправильного використання пристроїв.

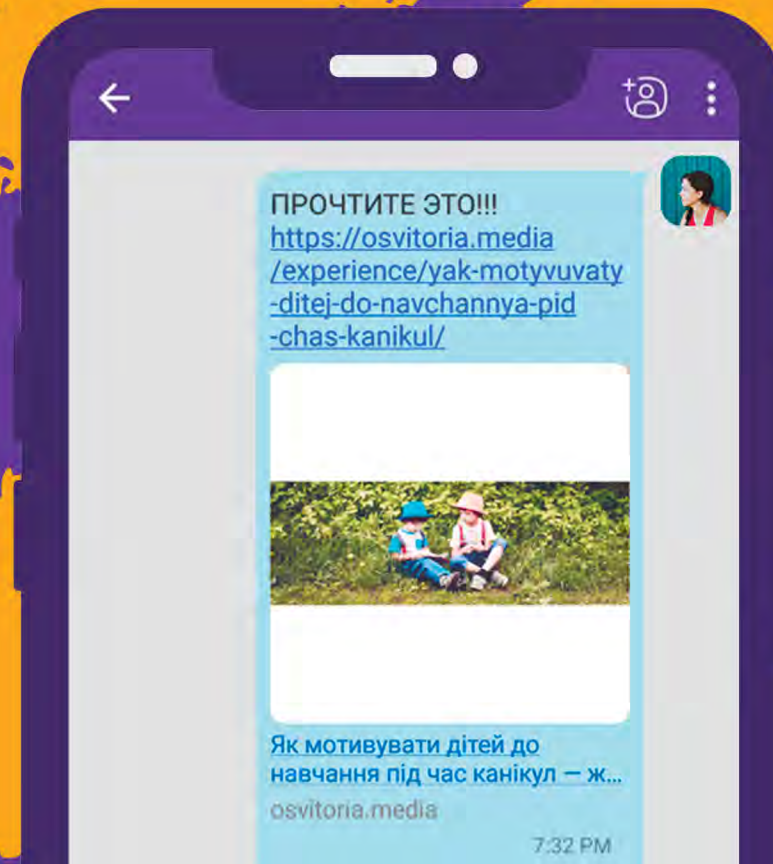
**За даними програми MobileMark 2014.

ВЕЛИКА ПЕРЕРВА

Шкідливі поради: Як учителю спілкуватися у Viber-чаті

Батьківські чати у Viber — це окремий всесвіт. Там відбувається все: сварки й примирення, народжуються ідеї, плітки та найгостріша критика системи освіти. Як ефективно спілкуватися з татами й мамами учнів? Або, навпаки, як їх відлякати, щоб не надокучали? Підготували кілька шкідливих порад, що і як писати в чат.

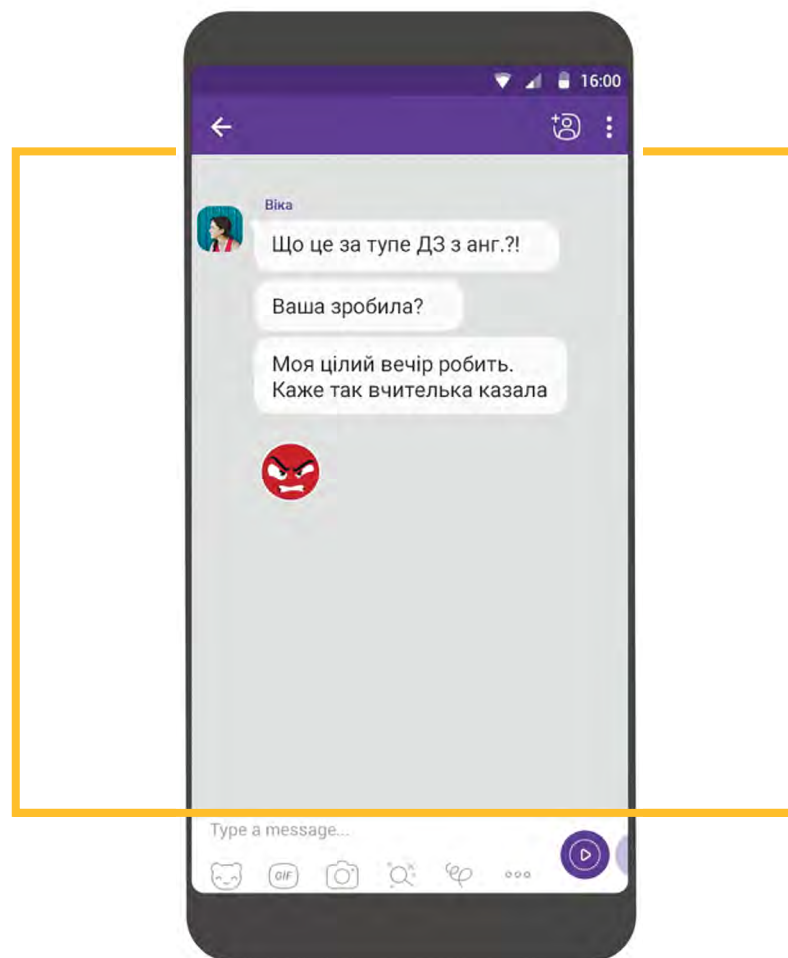

ВИПРАВЛЯЙТЕ ПОМИЛКИ

Треба розпочати з найпростішого. Чимало неосвічених батьків забувають про коми та пишуть разом «нажаль». Чого можуть навчити власних дітей ті, хто пише повідомлення з помилками? Не будьте байдужими! виправляйте, робіть зауваження, бажано, додавайте жорсткі коментарі на кшталт: «Чого ж ви хочете від дитини? Вам би самим у моєму 6-Б повчитися». А хто ображається, той не вміє сприймати критику. І не розуміє: вчитель не здатен перестати боротися за знання під час спілкування!

ОЗБРОЙТЕСЯ СМАЙЛАМИ

Емоції та неформальне спілкування — це ж найкращий спосіб порозумітися, чи не так? Створіть у чаті теплу атмосферу: на початку, в середині та в кінці кожного речення ставте смайли. Відповідайте також спочатку лише смайлами, а потім вже пишть слова. Усі повинні знати, які у

вас зараз емоції. А як їх ще показати? Чим ще знизити войовничий градус висловлювань деяких батьків? Хіба ще яскравими картинками з котиками, тюльпанами та блискітками.

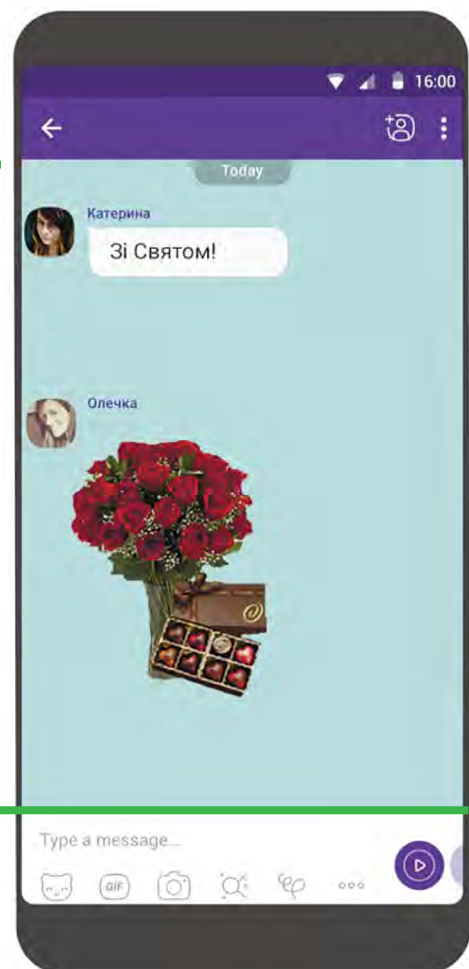
ПИШІТЬ СКАРГИ НА УЧНІВ

А зараз переходимо до справи. Спільне з батьками завдання — виховувати дитину. Тож чат — місце, де треба поділитися всіма витівками учнів, не забути про помилки та дивні питання дітей. Хай батьки розділять з вами здивування від того, як ви пів години не могли зрозуміти, хто в класі нявкає, або як хтось написав на дошці відповіді на контрольну ще до того, як ви оголосили завдання.

Не соромтеся почуттів, не обирайте слів. Вигорання частіше буває у людей, які тамують емоції. Батьки повинні бути в курсі, що вас обурює.

КРИТИКУЙТЕ ВСІ ПРОПОЗИЦІЇ

Кожна пропозиція батьків — погана. Це закон життя, тому все треба критикувати та казати, що у вас є вдаліша ідея. Треба обрати форму для футбольної шкільної команди й пропонують червоно-чорні кольори? Скажіть, що форма буде синьою. Просять відкрити спортивний гурток? Будуть лише бальні танці. Головне — не вступати в дискусії, бо саме через це в чатах бувають суперечки. Просто ставте всіх перед фактом.

ВІТАЙТЕ ВСІХ ЗІ СВЯТАМИ ІЗ

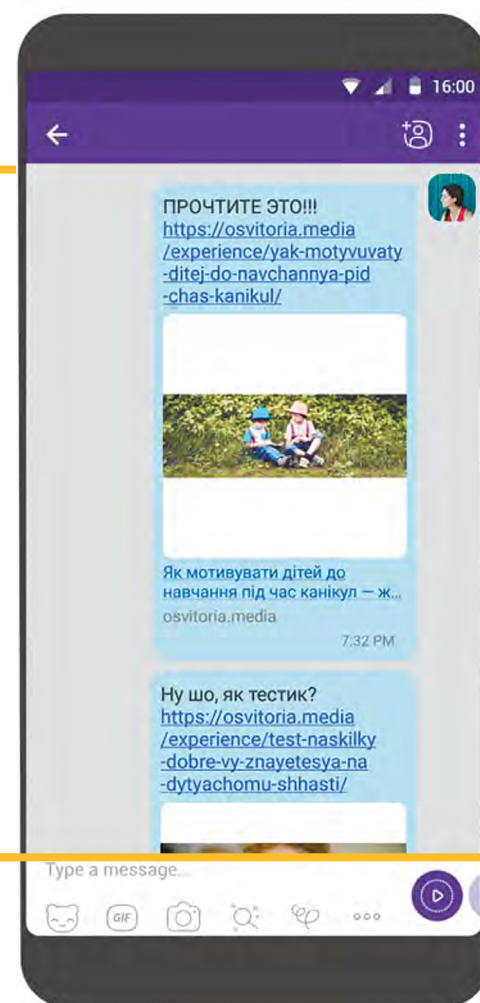
Новий рік, Різдво, Великдень — це зрозуміло. Але у світі значно більше свят — вітайте з усіма. День водія, річниця безвізу, день меліоратора чи святого Петра — не важливо. Головне всіх привітати. Ви ж вихована людина.

КИДАЙТЕ ПОСИЛАННЯ. БАГАТО ПОСИЛАНЬ

Знайшли якусь новину? Навіть не думайте її перевірити, а відразу ж кидайте в чат. Також займайтеся освітою батьків: постійно кидайте тексти на зразок «5 причин, чому ваша дитина погано навчається в школі» або «Як обрати професію для 8-річного хлопчика». Усі будуть вам дуже вдячні.

НЕ СТРИМУЙТЕСЯ, У СУПЕРЕЧЦІ НАРОДЖУЄТЬСЯ ІСТИНА

У батьківських чатах є окрема категорія людей, яким завжди все не так, які люблять скандалити, звинувачують у всіх гріхах школу, вчителів та освітній процес загалом. Їм не подобається, чого і як дітей навчають. Задачі про зайчиків та білочок для них

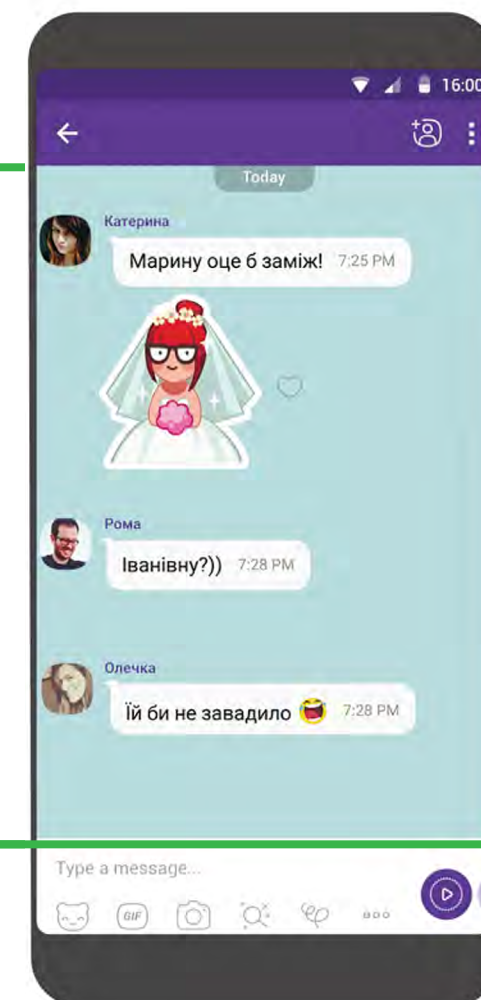
надто дитячі, а уривки з книг, які вивчають на літературі, надто дорослі. Не треба заспокоюватися й шукати компроміс, бо вирішать, що вам можна сісти на голову! Забудьте про фрази на кшталт: «Я розумію ваше занепокоєння...» Вступайте у відкриту конфронтацію, з'ясовуйте стосунки, спробуйте поставити кривдників на місце. Заради перемоги можна ризикнути репутацією.

ДЛЯ КОГОСЬ — ОЛЕНКА, ДЛЯ РЕШТИ — ОЛЕНА МАКСИМІВНА

Якщо випадково у вашому класі вчиться син кума, спілкуйтеся в чаті з рідною людиною якомога більше, дозволяйте звертатися на ти, на ім'я, згадайте спільних знайомих та справи, що не стосуються цього чата. Члени батьківського комітету для вас вже як друзі? Разом чаювали? То і з ними поведіться як приятелі: хай усі бачать, що у вас є «група підтримки». З рештою батьків — тон серйозний, вимагайте ввічливості. І взагалі: хай, так би мовити, дотримуються соціальної дистанції.

З'ЯСУЙТЕ ВСЕ ПРО РОДИНИ, ЯКІ НЕ В ЧАТІ

Якщо хтось не приєднався або когось видалили з чата, треба ж зібрати про них інформацію. Що за люди? Чому залишаються осторонь онлайн-життя класу? Чого тато в них так виглядає, ніби любить оковиту, чи це він просто хворий? Це офлайн не можна говорити про когось за спиною, бо це плітки. А онлайн — це публічне обговорення.

СКИНЬТЕ ФОТО ЖУРНАЛУ

У школі немає електронного журналу, а хочеться продемонструвати академічні успіхи дітей усіх і одразу? Скиньте в чат фото журналу з оцінками з усіх предметів. Так, це конфіденційна інформація, оголошувати її в класі чи на батьківських зборах не можна. Але ж про чат не написано? Тож хай, як у старі добрі часи, буде соромно батькам двічників, а в решти розвивається дух здорової конкуренції.

Авторка тексту: Аліна Мірошнікова

Що таке капсульний гардероб для вчителя і як його зібрати: поради стиліста

Розповідає Дарія Канішева, персональна стилістка та імідж-консультантка, стилістка освітнього проєкту «Преображаріум».

Навіщо вчителю капсульний гардероб?

Капсульний гардероб — набір ретельно підібраних і якісних предметів одягу — від 6 до 12, з яких можна скласти 10–15 комплектів. Особливість капсули — усі речі мають поєднуватися між собою. Капсульний гардероб допоможе економити на покупці речей та викорінить «синдром шопоголіка».

А ще врятує від необдуманих придбань: зібравши один раз капсулу, ви станете «на автоматі» підбирати речі, які її доповнюватимуть. Отже, у вашому гардеробі має бути від двох-трьох капсул (приблизно 40 речей) на чотири сезони.

— Найбільше рекомендую своїм клієнтам метод, запропонований Міжнародною асоціацією імідж-консультантів AICI, — каже стиліст Дарія Канішева. — Ваше завдання — сформувати капсулу, яка включатиме:

2 низи (штани / спідниці)	3–4 топи (сорочки, топи, блузки)	1 жакет (кардиган чи жилет)	1–2 пари взуття	1 сумка	1 предмет верхнього одягу

Зверніть увагу: одна така капсула, де всі речі між собою поєднуються ідеально, як у конструкторі LEGO, закриває одну сферу життя. У вашому випадку це похід до школи чи університету. Інші капсули можна скласти для повсякденних активностей: прогулянки з дітьми, вихід у світ.

1 РІК = 4 КАПСУЛИ ОДЯГУ У ФОРМАТІ PROFESSIONAL CASUAL

Середньостатистична вчителька проводить на роботі не менш ніж 40 годин на тиждень. Відповідно, у вас має бути 2 капсули робочого одягу для сезону «осінь-зима» та 2 капсули для сезону «весна-літо».

Речі, які носить викладач у школі чи в будь-якому іншому робочому просторі під час дистанційного навчання, належать до рівня формальності (строгості) Professional Casual, що передбачає такі меседжі:

- Креативність
- Відкритість
- Конструктивність
- Об'єктивність

Одразу відповідаю на питання, яке хвилює багатьох: **джинси в рівень формальності Professional Casual не входять.**

А тепер поділюся цікавим нюансом. Є класичний гардероб, до якого належать «вічні хіти» на кшталт білої сорочки, класичних чорних штанів, кашемірового пальта — речі класичного силуету та лаконічного дизайну з якісних тканин. Там мінімум дизайнерських рішень. Таких речей у гардеробі вчительки має бути 60%.

Наступна категорія — сезонні хіти. У гардеробі їх може бути 20–30% — залежно від того, наскільки вчителька модниця. Приклад — кюлоти, оверсайз-светри.

Остання категорія — речі, гостро актуальні одного сезону, яких достатньо 10% у гардеробі. Яскравий приклад — принти в клітинку в 2021 році або яскраві відтінки рожевого. Саме вони актуалізують образ — одягнувши класичний костюм і лодочки кольору фуксії, будете в тренді на всі сто відсотків.

А тепер розберемося з переліком речей із конкретними модними акцентами, які стануть візитівками вашого стилю.

ТРЕНДОВА СПІДНИЦЯ

І це не обов'язково всіма улюблена спідниця-олівець. У цьому сезоні актуальні мідіспідниці (довжина — між щиколоткою та коліном), спідниці-годе (з невеликим розширенням від коліна чи у формі волана), спідниці на запах.

ШИРОКІ БРЮКИ

У зимовому та весняному сезоні будуть актуальними широкі штани з високою талією, які візуально подовжують ноги. А модні покази в Нью-Йорку «народили» ще одну модну фішку — світлі брюки із завищеною талією, від білосніжного до молочного та кольору слонової кістки.

Найголовніше — ваші брюки мають бути суперкомфортними. Адже формат НУШ передбачає багато рухливих ігор у класі, коли треба присідати, взаємодіяти з усіма. Щоб у ваших штанів не витягнулися за місяць коліна, дивіться на склад тканини: обов'язково має бути 5–10 % синтетики (елестан). Це ще й запорука того, що вони не витягуватимуться після довгого сидіння.

ТРИКОТАЖ І В'ЯЗАНІ РЕЧІ

Трикотажна класика виглядатиме на вас блискуче, якщо обрати речі під ваш тип фігури. Тож вирушайте на пошук своєї ідеальної трикотажної сукні! Вона має бути лаконічною з напівприталеним силуетом. Гарно виглядатиме в бежевому, темно-синьому кольорі. А щоб актуалізувати її в цьому сезоні, додайте шкіряний пояс середньої ширини.

Також у вас має бути кашеміровий чи з мериносової шерсті гольф або светр тонкої в'язки з круглим горлом. Звертайте увагу на неприталені, адже в моді вільні силуети.

БЛУЗКА PUSSY BOW

У такої блузки стрічки біля горловини зав'язуються в бант або можна не зав'язувати й носити розпущеними.

Уникайте укорочених сорочок, подовжених ззаду — коли будете писати на дошці, вони непропорційно задиратимуться.

До речі, я дуже раджу вчителькам час від часу дивитись у мережі колекції дизайнерів, які працюють із класичним стилем — Michael Kors, Lanvin, Alberta Ferretti, Brunello Cucinelli. Це допоможе надихнутись та придивитись вдалі поєднання речей і кольорів.

Ще один варіант, який і я часто використовую в роботі — заходьте на сайт Net-a-Porter у розділ Workwear та «збирайте» вишарпані луки, схожі речі для яких цілком можна знайти в масмаркеті або в українських брендів.

КОСТЮМ: ХИТРОЦІ МІКСУВАННЯ

Модні костюмні піджаки — двобортні. Жінкам з пишними формами треба бути в цьому випадку обережними й обирати напівприталені силуети.

Якщо природа нагородила вас великим розміром грудей, додайте до образу шкіряний пояс середньої ширини.

Актуальні костюми-двійки: зверніть увагу на принт «клітинка», який за популярністю наступає на п'яти анімалістичним принтам. При цьому ультрамодним буде поєднання кількох видів клітинок в одному принті.

Безпрограшний варіант — клітинка «Принц Уельський» — тоненька чорна і біла на сірому тлі.

Або можна обрати класичний твідовий костюм, сірий чи темно-синій костюм у морському стилі з двобортним піджаком та металевими ґудзиками.

Особлива увага — довжині піджака. Визначаємо її простим методом. Якщо станете та зігнете ноги в колінах на 90 градусів, то лінія згину вкаже на точку, яка є серединою тіла людини і є оптимальною довжиною піджака. Якщо хочете бути в тренді — можете обрати піджак трохи довший. Якщо зріст невеликий — обирайте класику (довжина — на рівні тазової кістки), подовжений піджак може зіграти з вами злий жарт, перетворивши на «пажа». А ось від коротких піджаків усім ліпше відмовитись.

Якщо ваш костюмний піджак — вільного крою, брюки обирайте трохи завужені до низу або прямі. Для актуалізації образу брюки можете придбати вкорочені.

Ну а якщо оберете більш приталений піджак, то нехай брюки будуть широкими, щоб збалансувати силует.

Що ідеально підійде до костюма? Якщо блузки й білі сорочки набридли, сміливо діставайте з шафи трикотажний топ з коротким рукавом з вовни чи кашеміру. А ось футболки з кумедними принтами чи написами під піджак хоч і виглядають стильно, але не входять до Professional Casual. Зате футболка з рослинним принтом цілком вписується в концепцію!

СОРОЧКА З ДЖЕМПЕРОМ

Якщо минулого року «писком» вважалося заміксувати класичну білу сорочку та джемпер, то зараз можна погратися з різними кольорами сорочок. Якщо в школі прохолодно, зверху можете одягнути піджак: багатошаровість в образах — це дуже модно сьогодні.

ПАЛЬТО

Довжину пальта обирають під зріст. Класична — до середини коліна. Укорочені пальта зараз не актуальні. А ось для урізноманітнення можна придбати пончо або кейп — це те, що кілька сезонів протримається в тренді.
Але класичне пальто в гардеробі — must have! Віддавайте перевагу змішаному складу тканин — кашемір чи вовна з додаванням 20% синтетики.

Вчимися поєднувати кольори

Щороку Інститут кольору Pantone оголошує ТОП-10 кольорів, найзатребуваніших у дизайні, у тому числі — в одязі. Що ж буде актуальним для школи?
Важливо! Поєднуючи кольори, варто пам'ятати: один відтінок завжди має домінувати, решта — акцентні.

Не виходить з моди радісний жовтий відтінок — Illuminating. Сам по собі він може кидатись у вічі, але актуальним його робить поєднання з іншими кольорами та вибір пастельних відтінків. У цьому сезоні «писк» — поєднання пастельно-жовтого зі спокійним сірим, бежевим і чорним.

Ніколи не вийде з моди колір Quetzal Green («Зелений Кетцаль») — насичений темно-бірюзовий. Саме цей колір пасує всім без винятку кольоротипам, бо поєднує теплі й холодні відтінки. Темно-бірюзовий ідеально поєднується з коричневим та бордовим.

Сміливо обирайте жовтий з гірчичним відтінком — Ceylon Yellow. Гарно поєднується з бежевим, коричневим, бордовим.

Ще одне з актуальних цьогорічних поєднань — сірий колір Ultimate Grey з блакитним і темно-синім в одному образі.

Зверніть увагу на бордовий колір під назвою «Червона Груша». Поєднуйте його з темно-синім.

Класно виглядатиме тандем речей зі світло-сірого та оливкового кольорів.

АКЦЕНТ НА АКСЕСУАРИ

Вам неодмінно пасуватимуть шовкові хусточки або тонкі шалики. Навіть просто обмотавши їх навколо шиї, можете розбавити кольором та оживити буденний образ. Атласну чи шовкову хустку з принтом модно надягати по-бабусівськи, зав'язуючи вузлик під підборіддям.

Якщо у вас немає брошок, зверніть увагу на цей аксесуар. Важлива форма: у фаворі — мордочки тваринок, великі квіти, метелики. Обирайте прикраси з інкрустацією з перлів — це дуже модно зараз.

Забудьте про нудний дизайн кульчиків. У вас може бути строгий костюм, але асиметричні сережки зроблять образ ульотним! Також модно носити моносережки, грубі ланцюжки, прикраси з морськими мотивами.

Масивний кулон на довгому ланцюжку теж гарно пасуватиме до будь-якого образу.

Трендове взуття — балетки, туфлі з бантами та стрічками, взуття зі шнурівками в різних варіаціях, квадратний носок та взуття на платформі.

А ще зверніть увагу на панамы з фетру чи штучного хутра — це «писк» зимово-весняного сезону.

Авторка тексту: Олена Юрченко

КРУТО НОВА ПОШТА

проект, що поєднує Кар'єру, Розвиток, Успіх, Таланти та Освіту. З 2018 року ми проводимо офлайн-тренінги, онлайн-курси та організовуємо практику в компанії Нова пошта.

- Мрієш відкрити свій бізнес і не знаєш, з чого почати?
- Хочеш прокачати soft skills, щоб знайти роботу своєї мрії та працювати в класній команді?
- Навчайся безкоштовно разом з нами!

4 роки
проекту

3 роки
офлайн-тренінгів

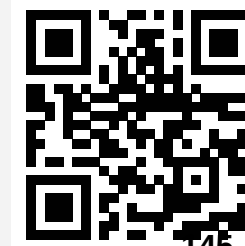
2
онлайн-курси

50+
міст

4 000
студентів пройшли
навчання у нас

деталі
тут

Не нудно про освіту: де читати та що слухати

Катерина Кисельова

Теплі вітання від Osvitoria.Media! Я головна редакторка сайту, що надихає освітою.

Osvitoria.Media — це завжди не нудно про освіту та виховання. Від себе додам: ми пишемо так, щоб вам хотілося вчитися і вчити. Тому щотижня перекладаємо найновіші дослідження про освіту та мозок людини. Щодня пишемо про найдієвіші методики викладання та ділимося лайфхаками від найкрутіших педагогів України і світу. Для нашої команди навчання — базова потреба. Вчитися нового щодня — це як дихати, пити каву вранці та любити вірші Ліни Костенко. Віримо, що і ви отримаєте порцію освітянського драйву на цілий рік, адже у вас у руках Osvitoria.Special:)

Я тішуся, коли педагоги кажуть, що Osvitoria.Media — це щоденний помічник учителя. Тому запрошую тримати сайт у своїх закладках.

У розділі **«Новини»** — оперативно про всі освітні новації та частенько — про можливості для педагогів та учнів.

У розділі **«Вчителям»** — найкорисніші матеріали для вчителів, поради світових експертів та наші ексклюзивні «вчительські конструктори» для ваших особливих уроків.

У рубриці **«Блоги змінотворців»** — лідери думок пишуть про найновіші тренди та своє візонерське бачення освіти.

Розділ **«Для уроку»** — це простір самоосвіти педагога. Тут є практичні матеріали, які вчитель може використати просто під час уроку: «вчительські конструктори», чеклисти, покрокові інструкції. А ще в нас з'явився новий формат — подкасти! Якщо ви теж вважаєте, що громадянська освіта — це не нудно та корисно, то слухайте нашу першу серію подкастів **«Більше діла»**.

Підписуйтеся на нашу розсилку і отримуйте ще більше корисних новин. —

«Освіторія» — неприбуткова громадська спілка, яка розвиває освіту в Україні. Ми створюємо інноваційні школи та програми, допомагаємо вчителям навчатись та надаємо доступ до якісної освіти всім учням незалежно від соціального статусу чи місця проживання.

Слідкуйте за нами в соцмережах

